

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2013. április 16-18.
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

NEMZETKÖZI BŰNÜGYI INFORMÁCIÓCSERE

Jelige: „Csere”

Dolgozat lezárásának időpontja: 2011. november

TARTALOMJEGYZÉK:

1. BEVEZETŐ.....	5
2. A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÁLTALÁNOS RENDSZERE.....	9
3. A BŰNÜGYI RENDŐRSÉG NEMZETKÖZI SZERVEZETE (INTERPOL).....	12
3.1. Az Interpol kialakulása.....	12
3.2. Az Interpol célja, és funkciói.....	12
3.3. Az Interpol körözési rendszere.....	13
3.3.1. A műveleti adatbázisok és a sarkos körözések.....	13
3.3.2. A bűnügyi területek.....	14
4. AZ EURÓPAI RENDŐRSÉGI HIVATAL (EUROPOL).....	17
4.1. Az Europol létrehozása, működésének jogalapja.....	17
4.2. Az Europol hatásköre és feladatköre.....	18
4.3. Az Europol információs rendszere.....	19
4.3.1. Az Europol információs rendszerének általános jellemzői.....	19
4.3.2. Az IS-ben tárolt adatok alapján készített jelentések.....	22
4.4. Biztonságos Információcsere-Hálózati Alkalmazás.....	23
4.5. Mobil Irodák.....	24
4.6. Adatvédelem és adatkezelés az Europol működése során.....	24
4.7. A bűnelemzői munkadosszié.....	28
5. A HATÁRON ÁTNYÚLÓ BŰNÖZÉS ELLENI KÜZDELEMET TÁMOGATÓ REGIONÁLIS MEGÁLLAPODÁSOK.....	35
5.1. Schengeni Együttműködés.....	35
5.1.1. Az Egyezmény létrehozása és célkitűzései.....	35
5.1.2. A Schengeni Információs Rendszer.....	36
5.1.3. A Schengeni Egyezmény magyar vonatkozása.....	39
5.1.4. Jövőbeni célkitűzések.....	39
5.2. A Prümi Szerződés.....	40
5.2.1. A szerződés létrejötte és tartalma.....	40
5.2.2. A szerződés magyar vonatkozása.....	42
5.2.2.1. A 2007. évi CXXII. törvény.....	42

5.2.2.2. 288/2007. (X.31.) Kormányrendelet.....	45
5.3. A Svéd Kerethatározat.....	49
6. A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÖZPONT.....	51
6.1 A nemzetközi bűnügyi együttműködés magyar vonatkozásának jogi alapja.....	51
6.2. A NEBEK jogalapja és létrehozásának okai.....	51
6.3. A NEBEK szervezeti felépítése.....	53
6.3.1. A Nemzetközi Információs Osztály.....	54
6.3.2. Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda.....	55
6.3.3. A SIRENE Iroda.....	56
6.3.4. Az Europol Nemzeti Iroda.....	57
6.3.5. Az Europol Magyar Összekötő Iroda.....	58
6.4. A NEBEK személyi állománya.....	58
6.5. A NEBEK hatásköre és feladatai.....	59
6.6. A NEBEK működésével kapcsolatos adatvédelmi és adatkezelési szabályok.....	64
6.7. A NEBEK számítógépes rendszere és nyilvántartásai.....	66
7. AZ EURÓPAI BŰNÜGYI HÍRSZERZÉS MODELL.....	70
7.1. A modell létrehozásának előzménye.....	70
7.2. A Harmony alapelvei és célja.....	71
7.3. A projekt elméleti alkalmazása.....	71
7.4. A modell fejlesztési tervei.....	72
7.5. A koncepció előnyei, hátrányai és működésének feltétele.....	73
8. VÉGKÖVETKEZTETÉSEK.....	74
9. FELHASZNÁLT IRODALOM.....	78
10. MELLÉKLETEK.....	82

1. BEVEZETŐ

Napjainkban, a tudomány és a technika rohamos fejlődésének köszönhetően a lehetőségek egész tárháza nyílik meg a bűnözők számára, hogy a bűncselekmények elkövetése után a büntetőeljárásról szóló törvényünk sokszor használt fordulata, az „ismeretlen helyen tartózkodás” homályába vonuljanak. Manapság elegendő néhány óra, és akár kontinenseket szelhetnek át a deviáns személyek, elkerülve ezzel az államok büntetőjogi igényének érvényre juttatását. A probléma azonban nem csupán az egyszeri elkövetők bűncselekmény utáni, sok esetben követhetetlen menekülésében áll, hanem kialakult az úgynevezett utazó, vagy vándorló bűnözés is, amely „stratégia” éppen az állandóan változtatott tartózkodási és elkövetési hellyel lehetetleníti el a rendvédelmi szervek munkáját. A Magyar Rendőrségnél az adott terület bűnügyi operatív helyzetének felméréséről készült jelentésben külön hangsúlyt kap, hogy a meghatározott földrajzi egység közlekedési viszonyai mennyire teszik lehetővé az elkövetők számára a fent említett „életforma” üzését. A nemzetközi bűnszervezetek, amelyek például a kábítószer-kereskedelem, vagy a különböző árucikkek csempészhálózatának kiépítése területén tevékenykednek, újabb és újabb problémák elé állítják az államokat, amelyek megoldását kizárólag az egyre fejlettebb és hatékonyabb internacionális együttműködésben találhatják meg.

A bűnözés elleni nemzetközi küzdelemben a legfontosabb feladatok között szerepel az együttműködés garanciális alapjainak lefektetése, az ezen alapuló intézményrendszerek kialakítása, valamint az operatív munkához szükséges, bűnüldözési együttműködést elősegítő eszközök, és technikák létrehozása.

A legutóbbi feladatban említett mindennapi nemzetközi bűnügyi kooperáció elképzelhetetlen az államok közötti kommunikáció, az információcsere nélkül. A résztvevő felek közötti adatáramlást, valamint az azt lehetővé tévő és kezelő intézményeket, információs rendszereket létrehozó nemzetközi megállapodások egyre gyakrabban, és egyre szerteágazóbb szabályozási területet átölelve látnak napvilágot, illetve módosulnak - és kerülnek beépítésre a magyar jogrendszerbe is, - igazodva ezzel a bűnözés fent említett rohamos fejlődéséhez.

Dolgozatunk egyik célja, hogy ebben a már-már átláthatatlan „jogszabály-dzsungelben” segítsen eligazodni, és áttekintő képet adjon a téma magyar vonatkozásának górcső alá helyezésével a nemzetközi információcsere hatályos szabályozásáról. Ahogyan például a büntetőjogi tárgyú rendelkezéseket az 1978. évi IV. tv. foglalja keretbe, úgy a külföldi szervekkel folytatott együttműködésről nincsen univerzális, teljesen átfogó szabályrendszerünk, így számos törvényt és rendeletet kell sorra vennünk, ha fel szeretnénk

térképezni a kooperáció rendkívül összetett területét. Az együttműködés jegyében született multi- és bilaterális megállapodásokat nem is lehetséges egyetlen jogszabályba tömöríteni, hiszen mindegyik szerződés más és más felek között jött létre. Éppen ezért dolgozatunk sorra veszi a legfontosabb megállapodásokat, amelyek Magyarország külföldi bűnüldöző szervekkel vagy más államokkal történő együttműködését, információcseréjét hivatottak szabályozni. Ezen kívül munkánk az előzőekkel párhuzamosan a nemzetközi bűnügyi információcserével kapcsolatosan létrejött legfontosabb nemzetközi szervezeteket, együttműködési formákat és információs rendszereket is bemutatja.

Dolgozatunk célja továbbá, hogy az információcserével kapcsolatos egyes szerződések és szervezetek megismerésén keresztül választ kapjunk az információcserét megnehezítő és akadályozó tényezőkre. Arra keressük a választ, hogy milyen személyben rejlő, vagy technikai tényezők lassítják, vagy esetenként akadályozzák az adatok szabad áramlását a nemzetközi szerződésekben és szervezetekben résztvevő államok között. Ezen okok felkutatása érdekében a hazai és nemzetközi jogi szabályozás áttekintésén túl megpróbáltunk betekinteni az információcserével kapcsolatos gyakorlati tevékenységbe, mely érdekében látogatást tettünk a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központnál (továbbiakban NEBEK). A dolgozatunk elkészítése során egyrészt a szervezetnél az állomány egyes tagjaival készített interjúk során, másrészt a források feldolgozása során számos, a nemzetközi együttműködéssel és információcserével kapcsolatos problémát tártunk fel. A leggyakrabban előkerülő problémák az információcsere során felmerülő nyelvi akadályok; a felhasznált számítógépes programok lassú frissítése; a tagországok bűnüldöző szervei közötti bizalmatlanság; a nemzetközi rendelkezések államonkénti eltérő alkalmazhatósága; valamint az a tény, hogy az együttműködő felek nem ismerik egymás, a kooperáció szempontjából releváns jogszabályait.

Az adatáramlást hátráltató tényezők okainak és megoldási lehetőségeinek felvázolása előtt szükséges ismertetnünk a bűnügyi információcsere szempontjából legfontosabb nemzetközi szervezeteket, szerződéseket és azoknak jogi hátterét. Így dolgozatunk első része bemutatja az Interpol - mint globális együttműködési forma – adattovábbításra vonatkozó, kommunikációs struktúrájának felépítését. A szervezet keretein belül történő együttműködésben 188 állam vesz részt – köztük Magyarország is, - jelezve ezzel a világszerte folytatott nemzetközi információcserének a bűnüldözésben betöltött kiemelkedő szerepét.

Részletes ismertetésre kerülnek az Europol szervezetének az információcsere szempontjából fontos elemei, többek között az IS (Information System), valamint az AWF-ek (Analytical Work File) is. Az Europol egy regionális, Európára kiterjedő bűnüldözői együttműködési

forma, kevesebb tagállam vesz részt benne, mint az Interpol esetében. Ebből adódóan hatékonyabb, a felekhez jobban idomuló megállapodások képesek létrejönni, gyorsabb információáramlást és a bűnös tevékenységekre gyorsabb reagálást tesz lehetővé.

Az Europolhoz hasonlóan regionális együttműködési forma a Schengeni Megállapodás alapján történő kooperáció, amelyet dolgozatunk szintén ismertet. A megállapodáshoz, és a Schengeni Végrehajtási Egyezményhez szorosan kapcsolódik az együttműködés keretein belül alkalmazott Schengeni Információs Rendszer¹ (továbbiakban SIS), amely információs rendszer 1995-ben kezdte meg működését, és jelenleg 24 állam vesz részt a programban.

A Schengeni Megállapodás rendelkezéseire építkezik a Prümi Szerződés, amely a határon átnyúló együttműködés fokozását hivatott szolgálni. Magyarországon 2007. december 1-től hatályos, és a nemzetközi bűnügyi együttműködés egyik legújabb vívmányának tekintendő.

A dolgozat másik része a fent említett három intézmény, az Interpol, az Europol, valamint a Schengeni együttműködés keretein belül megvalósuló kooperáció magyar vonatkozásával, gyakorlati megvalósításával foglalkozik. Részletesen ismerteti a három intézmény által kijelölt feladatokat és lehetőségeket egymás mellé állító, a nemzetközi viszonylatban fellelhető információs rendszereket használó, Magyarország és a résztvevő államok közötti rendőri együttműködést végző szervezetet, a NEBEK-et. A szervezetnél egyesül mindhárom kommunikációs csatorna (Interpol, Europol, Schengeni Együttműködés) növelve ezzel Magyarország nemzetközi bűnügyi információcseréjének hatékonyságát. A fent említett intézményeknek megfelelően létezik külön Interpol Magyar Nemzeti Iroda, Europol Nemzeti Iroda, valamint a „schengeni ügyek” vitelére létrejött, SIS-t használó SIRENE Iroda.

A dolgozat másik célja rávilágítani a NEBEK működésének fontosságára. A szervezet felépítésének és működésének részletes ismertetésével kívánjuk felhívni a figyelmet arra, hogy sok esetben például, egy külföldön tartózkodó bűnelkövető elfogása nemzetközi elfogatóparancs, megfelelő mennyiségű információ, valamint a megkeresések gyors és teljes körű teljesítése nélkül nem valósulhatna meg.

Dolgozatunk befejező része jövőbeli kitekintést nyújt. Az úgynevezett „Harmony”, azaz az Európai Bűnügyi Hírszerzés Modell egy olyan fejlesztés lehetőségét vázolja fel, amely még inkább célravezető, hatékonyabb nemzetközi rendőri együttműködéssel kecsegtet.

A közelmúltban a híradások kiemelkedő figyelmet szenteltek a 13 éve történt Fenyő-gyilkosság gyanúsítottjának ügyére. A média csupán azt említette, hogy a Magyar Rendőrség Jozef Rohác-ot Fenyő János meggyilkolásával gyanúsítja, ellene 2011 februárjában nemzetközi elfogatóparancsot adtak ki. Ezt követően Csehországban egy közúti ellenőrzéskor

fogták el, mire Magyarország kérte a kiadatását. Az ORFK szóvivői irodája szerint a Nemzeti Nyomozó Iroda 2011. április 17-én szállította haza a gyanúsítottat. A híradások nem tesznek említést a háttérben folytatott nemzetközi együttműködésről, főként a NEBEK eközben végzett szünet nélküli, pontos, gyors és hatékony információtovábbításáról, amelyet többek között az illetékes cseh hatóságokkal, és a Nemzeti Nyomozó Irodával folytatott, és amely nélkül nem jöhetett volna létre a hazaszállítás, de az illetékes külföldi szervek felé történő megfelelő információközlés hiányában a gyanúsított elfogása sem.

A NEBEK egyik hivatásos állományú tagjának elmondása szerint: „A szervezet éppen akkor működik jól, ha észrevétlen.”

¹ Schengen Information System

2. A NEMZETKÖZI BÜNYÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÁLTALÁNOS RENDSZERE

A bűnözés elleni fellépés kérdései régóta foglalkoztatják az államokat és a társadalmakat. A nemzetközi bűnügyi együttműködés igénye már a XIX. század végén felmerült, és ezen igény megfogalmazása a transznacionális bűncselekmények elterjedése miatt világszerte egyre égetőbb kérdéssé vált. A bűnüldöző hatóságok kezdetben csak informális együttműködés keretében léptek fel a bűnözéssel szemben, majd a későbbiekben nemzetközi szerződések formájában lefektették a kooperáció garanciális alapjait. Az együttműködés rendkívül sok területen megtalálható. A nyomozóhatóságok bűnügyi célú kooperációja, bűnüldöző szervek információs és operatív felderítési együttműködésein kívül magába foglalja a bűnügyi és bűnüldözési szervek határőrizet során kifejtett tevékenységét, valamint az igazságügyi hatóságok és a fent említett szervek együttműködését a büntetőeljárások sikeres lebonyolítása végett.

Az együttműködés jellemzően nemzetközi egyezmények, kétoldalú megállapodások², vagy viszonyosság alapján folyik. Ahhoz azonban, hogy ezek létrejöhessenek, a felek megegyezésére, közös érdekre, valamint a jogi alapelvek és a jogszabályok összeegyeztethetőségére van szükség.

A bűnügyi együttműködésben résztvevő **felek száma szerint** megkülönböztetünk nemzetközi globális, regionális, szub-regionális, valamint bilaterális együttműködési formákat³

A *nemzetközi globális* szervezetek közül a rendőri kooperáció terén a nemzetközi együttműködés legtöbb tagállamot érintő fóruma az Interpol.

A *regionális* kooperáció egyik jelentős fóruma az Európa Tanács, amely már létrejötté óta folyamatosan foglalkozik a bűnügyi együttműködés kérdéskörével, valamint határozataival segíti ennek létrejöttét, és az Európai Unió keretében folytatott együttműködést. Az európai országok jelentős része részt vesz valamilyen bűnügyi együttműködésre vonatkozó *szub-regionális* együttműködésben, melyek például az Északi Unió⁴, a BCCP⁵ vagy a CCPD⁶.

² Jelentősebb bilaterális megállapodás létrejött például az Europol és az Európai Csalás Ellenes Hivatal (OLAF) között; az Europol és az Interpol között, illetve az Europol és az Egyesült Államok között.

³ Dr. Kondorosi Ferenc – Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – A nemzetközi bűnügyi együttműködés Európában 35-38. oldal

⁴ Az Északi Unió tagjai: Svédország, Dánia, Finnország, Norvégia és Izland.

⁵ A BCCP a Bureau Commun de Coopération Policière-t jelenti, mely egy rendőri együttműködés. Tagjai Luxemburg, Németország és Franciaország.

⁶ A CCPD a Centre de Coopération Policière et Douanière-t jelenti, mely Luxemburg és Franciaország rendőrei és vámisztjei közreműködésével valósul meg.

A *bilaterális* megállapodások jelentik a mindennapi bűnügyi együttműködés alapját.⁷

⁸Az EU-ban az együttműködés számos **szervezet** részvételével valósul meg. Ezen szervezetek közül a legfontosabbak az Európai Csalásellenes Hivatal (továbbiakban OLAF), az Európai Rendőrségi Hivatal (továbbiakban Europol), az Igazságügyi Együttműködési Egység (továbbiakban Eurojust) és az Európai Igazságügyi Hálózat (továbbiakban EIH).

Az *OLAF* 1999. május 31-én jött létre az 1999. április 28-án kiadott 352/1999/Eszak/Euratom bizottsági határozat alapján. Fő feladata a pénzügyi érdekeket sértő csalási és más jogellenes cselekmények, a korrupció és a közösség rendelkezésének megsértése elleni fellépés.

Az *Europol* az 1995. július 26-án aláírt Europol Egyezmény értelmében jött létre. Célja az egyre nagyobb problémát okozó terrorizmus, illegális kábítószer-kereskedelem, valamint a nemzetközi bűnözés súlyos formáinak visszaszorítása a tagállamok közötti rendőri együttműködés fokozásával. Ezen kívül fontos feladata a tagállamok közötti információcsere elősegítése, valamint az információ megszerzése és elemzése.

Az *Eurojust* létrehozásáról a bűnözés súlyosabb, szervezett formái elleni büntetőjogi fellépés elősegítése érdekében 1999. október 15-16-án a Tampereben megrendezett EU-csúcsértekezleten határoztak. A szervezet éves jelentést készít, melyben az általa kezelt ügyek kapcsán felmerült problémákra, valamint a bűnügyi együttműködés javítására, fejlesztésére vonatkozó javaslatok is találhatók.

Az *EIH* a tagállamok közötti bűnügyi együttműködés elősegítésére jött létre abból a célból, hogy felszámolja a jogsegélykérelmekkel kapcsolatban felmerülő nyelvi akadályokat, valamint felgyorsítsa a gyakran a büntetőeljárások lefolytatását veszélyeztető információáramlást. Az EIH működésének alapja a tagállamok által kijelölt kontaktszemélyek hálózata, melynek feladata, hogy nemzetközi viszonylatban jogi és gyakorlati ismeretekkel segítsék saját hatóságaikat, valamint a külföldi hatóságokat a jogsegélykérelmek teljesítése kapcsán. A kontaktszemélyek a nemzetközi bűnügyi együttműködésért felelős központi szervnél kerülnek kijelölésre. Magyarországon e feladatot a Legfőbb Ügyészségen szolgálatot teljesítő ügyész, valamint a belügyminisztérium egy tisztviselője látja el.

⁷ Magyarország számos ilyen szerződést kötött, melynek egyik példája a 2005. október 20-án Románia és a Magyar Köztársaság között aláírt szerződés a magyar-román államhatár rendjéről, az együttműködésről, és a kölcsönös segítségnyújtásról, melyet Magyarországon a 2006. évi LXXXV. törvény hirdetett ki.

A Rendészeti Szervek Nemzetközi Együttműködése – Kiadó: Rendőrtiszt Főiskola 2010 – Dr. Varga János: A rendőrség kétoldalú nemzetközi szerződéseken alapuló, államhatárral kapcsolatos feladatainak végrehajtására létrejött nemzetközi szervek tevékenysége – 56. oldal

⁸Dr. Kondorosi Ferenc – Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Az uniós bűnügyi együttműködés szervezeti keretei 275-320. oldal

A fentiekben tárgyalt nemzetközi szervezeteken kívül a bűnügyi együttműködésben számos nemzeti **rendvédelmi és igazságügyi hatóság** is szerepet vállal, melyek a rendőrség, a határőrség, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtás, az ügyészség és a bíróság.

Az együttműködés annak alapján, hogy az egyes szervek mely területen folytatnak együttműködést, az alábbi három típust különböztetjük meg.

Az első a *bűnügyi* együttműködés, melynek legfontosabb jellemzője, hogy ennek keretében kizárólag az elkövető elfogására, valamint a bűncselekmény elkövetése bizonyítékainak beszerzésére irányuló eljárási cselekmények végezhetőek el. Ennek legtipikusabb példája az Interpol keretein belül végzett kooperáció.

A másik terület a *bűnüldözési* együttműködés, mely az előzőtől annyiban különbözik, hogy nem csak a nyomozóhatósági jogkörrel rendelkező szervek bűnmegelőző és bűnfelderítő tevékenységét foglalja magába, hanem az összes, bűnüldözésben érintett felderítő szervét. Ezen tevékenységek egyik kiemelkedő fóruma az Europol.

A harmadik a *vegyes típusú* nemzetközi együttműködés, melyben a fent említett két terület együttesen érvényesül. Ezen terület legjellemzőbb példája a Schengeni Egyezmény alapján végzett nemzetközi kooperáció.

A bűnügyi és a bűnüldözési együttműködés szoros összefüggésben áll egymással. Erre példa az Interpol, mely elsőként lépte át a bűnügyi együttműködés jogi korlátjait, és tette lehetővé az együttműködésben való részvételt a nyomozóhatósági jogkörrel nem rendelkező más nemzeti bűnügyi szerveknek is. Ugyanígy átfedés fedezhető fel azáltal, hogy az Interpol lehetővé tette a tagállamok közötti, büntetőeljárásban fel nem használható, nyílt információcserét.

A bűnügyi információcsere a nemzetközi bűnügyi együttműködést elősegítő, és alapját képező tevékenység, ami a fent említett szervezetek és szerződések keretein belül valósul meg.

3. A BÜNYÜGYI RENDŐRSÉG NEMZETKÖZI SZERVEZETE (INTERPOL)

3.1. Az Interpol kialakulása

Az Interpol a világ legnagyobb nemzetközi rendőri szervezete. Egy világméretű rendőri szervezet létrehozásának gondolata már az I. világháborút megelőzően megfogalmazásra került. ⁹E gondolat megvalósításának első mozzanata az 1914-ben tartott monacói konferencián született meg, melynek folytatásaként dr. Johannes Schober 1923-ban megrendezte Bécsben a második Bűnügyi Rendőrségi Kongresszust. A rendezvényen 16 európai, és 4, Európán kívüli ország résztvevői döntöttek a megalakítandó szervezet nevééről, melynek eredményeképpen bécsi székhellyel létrejött a „Nemzetközi Bűnügyi Rendőrségi Bizottság” (International Criminal Police Committee).

A Bizottságot az évek során többször is átszervezték. Az 1956-ban tartott bécsi 25. közgyűlésen a nevét is megváltoztatták, így létrejött a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrségi Szervezet (Organisation Internationale de la Police Criminelle – OIPC - Interpol).

Az ENSZ 1949-ben ismerte el az Interpol-t, amelynek státuszát nemzetközi kormányközi szervezetként¹⁰ határozta meg. Magyarország a szervezet alapítói közt szerepel, tagsága azonban a II. világháborút követően 30 évig szünetelt, így 1951-ig, majd 1981-től napjainkig résztvevője az Interpolnak.

¹¹Az Interpolnak jelenleg 188 tagja van. Központja Franciaország területén található, Lyonban. Különlegessége, hogy lehetővé teszi a nemzetközi bűnügyi információcserét olyan államok között is, amelyek közt nincs diplomáciai kapcsolat.

3.2. Az Interpol célja és funkciói

A szervezet *célja* biztosítani és elősegíteni a bűnügyi rendőri szervek lehető legszélesebb körű kölcsönös együttműködését; valamint olyan intézmények létrehozása és fejlesztése, amelyek működése hatékonyan szolgálja a köztörvényes bűncselekmények elkövetésének felderítését, megakadályozását, és megelőzését.

⁹ Kozáry Andrea – Nemzetközi Összehasonlító Szervezettan - Kézikönyv a Rendőrtiszti Főiskola Mester szak hallgatóinak, Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola - Budapest, 2008. 82-84. oldal

¹⁰ Nemzetközi Kormányközi Szervezet: a határozathozatal a tagállamok képviselőinek a kezében van, szakértői bizottságok csak ajánlásokat hoznak, melyek nem kötelezőek a tagállamokra. A kötelezően elfogadott határozatok sem érvényesíthetők közvetlenül a nemzetközi szerv által, ehhez szükséges az adott állam belső jogi aktusa. A pénzügyi fedezet tagállamoktól rendkívüli mértékben függ. - Schnottner Krisztina - Nemzetközi intézmények és szervezetek

Az Interpolnak 4 alapvető *funkcióját* különböztetjük meg.

- Biztonságos globális rendőrségi hálózat biztosítása.
- Műveleti adatszolgáltatások, és adatbázisok a rendőrségek részére.
- Műveleti támogatás nyújtása.
- Képzés, és fejlesztés.

A dolgozat témájának szempontjából az első három funkció különös jelentőséggel bír. A *globális rendőrségi kommunikációs hálózat (I-24/7)*¹² minden tagállam számára elérhető. Biztosítja az Interpol adatbázisokhoz, és más szolgáltatásokhoz való gyors hozzáférést. A bűnügyi információk megosztására külön operációs rendszerrel rendelkezik. Olyan nemzetközi rendőri hálózatként működik, mely összeköti az Interpolt, a tagállamok nemzeti irodáit, és a regionális irodákat. A hálózat biztonságát garantálja a szabályozott hozzáférés, valamint az, hogy képzett személyzet működteti.

3.3. Az Interpol körözési rendszere

3.3.1. A műveleti adatbázisok és a sarkos körözések

Az Interpol műveleti adatbázisa többek között tartalmaz személy-nyilvántartásra vonatkozó adatbázist, a lopott műkincsek adatbázisát, a lopott vagy elveszett úti okmányok adatbázisát, daktiloszkópiái adatbázist, DNS adatbázist, valamint pedofil képadatbázist (ICSE).

Az adatbázisok segítségével az Interpol úgynevezett *sarkos körözéseket* bocsát ki. Ilyenek a piros, a sárga, a kék, a fekete, a zöld, a narancssárga, valamint az Interpol-ENSZ Biztonsági Tanács speciális sarkos körözés. Ezen körözések kibocsátásának célja különböző.

- A *piros* sarkos körözést elfogatóparancs alapján, elfogadás és kiadatás céljából körözött személyek ellen bocsátják ki.
- A *sárga* sarkos körözést főleg fiatalokú eltűnt, illetve önmagukat azonosítani képtelen személyek felkutatására bocsátják ki.
- A *kék* sarkos körözés kibocsátásának célja bűnügyi tevékenységre, személyazonosságra vonatkozó kiegészítő adat beszerzése.
- A *fekete* sarkos körözést azonosítatlan holttestek azonosítása érdekében bocsátják ki.

¹¹ Szakmai anyag az Interpol Európai Regionális Konferenciájához (Málta, 2011. május 11.)

¹² (I-24/7) : A hét minden napján, napi 24 órán keresztül működik.

- A *zöld* sarkos körözés kibocsátásának célja figyelmeztetés olyan személyek vonatkozásában, akik bűncselekményt követtek el, és valószínűsíthető, hogy más országok területén is hasonló bűncselekményeket fognak elkövetni.
- A *narancssárga* sarkos körözést a rendőrségek és egyéb hatóságok, nemzetközi szervezetek figyelmeztetése, illetve figyelemfelhívás céljából bocsátják ki lőfegyverekkel, robbanószerekkel, és egyéb veszélyes anyagokkal kapcsolatos veszély esetén, valamint ezekhez köthetően a közbiztonságot veszélyeztető cselekmények, események kapcsán.
- A legspeciálisabb az *Interpol-ENSZ Biztonsági Tanács sarkos körözése*. Ennek célja a rendőrség figyelmeztetése, illetve figyelemfelhívás olyan csoportokra, személyekre, akik az Al-Kaida terroriszervezet, illetve a tálibok elleni ENSZ szankciók hatálya alatt állnak.

3.3.2. A bűnügyi területek

Az Interpol kiemelt bűnügyi területei a közbiztonság és terrorizmus; az emberkereskedelem; a kábítószer és bűnszervezetek; a gazdasági és csúcstechnológiai bűncselekmények; a korrupció; és a célkörözési tevékenység támogatása. Ezen témákban több Interpol-kezdemenyezés született.

I. Az Interpol kezdeményezések *közbiztonság és terrorizmus* témában a következők: az Interpol Terrorizmus Elleni Programja, a Környezeti Bűnözés Elleni Program, valamint a terrorizmussal kapcsolatos globális kezdeményezések. A szervezet terroristák elleni harcának legfőbb intézménye a 2002. szeptemberében létrehozott „*Fusion Task Force*”. Feladata a terrorista csoportok azonosítása, információk és operatív információk gyűjtése és megosztása, bűnügyi elemzések készítése, és a tagállamok támogatása a terrorizmus elleni harcban. Továbbá működtet egy olyan speciális adatbázist, ami terrorista tevékenységgel összefüggő személyeket tartalmaz. Ezen intézmény keretében 6 regionális csoport működik világszerte. Dél-kelet Ázsiában ennek keretében hozták létre a Project Pacific, Közép- és Dél-Ázsiában a Project Kalkan, Dél-Amerikában a Project Amazon, Afrikában a Project Baobab, Európában a Project Nexus, és a Project Middle East elnevezésű programokat.

II. Az *emberkereskedelemmel* kapcsolatban a következő cselekmények megelőzésére és felderítésére irányuló kezdeményezések születtek az Interpol keretein belül.

- Nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása.
- Embercsempészet
- Gyermekek szexuális kizsákmányolása az Interneten.

III. A *kábítószer- és bűnszervezetek* felszámolásának érdekében az Interpol támogatja a nemzeti és nemzetközi rendvédelmi szervek munkáját, melynek érdekében műveleti

adatbázisokat hoz létre, továbbá támogatja a szervezett bűnözés elleni rendőri műveleteket. A szervezet kábítószerekkel kapcsolatos jelentéseket és figyelmeztetéseket ad ki, valamint meghatározza a kábítószer-kereskedelem és bűnszervezetek új irányvonalait. E témában az Interpol különböző projekteket hozott létre, amelyek témájuk alapján az alábbi három csoportra oszthatóak:

1. Szervezett bűnözés:

- Bada, amelynek célpontjával a tengeri kalózkodás szolgál.
- Forma Train, amely egy továbbképzési program a nemzetközi gépjárműlopás és – kereskedelem elleni küzdelem témájában.
- Millennium, amely a nemzetközi eurázsiai szervezett bűnözést célozza meg.
- Aoc, melynek célpontja az ázsiai szervezett bűnözés.

2. Illegális kábítószer-kereskedelem:

- NOMAK, amelynek célja a Közép-ázsiai kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos operatív ismeretek bővítése.
- COCAF, amely a Nyugat-Afrikából Nyugat-Európába a kereskedelmi légitársaságokon keresztül történő kokainszállítás felderítését célozza meg.
- DRUM, melynek céljával a vegyi anyagok szolgálnak.
- Drug.net, melynek célpontja az Interneten történő kábítószer-kereskedelem.

3. Egyéb súlyos bűncselekmények:

- SCREAM, amelynek célja, hogy különböző bűnügyekben erősítse az együttműködést, és ezáltal elősegítse a gyanúsítottak elfogását.
- PANGEA, amely a hamisított gyógyszerek és más gyógyászati készítmények illegális kereskedelme ellen irányuló projekt.

IV. A gazdasági és csúcstechnológiai bűncselekményekkel kapcsolatosan is több kezdeményezés született.

Az információs technológiai bűncselekményekkel kapcsolatosan létrehozták a Gold Phish nevű projektet, a BOTNET Munkacsoportot, valamint a TOPSI nevű projektet. Utóbbi képzési és műveleti követelmények kezdeményezését jelenti az információs technológiai bűncselekmények területén.

A pénzmosás elleni küzdelem elősegítése érdekében létrehozták az IMLAS nevű rendszert, amely az Interpol pénzmosással kapcsolatos automatizált keresési rendszere. Segítséget nyújt a bankkártya csalások felderítéséhez. A hamis bankkártyák adatbázisa segíti a nyomozást az egyes ügyekben. Az Interpol továbbá bűnügyi szakértői támogatást és műveleti támogatást nyújt a hamis bankjegyek vonatkozásában.

A szellemi tulajdonjogok sérelmére elkövetett bűncselekmények elősegítése érdekében létrehozták az Interpol Szellemi Tulajdonjogok Munkacsoportot (IIPCAG), valamint egy adatbázist, amely ezen bűncselekményekkel kapcsolatban tartalmaz információkat.

V. Az Interpol *célkörözési tevékenység* támogatása keretében támogatja a nyomozásokat az egyes tagállamokban, és továbbképzést biztosít részükre. Ezen kívül segítséget nyújt a körözések támogatásában.

VI. A *korruptió* felszámolása érdekében a szervezet létrehozta az Interpol Korruptió Ellenes Szakértői Munkacsoportot (IGEC). A munkacsoport feladata a korruptió elleni fellépés támogatása, irányelvek és szabványok kidolgozásával, valamint az oktatás, kutatás, nyomozások, és vagyon-visszaszerzési műveletek területén segítség nyújtása a tagállamok számára.

4. AZ EURÓPAI RENDŐRSÉGI HIVATAL (EUROPOL)

4.1. Az Europol létrehozása, működésének jogalapja

Az Europol az Európai Unió (továbbiakban EU) rendvédelmi ügynöksége, létrehozásának ötletét Helmut Kohl német kancellár vetette fel az Európa Tanács luxemburgi ülésén 1991-ben. A tagállamok képviselői egyetértettek a javaslattal, amely egy európai rendőrségi szervezet létrehozására irányult. Az Európai Rendőrségi Hivatal¹³ (továbbiakban Europol) létrehozásának gondolata írásos formában elsőként a Maastrichti Szerződésben került megfogalmazásra. A Szerződés rendelkezései alapján, a terrorizmus, a kábítószer – kereskedelem és a nemzetközi bűnözés más súlyos formái elleni fellépés érdekében az Europol keretében kívánták megvalósítani a rendőrségi és vámügyi együttműködés egyes területeit, valamint az uniós információcserét. 1995. július 26-án írták alá az Europol Egyezményt, amely 1998. október 1-én lépett hatályba. az Europol azonban tényleges működését csak 1999. július 1-én kezdte meg Hollandiában hágai székhellyel.¹⁴ Mint az a fent említett időpontokból látható az Egyezmény megalkotása és a Hivatal működésbe lépése között hosszú évek teltek el. Ezen időszak alatt az Europol egyes hatásköreit az 1993. június 3-án létrehozott Európai Kábítószeregység (EDU) gyakorolta. A szervezet előkészítette az Europol későbbi tevékenységét, kidolgozta a szervezet működéséhez szükséges szabályokat (szervezeti és funkcionális). Feladatai az idő előrehaladtával már nem csak a kábítószeres bűnözésre, hanem a radioaktív- és nukleáris anyagokkal való illegális kereskedelemre, az embercsempészetre, a gépjárműlopásokra, az emberkereskedelemre és a terrorizmus elleni küzdelemre is kiterjedtek. 1999-ben, amikor az Europol megkezdte munkáját, az EDU beleolvadt a szervezetbe.

2009. április 6-án az Europol Egyezményt felváltotta a Tanács Határozata az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (2009/371/IB) (továbbiakban Europol Tanácsi Határozat), mely az Europol Egyezményt, valamint az annak kiigazítására szolgáló Jegyzőkönyveket¹⁵ is magába foglalja.

¹³ European Police Office

¹⁴ Dr. Kondorosi Ferenc - Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Kiadó: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Holé Katalin: Az Europol – 286-291. oldal.

¹⁵ Az Europol Egyezményt több alkalommal is módosították, melyek közül a legjelentősebbek a következők:

Az Európai Rendőrségi Hivatal feladatainak a pénzmosással szembeni fellépéssel történő kiegészítéséről szóló Jegyzőkönyv; A közös nyomozócsoportokról szóló Jegyzőkönyv; Az Europolnak, szervei tagjainak, igazgatóhelyetteseinek és az Europol alkalmazottainak kiváltságairól és mentességéről szóló Jegyzőkönyv

Az Europol Tanácsi Határozat 2. Cikke alapján¹⁶ az Europol jogi személy. Fő célja az EU tagállamainak rendvédelmi szervei részére nyújtott támogatás segítségével, biztonságosabb Európa megteremtése az EU-s polgárok számára. Továbbá a tagállamok közötti szolidaritás növelése a közrend, a közbiztonság, a terrorizmus, az illegális kábítószer-kereskedelem, illetve a nemzetközi bűnözése súlyos formáinak visszaszorítása érdekében a tagállamok közötti rendőri együttműködés fokozása, folyamatos és hatékony információcsere-rendszer kialakítása. Ezáltal a tagállami bűnüldöző hatóságok hatékonyságának a növelése, továbbá a súlyos nemzetközi bűnözés elleni küzdelemben való együttműködés fokozása került célkitűzésre.

4.2. Az Europol hatásköre és feladatköre

A szervezet hatáskörére és feladatkörére vonatkozó rendelkezéseket az Europol Tanácsi Határozat 4. és 5. Cikke tartalmazza. A fent említett célok fokozatos megvalósítása érdekében az Europol hatásköre kezdetben a tiltott kábítószer-kereskedelemnek, a nukleáris és radioaktív anyagok tiltott kereskedelmének, az embercsempészetnek, az emberkereskedelemnek és a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekményeknek a megelőzésére és leküzdésére terjedt ki. A későbbiekben a szervezet működési körét kiterjesztették az emberi élet és testi épség, a személyi szabadság, valamint a polgárok javai ellen irányuló terrorjellegű cselekményekre is. Az Europol tevékenységi körébe tartozik továbbá a Tanácsi Határozat 4. Cikkéhez csatolt függelékben felsorolt cselekmények üldözése is.

Az Europol tevékenységi köre a bűnözés meghatározott formáihoz igazodik, kiterjed továbbá az ezekhez kapcsolódó pénzmosásra, továbbá az úgynevezett „kapcsolódó bűncselekményekre”, amelyeket azért követnek el, hogy a szervezet feladatkörébe tartozó cselekmények elkövetéséhez szükséges anyagi, tárgyi, és személyi feltételeket megteremtsék, ezzel megkönnyítve az ilyen típusú bűncselekmények elkövetését.

A Tanácsi Határozatban meghatározott bűncselekmények tekintetében az Európai Rendőrségi Hivatal akkor láthatja el feladatkörét, ha ezek a deliktumok két vagy több tagállamot érintenek, megalapozott a feltételezés egy szervezett bűnözői struktúra fennállására, valamint ha a bűncselekmények számaránya, jelentősége és következményei miatt szükséges a közös tagállami fellépés. Az Europol szubszidiárius viszonyban áll a tagállamokkal. Ebből következően csak olyan feladatokat láthat el, amelyeket a tagállamok nem, vagy nem

¹⁶ A Tanács Határozata az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (2009/371/IB)

megfelelő hatékonysággal tudnak elvégezni. Tevékenysége során tiszteletben kell tartania az egyes országok szuverenitását.

Az Europol Tanácsi Határozat céljainak megvalósítása érdekében a szervezet a következő feladatokat látja el:

A Szervezet funkcióját tekintve egyszerre információközpont, a nyomozások és bevetések koordináló központja, központi elemzőegység, valamint a büntetőeljárásban résztvevő szervek tapasztalatcseréjének legfőbb fóruma. Feladata a tagállamok közötti információcsere elősegítése, az információ és az operatív adatok megszerzése és elemzése, a tagállamok illetékes hatóságainak a nemzeti egységeken keresztül, késedelem nélkül történő tájékoztatása minden őket érintő információról és a bűncselekmények között felárt összefüggésekről. Ennek legfontosabb eszköze egy számítógépes információs rendszer, amely közvetlenül elérhető a nemzeti egységek és az összekötő tisztek számára. További feladata a tagállami nyomozóhatóságok tevékenységének hatékonyabbá tétele érdekében, hogy a nyomozások során stratégiai ismereteket nyújt és elősegíti a speciális információkhoz való hozzáférést, valamint összefoglaló jelentéseket készít a tagállamokban folyó munkáról.

Az Europol közös nyomozócsoportokban vesz részt, koordinatív, operatív tevékenységet végez, s az egyes tagállamokat nyomozás megindítása, lefolytatása céljából megkeresheti.

Az Europol alkalmazottai olyan nyomozócsoportokban is részt vehetnek, amelyeket a közös nyomozócsoportokról szóló 2002. június 13-i kerethatározat 1. Cikkének, vagy az EU tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. május 29-i egyezmény 13. Cikkének megfelelően állítottak fel, amennyiben az Europol hatáskörrel rendelkezik az adott ügyben. A közös nyomozócsoportban az Europol igazgatója általi, és a résztvevő tagállamok illetékes hatóságai közötti megállapodásban meghatározott szabályok alapján járnak el.

4.3. Az Europol információs rendszere¹⁷

4.3.1. Az Europol információs rendszerének általános jellemzői

A szervezet működése egy általa kialakított és működtetett, automatizált információs rendszerre épül, amelynek feladata, hogy lehetővé tegye az Europol, valamint a tagállamok tudomására jutott adatok azonnali ellenőrzését, tárolását, továbbítását, valamint elemzését. Az Europol részletes betekintést nyújt partnerei számára a felszámolandó bűnügyi problémákba,

¹⁷ Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala – Útmutató az Europol Információs Rendszerhez
A Tanács Határozata (2009. április 6.) az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (2009/371/IB)

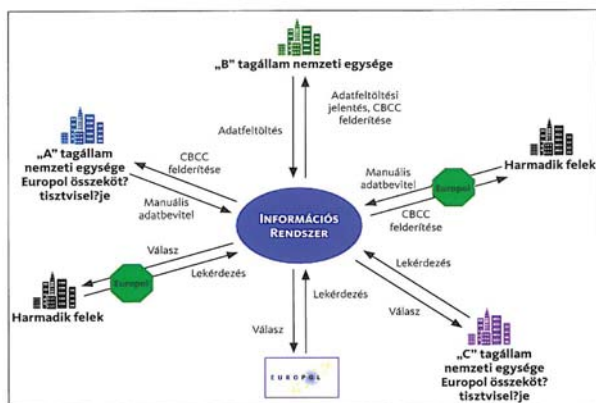
ennek érdekében rendszeres értékeléseket végez, amelyek egyúttal átfogó és jövőbemutató elemzések az EU-t érintő bűnözés és terrorizmus terén.

A Hágában működtetett információs központ kapcsolatban áll a tagállami összekötő szervekkel, a SIS-el, az Interpollal, valamint az ENSZ Bűnügyi és Igazságügyi Információs Hálózatával.

Az *Europol Információs Rendszer* (továbbiakban IS) célja, hogy a bűnüldözési operatív információk adatbázisaként támogassa az EU-tagállamokat, az Europol, valamint a vele együttműködő feleket. Biztosítja a nemzetközi bűnözéssel kapcsolatos információtárolási, keresési, megjelenítési és kapcsolódási lehetőségeket, valamint megkönnyíti a minősített információk

megbízható módon történő megosztását.

Az IS-t az Europol Egyezményvel kompatibilisen hozták létre, amely előírja egy olyan számítógépes információs rendszer létrehozását és fenntartását, amelyben a nemzeti egységek és az összekötő tisztviselők által képviselt tagállamok visznek be adatokat, és amelybe az Europol közvetlenül viszi be a harmadik államok és harmadik szervek által továbbított, valamint az elemző tevékenységből származó információkat. A rendszerhez valamennyi tagállam közvetlenül hozzáfér, abban lekérdezéseket végezhet, adatokat vihet be, és tárolhat. Ez alól kivételt képez azon eset, amikor a hozzáférést jogszabályi korlátozások akadályozzák. Ilyen korlátozás állhat fenn, például a jövőbeli bűncselekményekkel kapcsolatos bűnüldözési

operatív információk esetében. Ilyen esetben a felhasználó Europolnál működő összekötő tisztviselője útján szerezhető be a szükséges információ. Az Europol Információs Rendszerén belüli információáramlást a következő ábra szemlélteti.

Az adatkezelési tevékenység elvégzése érdekében a tagállamok Europolnál működő

összekötő tisztviselői, valamint az Europol felhatalmazott tisztviselői közvetlen hozzáféréssel rendelkeznek az IS-hez.

Azon személyek vonatkozásában, akik az információ IS-ben történő feldolgozásával vannak megbízva, biztonsági átvilágítást kell végezni, és ezeknek a személyeknek különleges képzésen kell részt venniük. Ezen *képzéseket* az úgynevezett „Train the Trainer” megközelítés jegyében folytatják le, mely azt jelenti, hogy tagállamonként egy vagy több személy vesz

részt különleges oktatáson az Europolnál, és ezt követően a szóban forgó személyek továbbadják ismereteiket saját kollégáiknak.

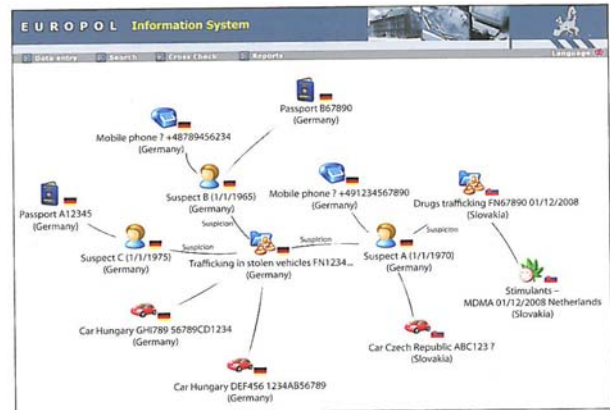
Az IS-be való *adatfeltöltés* kétféleképpen történhet, automatikus, és manuális információ bevitellel. Előbbi esetében az IS automatikus adatfeltöltés útján szinkronizálható a tagállamok nemzeti rendszereivel, míg utóbbi során a végfelhasználó egy böngésző alapú Internet-es alkalmazás segítségével viheti be az adatokat a rendszerbe.

Annak érdekében, hogy az adatbázis tartalmát illető magas minőségi normákat megvalósíthassák, különböző *kritériumokat* határoztak meg. A tagállamok és az Europol felhasználóit e feltételeknek megfelelően irányítják az adatbeviteli folyamat során. A fent említett feleknek körültekintően ki kell választania a rendszerben feldolgozandó adatokat, és ezeket törvényességi és minőségi kritériumoknak megfelelően kell értékelnie. Továbbá az információforrást, és az információ hitelességének és pontosságának megállapításához értékelési kódokat kell felhasználni. A fentiekén túlmenően feltétel, hogy a tárolt adatokat csak az információtulajdonos által megállapított adatkezelési szabályzattal, és Europol szerinti védelmi szintekkel összhangban lehet terjeszteni, valamint felhasználni.

A bevitt adatok az azok bevitelét végző szerv ellenőrzése alatt maradnak, azokat más nem módosíthatja. Az adatok pontosságáért, megbízhatóságáért, azok frissítéséért, valamint a tárolási időkorlátok ellenőrzéséért kizárólag az adattulajdonos felelős. Az információk tárolására rendelkezésre álló, fent említett *időkorlát* az IS-ben 3 év. Ezt követően az adatokat felül kell vizsgálni, ami az adattulajdonos kötelessége. Amennyiben úgy véli, hogy a felülvizsgált információ az Europol feladatainak ellátásához továbbra is szükséges, dönthet úgy, hogy az adatokat a rendszerben tovább tárolja. Amennyiben nem tesz intézkedést az adatokra vonatkozóan, akkor a lejárt időkorláttal érintett objektumot az IS a lejárat napját követő egy nap elteltével automatikusan törli a rendszerből.

A *határon átnyúló bűncselekmények* felderítése esetén segítséget nyújt az egyes nyomozások között a lehetséges találatok automatikus kiszűréséhez. Például, ha a rendszer két vagy több, valószínűleg azonos személyre vonatkozó bejegyzést észlel, értesíti az érintett országokat, hogy azok további információkat oszthassanak meg egymással (például DNS, fénykép) annak megállapítása érdekében, hogy a rendszerben elért találatok valóban egyazon természetes személyre vonatkoznak-e. Ez a találati szűrés az úgynevezett Cross-Border Crime Check (CBCC), ami magyarul a bűncselekmények határon átnyúló ellenőrzését jelenti. A CBCC a fent említett bejegyzések mellett az IS-ben tárolt információtípusokra is kiterjed, többek között a kommunikációs és közlekedési eszközökre, az azonosító okmányokra és lőfegyverekre.

A rendszerben tárolt adatok számos módon megjeleníthetők. Ezek közül a leggyakoribb a *kapcsolati ábra* használata. Ennek oka, hogy grafikus áttekintést nyújt a tárolt információkról, és az adatobjektumok közötti kapcsolatokat is betekintést enged. Íme egy példa a kapcsolati ábra megjelenítésére.

Az IS-ben a fent említett információk mellett olyan személyekre vonatkozó, a bűnüldözési operatív információk útján kapott adatok is szerepelnek, akikről feltételezhető, hogy a *jövőben* az Europol hatáskörébe tartozó bűncselekményt fognak elkövetni.

Az IS felhasználó felületének *alapértelmezett nyelve* az angol. Ezen kívül további 21 nyelven elérhető, megkönnyítve ezzel a felhasználók munkáját. Továbbá görög és bolgár nyelven bevitt nevek esetében a latin karakterekkel fonetikusán átírt verziók is rendelkezésre állnak.

Az Europol információs rendszerét a szervezet saját szoftverfejlesztő részlege készítette, amely az Europol karbantartása alatt áll. Kezelése folyamatos fejlesztési folyamatokkal jár, amelynek alapjául a felhasználóktól érkező visszajelzések, az új jogszabályok és technológiák szolgálnak. A jelenlegi verzióciklus szerint évente átlagosan két új IS verzió megjelenése várható. A *jövőbeli verziók* várhatóan képesek lesznek biometrikus adatok (például DNS-profil, ujjnyomat, fénykép) azonosítására.

4.3.2. Az IS-ben tárolt adatok alapján készített jelentések

Az Europol az információs rendszer segítségével a következő jelentéseket készítheti:

Az *OCTA* (Organized Crime Threat Assessment) alapján, amely egy, az EU szervezett bűnözési helyzetét bemutató fenyegetettségi jelentés, a tagállamok információt kapnak a biztonságot érintő tényezőkről. Ez alapján az Europol periodikusan stratégiai elemzéseket végez a szervezett bűnözéssel kapcsolatban (pl.: területi megoszlás, személyi kör, szervezetbűnözéshez kapcsolódó bűncselekmények).

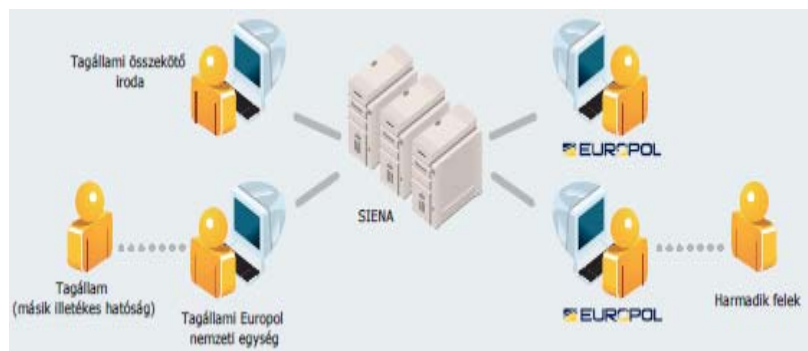
A *Te-Sat* (Terrorist Trends And Situation Report) a terrorizmus helyzetét és tendenciáit elemző éves jelentés, amelynek készítése 2006 óta tartozik az Europol feladatkörébe. A jelentés nyilvános és mindenki által elérhető.

Az információs rendszerben az Europol csak olyan adatokat gyűjthet, tárolhat, dolgozhat fel, amelyek az Europol Tanácsi Határozatban meghatározott feladatok végrehajtásához

szükségesek. A rendszer csak olyan személyekre vonatkozóan tartalmazhat adatokat, akiket olyan bűncselekmény elkövetésével vagy abban való bűnrészességgel vádolnak, amelyre az Europol hatásköre kiterjed. A rendszerben az egyes ügyekre vonatkozó adatokat két részre tagolva tárolják. Ezeket személyi és tárgyi résznek nevezik. Míg a személyi rész a megjelölt személyek azonosítására szolgáló adatokat (név, születési hely/ideje, álnév, állampolgárság), addig a tárgyi rész az elkövetett cselekményekkel (elkövetés helye / ideje / okai / eszközei) kapcsolatos információkat tartalmazza. A tárgyi részhez tartozó adatok akkor is felvihetők a rendszerbe, ha az adott ügynek nincs konkrét gyanúsítottja. Az információs rendszerbe adatokat közvetlenül a nemzeti összekötő szerv, az összekötő tisztviselők, az Europol igazgatója és helyettesei, valamint az erre feljogosított tisztségviselők vihetnek fel és kérhetnek le. A rendszerbe felvitt adat csak azáltal változtatható meg, egészíthető ki, vagy törölhető, aki az adatot a rendszerbe felvitte. Kivételt képeznek ez alól a személyre vonatkozó adatok, amelyek tekintetében a kiegészítésre bármely szerv jogosult.

4.4. Biztonságos Információcsere-Hálózati Alkalmazás¹⁸

Az Europol összekötő tisztjei, elemzői és szakértői munkájuk során biztonságos és korszerű kommunikációs eszközöket használnak fel. A Biztonságos Információcsere-Hálózati Alkalmazás (továbbiakban SIENA) egy újgenerációs rendszer, amely az EU bűnüldöző hatóságai által támasztott XXI. századi kommunikációs igények teljesítésére jött létre. A SIENA keretében bonyolítják az operatív és stratégiai bűnügyi információk cseréjét az Europol tagállamai, az Europol és olyan harmadik felek között, amelyekkel az Europol kooperációs megállapodást kötött. A SIENA működési módja eleget tesz az adatvédelem és titoktartás valamennyi jogi követelményének. És biztosítja a minősített információk biztonságos cseréjét.

¹⁸Secure Information Exchange Network Application

Europol Review — General Report on Europol Activities European Police Office - Luxembourg: Publications Office of the European Union 2011.– 12-14. oldal
mobile.europol.europa.eu

4.5. Mobil Irodák¹⁹

Az Europol szakértői és elemzői által irányított mobil irodák a legkülönbözőbb tevékenységek számára nyújthatnak támogatást, például folyamatban lévő nyomozások, nagy sportesemények, fontos nemzetközi konferenciák során, amikor a biztonság garantálásához rendőrségi kooperáció mozgósítására van szükség. Ezen irodák a következő szolgáltatásokat nyújtják:

- Az információcsere szempontjából különleges jelentőséggel bír a valós idejű, biztonságos hozzáférés az Europol különböző számítógépes elemzési rendszereihez. A mobil iroda bevetése alatt személyekre vonatkozó adatok és telefonszámok ellenőrizhetők. Az azonnali eredmények nagyban hozzájárulhatnak a gyors nyomozások gördülékenyebbé tételéhez.
- Lehetőség helyszíni elemzési termékek, például jelentések, ábrák és egyéb adatok előállítására.
- Ugyanazon műveletben több mobil iroda is bevethető, amikor különböző helyeken egy időben hajtanak végre letartóztatásokat.
- A rendszer rugalmasságát műholdas kapcsolat javítja.

Az Europol több mint 12 000 esetben nyújt támogatást évente. Ezek közül sok esetben az Europol mobil irodáit és a helyszínen dolgozó tisztjeit veszik igénybe.

4.6. Adatvédelem és adatkezelés az Europol működése során

Az Europol a személyes adatok széles körét kezelheti, valamint számos információkezelő szervtől és más intézményektől kérhet, vagy cserélhet adatot. Ennek okán az **adatvédelem** a szervezet tevékenysége során kiemelt jelentőséggel bír. Az informatika fejlődése egyre nagyobb veszélyt jelent az egyes rendszerekben tárolt adatokra, ezért egyre szélesebb körű jogi szabályozás vált indokolttá.

Az Európa Tanács Parlamenti Gyűlése az 1968-as 509. számú Ajánlásában²⁰ indítványozta annak vizsgálatát, hogy a korabeli szabályozás megfelelő védelmet nyújthat-e a személyhez fűződő jogoknak a tudomány dinamikus fejlődésével szemben. Ennek hatására a Miniszteri Bizottság 1973-ban meghatározta az adatvédelem alapelveit. Az Európa Tanács határozatai alapján több állam vezetett be adatvédelmi törvényeket, egyesek pedig az alkotmányba

¹⁹ Európai Rendőrségi Hivatal - Európai nyomozó – Bűnözők elleni fellépés határokon át –2011- 9. oldal

²⁰ Az Európa Tanács Parlamenti Gyűlésének az 1968-as 509. számú Ajánlása

foglalták az adatvédelmet, mint alapvető jogot. Az egyes tagállamok adatvédelmi szabályai igen eltérőek, azonban az adatkezelésre vonatkozóan két kiemelkedő elv szolgál zsinórmértékül a jogrendszerekben. Ezek a *nyilvánosság elve* és az *ellenőrzés elve*. Előbbinek lényege, hogy az adatállomány léte a nyilvánosság számára ismert legyen. Utóbbi elv azt jelenti, hogy azon személyek, akikre az információ vonatkozik, valamint az ellenőrző hatóság követelhetik az érintettek jogainak és érdekeinek tiszteletben tartását az adatfelhasználótól.

1980-ban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet által kiadott „A személyhez fűződő jogok védelméről és a személyes adatok nemzetközi áramlásáról” szóló irányelv²¹, valamint az Európa Tanács által elfogadott „A személyi adatok automatikus feldolgozásával kapcsolatos védelméről rendelkező egyezmény” megszületéséhez az a felismerés vezetett, hogy az egyes országok hasonló jogi megoldásai eltérő értelmezés forrásai lehetnek.

Az *Európai Adatvédelmi Egyezmény*²² alapja, hogy az automatizált adatkezelésből származó információs hatalom, valamint az információk országhatárokat átlépő szabad áramlásával szemben az egyéni jogok védelmet igényelnek. További követelménye, hogy az adatok megszerzése, feldolgozása, valamint tárolása törvényes és tisztességes, a felhasználások célja meghatározott legyen, és az adatok helyesek, időszerűek legyenek. Az egyezmény előírja a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Kötelezi az eljáró szerveket azon lehetőség biztosítására, hogy mindenki tudomást szerezhessen adatainak kezeléséről, céljáról, ellenőrizhesse adatainak tárolását, felhasználását, és helyesbíttesse azokat. Az egyezmény meghatározza az állampolgárok közhatalmi szervek információihoz való hozzáféréseinek jogát, és a személyes adatok védelmének követelményrendszerét is.

Az adatkezelés általános szabályozásával párhuzamosan az elmúlt évtizedekben megjelentek az adatkezelés speciális területére vonatkozó jogi szabályozások is. 1987-ben az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága elfogadta „A rendőrség működési területén történő személyes adatok felhasználásának szabályozásáról” szóló ajánlást²³. A Bizottság javasolta a tagállamoknak, hogy kövessék az ajánlás elveit. Ezek az elvek érintik a rendőrségi adatkezelés ellenőrzését, az adatkezelés módját, az adatkezelés és adatfelhasználás korlátjait, az adatközlés feltételeit, valamint a nyilvánossághoz való jogot a rendőrség által kezelt adatállományokhoz való hozzáférés, helyesbítés jogát, valamint a jogorvoslati jogot.

²¹ Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet által kiadott „A személyhez fűződő jogok védelméről és a személyes adatok nemzetközi áramlásáról” szóló irányelv

²² Európai Adatvédelmi Egyezmény

²³ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Ajánlása a rendőrség működési területén történő személyes adatok felhasználásának szabályozásáról

Az EU-ban is megjelent az adatvédelemre vonatkozó jogharmonizáció igénye. Kiemelkedő jelentőségű az Európai Parlament és Tanács 95/46/EC számú irányelve „Az egyénnek a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos védelméről, és ezeknek az adatoknak a szabad áramlásáról”, amely definiálja az adatvédelemre vonatkozó fogalmakat. Ez a jogforrás azonban nem vonatkozik a közösségi jog hatályán kívül eső tevékenységekre, tehát honvédelemmel, állambiztonsággal, valamint bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos adatok feldolgozásával kapcsolatos feladatokra.

Az adatvédelemre vonatkozó jogi szabályozás megalkotása során az emberi méltóság védelme, az egyéni és közösségi érdekek összeegyeztetése, valamint érvényre juttatása közötti egyensúlyi helyzet megtalálása könnyen konfliktusokhoz vezethet. Ezen szituáció a jogalkotó elé igen komplikált feladatot állít, amely nehézségeket Az Europol Tanácsi Határozat adatvédelemre vonatkozó rendelkezései szembetűnően mutatnak be. Az Határozat a tagállamoknak előírja, hogy nemzeti jogukban az adatvédelemre vonatkozó szabályokat az Európai Tanács által kiadott Európai Adatvédelmi Egyezményben meghatározott feltételek alapján az Európai Tanács Miniszteri Bizottsága által 1987. szeptember 17-én elfogadott 87-es számú Ajánlásában meghatározott elvekkel összhangban fogalmazzák meg. A fent említett rendelkezések szabályait a személyes adatok gyűjtése, feldolgozása és felhasználása, valamint a nem informatikai nyilvántartásokban tárolt adatok kapcsán is alkalmazni kell.

Az Europol Tanácsi Határozat²⁴ széles körben határozza meg azokat, akiket az adatkezelés során adatvédelmi jogi felelősség terhelhet, valamint gondoskodik a legszigorúbb adatvédelmi és biztonsági előírások betartásáról. A jogszabály alapján a személyes adatok védelméért az a tagállam felel, amelyik az adatokat szolgáltatta, továbbította. Az Europol felelőssége megállapítható a neki és általa továbbított adatok szabályszerű kezelése, valamint az általa végzett adatelemzés tekintetében. Minden tizedik adatlekvást szabályszerűség ellenőrzése céljából az Európai Rendőrségi Hivatal dokumentál. Az ellenőrzési dokumentumokban foglalt adatok csak az ellenőrzés céljára használhatók fel és 6 hónap után megsemmisítendőek. A Tanácsi Határozat 17. Cikke az adatfelhasználás célhoz kötöttségét írja elő. A 16. Cikk szerint a cél minden esetben az Europol Tanácsi Határozatban meghatározott bűncselekményekkel szembeni küzdelem, illetve ezen cselekmények megelőzése. Amennyiben valamely tagállam, harmadik állam, vagy harmadik szerv bizonyos adatokat korlátozásokkal közöl, úgy ezeknek az Europol további adatkezelési tevékenységében is érvényesülniük kell. Kivételes esetben azonban ezen adatok korlátozók figyelmen kívül hagyásával is felhasználhatóak. A

²⁴ A Tanács Határozata (2009. április 6.) az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (2009/371/IB)

tagállamok által szolgáltatott adatokat harmadik szervek csak akkor használhatják fel, ha az adatot szolgáltató tagállam ehhez a nemzeti jogának előírási alapján beleegyezését adta.

Az Europol az általa kezelt adatokat egy háromszintű adatbiztonsági rendszerbe foglalja, amelyet egy *alap adatbiztonsági szint* egészít ki. Utóbbiba tartoznak a nem közérdekű vagy nem nyilvánvalóan bárki számára hozzáférhető információk, illetve azok, amelyek az előbbi három adatbiztonsági szint alá sem tartoznak. Az alapszintű adatok az összes tagállamban azonos védelmet élveznek. E védelem érdekében a tagállamok kötelesek a nemzeti joguk által a szükséges intézkedéseket megtenni, így például biztosítaniuk kell, hogy az adatok ne kerüljenek nyilvánosságra, illetve az arra nem jogosult személyek az adatokhoz ne férhessenek hozzá.

A *háromszintű adatbiztonsági rendszerben* tárolt adatok védelméhez speciális intézkedések szükségesek. Ennek megfelelően sorolandók az egyes csoportokba:

Az „*Europol 1*”-szintbe tartoznak azok az információk, amelyek engedély nélküli terjesztése, közlése az Europol, illetve egy vagy több tagállam érdekének **súlyos** sérelméhez vezetne.

Az „*Europol 2*”-be azok az adatok sorolandók, amelyek engedély nélküli terjesztése, közlése az Europol, illetve egy vagy több tagállam érdekének **nagyon súlyos** sérelméhez vezetne.

Az „*Europol 3*” adatbiztonsági szint pedig olyan adatok tartoznak, amelyek engedély nélküli terjesztése, közlése az Europol, illetve egy vagy több tagállam érdekének **különösen súlyos** sérelméhez vezetne.

²⁵Magyarországon a háromszintű adatbiztonsági rendszer szerint az Europol 1 titkos adatot, az Europol 2 és az Europol 3 szigorúan titkos adatot jelöl. Hazánk joggyakorlata az alap adatbiztonsági szintet is alkalmazza, amelyet a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről 4/2002. (I. 30.) BM-PM együttes rendelet szabályoz. A jogszabály elemzésére a későbbiekben kerül sor.

Abban az esetben, ha különböző adatbiztonsági szintbe tartozó adatok egy ügyben történő felhasználására kerül sor, akkor az újonnan létrejövő információt abba a szintbe kell sorolni, amelyben a felhasznált információk közül a legmagasabb szintű védelmet igénylő adat tartozott. Az Europol felé közölt adatokkal kapcsolatban az egyes tagállamok kötelesek megjelölni, hogy a szóban forgó adat mely adatbiztonsági szintbe tartozik.

²⁵ 4/2002. (I. 30.) BM-PM együttes rendelet a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről

Mint már említettük az Europol számos tevékenységével segíti a tagállamok bűnügyi együttműködését. Többek között lehetővé teszi az adatok cseréjét az Europol összekötőtisztek között, operatív elemzéseket készít a tagállamok rendőri tevékenységének elősegítésére, és bűnügyi elemzéseket állít össze a tagállamok által szolgáltatott adatok, valamint más forrásokból szerzett információkra építkezve. Ezenkívül az Europol segítséget nyújt bűnügyi elemzések készítéséhez és a tagállamok nyomozási módszereinek összehangba hozatalához is, valamint a tagállamok közötti, és az adott állam illetékes hatóságainak a szervezettel folytatott bűnügyi információk cseréjéhez is. Az adatcsere elősegítésének több célja is van, melyek a következők. Így ellenőrzések végezhetőek az Europol adattáiraiban; az Europol Információs Rendszerében (IS) adatokat lehet elhelyezni; figyelemfelhívás céljából tájékoztatást lehet küldeni új módszerről, elkövetői köréről, vagy útvonalról; valamint bűnelemzői feldolgozások készíthetőek, amelyeket úgynevezett *Bűnelemzői Munkadossziékba*, AWF-ekbe²⁶ rögzítenek.

4.7. A Bűnelemzői Munkadossziék²⁷

A bűnelemzés az Europol egyik legjelentősebb tevékenységi területe, amely a tagállamok számára a leghasznosabb információkat hordozhatja. Az Europol bűnelemzői feldolgozása biztosítja a magas fokú adatvédelmet, segítséget nyújt a nemzeti nyomozásoknak, valamint áttekintést ad a bűnügyi helyzetről európai viszonylatban.

A bűnelemzői tevékenységet bűnelemző csoportok hajtják végre. Ezen elemzőcsoportok tagjai a feldolgozásban résztvevő tagállamok kijelölt szakértői, összekötőtisztjei, valamint az Europol elemzői és szakértői. Ők általában évente két alkalommal személyesen is találkoznak, a közös feldolgozás tapasztalatainak megtárgyalása, és a feldolgozás további irányának meghatározása végett. Tevékenységük zsinórmértékül kíván szolgálni a tagállamok nyomozásai során, rá kíván mutatni az információ-hiányos területekre, feltevéseket állít fel, valamint segítséget nyújt a célcsoportok azonosításában is. Ennek eszközei például a rendszeres időközönként összeállított speciális, átfogó elemző jelentések, melyek minden, AWF elkészítésében együttműködő országhoz eljutnak.

²⁶ Analytical Work File

²⁷ A Tanács Határozata (2009. április 6.) az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (2009/371/IB)
A Tanács Jogi Aktusa (1998. november 3.) az Europol elemzési fájljaira alkalmazandó szabályzat elfogadásáról (1999/C 26/01)

A Tanács Határozata (2007. október 15.) az Europol elemzési fájljaira alkalmazandó szabályzat elfogadásáról szóló tanácsi jogi aktus módosításáról (2007/673/EK)

Az elemzői munka segítségével megállapítható a bűnszervezetek felépítése, a tagok szervezeten belüli pozíciója, az általuk használt útvonalak, jellemző elkövetési módszereik. A következőkben tekintsük át a tagállamok nyomozásainak érdekében használt, az Europol által létrehozott bűnelemző munkafájlokkal, az AWF-ekkel végzett műveleteket, a vonatkozó szabályokat, és a fájlok tartalmi jellemzőit.

Új AWF *megnyitását* az Europol hatáskörébe tartozó, és más uniós tagállamot is érintő bűncselekménnyel vagy bűnszervezettel kapcsolatban nyomozást folytató tagországok kérhetik. Az igényt általában az Europol Súlyos Bűncselekmények Főosztálya (SCD) által rendszeresen megrendezett szakértői értekezleteken jelentik be. Amennyiben indokolt, az Europol rendszerint a műveleti elemző támogatást nyújtó AWF megnyitását felajánlja.

Következő lépésként az Europol illetékes projektvezetője az értekezleten elhangzottak alapján *javaslatot* készít, melyben körvonalazza az új AWF-létrehozás szükségességének okait, a tagállamok támogatásának meglétét, és a közös feldolgozás célját.

Ezt követően az AWF keretein belül együttműködni szándékozó tagállamok által írt értékelések adatai alapján az Europol egységes *megvalósíthatósági tanulmányt* állít össze, amely kitér többek között a bűncselekmény-típusra, szervezett bűnözői csoport jelentőségére, és a tagállamoknál rendelkezésre álló információkra is.

Ha az AWF formájában történő együttműködés indokoltnak bizonyul, akkor a munkafájl alapját képező *nyitóparancsot* összeállítják, melynek kiadásához, illetve a már működő AWF nyitóparancsának esetleges módosításához az Europol Igazgatótanácsának a Közös Adatvédelmi Ellenőrző Testület észrevételeinek figyelembe vételével meghozott jóváhagyó döntése szükséges. Sürgős esetben az igazgató a testület jóváhagyása nélkül, határozattal dönthet az AWF létrehozásáról, azonban minél előbb intézkednie kell a nyitási eljárás lehető legrövidebb időn belül történő lefolytatásáról, mivel az elkészült munkafájl tartalmát csak azt követően lehet továbbítani, hogy az Igazgatótanács megadta a hozzájárulását. Ha a testület nem adja meg az engedélyt, az addig keletkezett elemzéseket törölni kell.

Az elemzői munka megkezdése előtt *adatgyűjtési tervet* kell összeállítani, melyben meghatározzák a feldolgozás irányát, operatív célját, valamint a hiányzó adatok beszerzésére vonatkozó megoldásokat. Ez a tervzet fogja nyújtani a garanciát, hogy kizárólag releváns

adatokat gyűjtsenek össze, valamint meg fogja határozni, hogy milyen minőségű adatok kerülhetnek be a munkafájlba.

Az említett *adattartalmak* vonatkozhatnak a tagállamban az Europol hatáskörébe tartozó bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vagy ezért elítélt személyekre, illetve azokra, akik vonatkozásában megalapozottan feltételezhető, hogy bűncselekményt fognak elkövetni. Ezen kívül olyan személyekkel kapcsolatban is lehet adatokat szolgáltatni, akik az adott bűncselekmény vonatkozásában tanúként beidézhetőek a büntetőeljárás során, akik valamely bűncselekmény áldozatai voltak, vagy megalapozott a gyanú, hogy áldozattá válhatnak. A fentiekén kívül olyan személyek adatai is szóba jöhetnek, akik az adott ügyben információszolgáltatóként kerülhetnek képbe.

Az adatok egyrészt lehetnek személyes adatok, amelyek tartalmazzák például a születési nevet, a születési dátumot, a szülők neveit, és az állampolgárságot.

Az információk másik típusa a külső jellemzők, ami egyrészt a személyleíráshoz szükséges jellemvonásokat írja le, ilyen például a testmagasság, vagy a testalkat; másrészt a különös ismertetőjegyeket nevesíti, ami lehet akár egy sebhely, vagy egy tetoválás.

A harmadik adatcsoport a személyazonosság megállapításának eszközei. Ide tartoznak a személyazonosító okmányok, az útleve, az igazolványképek, és a kriminalisztikai személyazonosító információk, mint például az ujjlenyomatok, és a DNS-profilok.

A negyedik csoport a foglalkozásra és a képzettségre vonatkozó adatokat tartalmazza. Ezek alapján a munkahely adatairól, a személy iskolai végzettségéről és a szakértelméről kaphatunk információkat.

Az ötödik csoport gazdasági és pénzügyi információkat tartalmaz. Ezek segítségével például a célszemély bankszámla-adatait, készpénzvagyonára vonatkozó információkat, adózási helyzetét, illetve banki és hitelintézetekkel való kapcsolatait ismerhetünk meg.

A magatartásra vonatkozó adatok alapján életmódra, helyváltoztatásokra, rendszeresen látogatott helyekre, veszélyességre, vagy például a kábítószer-fogyasztásra vonatkozó kérdések tekintetében tisztázhatjuk a tényeket.

A kapcsolattartás alkalmazott eszközeiről is megadhatóak adatok, úgymint vonalas vagy mobiltelefon, fax, személyhívó, elektronikus levelezés, levelezési címek, Internet-csatlakozás. Ugyanígy az igénybe vett közlekedési eszközökről is: gépjárművek, vízi járművek, légi járművek, beleértve ezeknek a közlekedési eszközöknek az azonosítást segítő adatait, nyilvántartási számait is.

A bűnözői tevékenységekre vonatkozó információk is feltüntethetők, amelyek tekintetében az Europol az Europol Tanácsi Határozat 4. cikke alapján hatáskörrel rendelkezik. Ezek a korábbi elítélések; a feltételezett részvétel bűnözői tevékenységekben; az elkövetési módszerek; a bűncselekmények előkészítéséhez és/vagy elkövetéséhez felhasznált vagy felhasználható eszközök; a bűnözői csoportokban/bűnszervezetekben való tagság és a csoportokban, szervezetekben betöltött pozíció; a bűnszervezetben elfoglalt hely és ellátott feladatok, a bűnözői tevékenységek földrajzi kiterjedése, a nyomozás során összegyűjtött anyagok, úgymint videofelvételek és fényképek.

Az utolsó pont pedig a jogi személyekre vonatkozó, szükséges kiegészítő adatokat tartalmazza: a jogi személy címe; alapításának időpontja és helye; tőkéje; tevékenységi köre; belföldi és nemzetközi leányvállalatai; igazgatói; banki kapcsolatai.

A bűnelemző munkafájlokban a tagállamok releváns, fentieknek megfelelő adataikat helyezik el, ennek segítségével bűnelemzői támogatást vehetnek igénybe a saját nemzeti nyomozásaik előmozdítása céljából.

Hazánkban az AWF-ekbe szánt adatokat a NEBEK-en keresztül elektronikus formátumban lehet eljuttatni az Europolhoz.

Az AWF-ekbe helyezett adatokat az Europol csak addig *tárol*/hatja, amíg az a feladatainak ellátásához indokolt. A további tárolás szükségességét három éven belül felülvizsgálják. Az adattárolás felülvizsgálatára előírt határidő lejártá előtt három hónappal a tagállam értesítést kap az Europoltól.

A lezárt bűnelemző munkafájlok által tartalmazott adatok *törlés*re kerülnek, illetve, ha az adatot küldő tagállam kéri, áttöltik az Europol Információs Rendszerébe.

Az Europol Tanácsi Határozat alapján a Munkafájlokba érkező információkat értékelni kell, amiben az értékelési kódok segítenek minket. Az értékelés az úgynevezett 4x4-es információ-osztályozási rendszerrel hajtható végre (A,B,C,X-1,2,3,4).

A rendszer első része az információ forrásának megbízhatóságát osztályozza. Ez alapján a forrás lehet:

A: mindig megbízható,

B: az esetek többségében megbízható,

C: az esetek többségében megbízhatatlan,

X: értékelhetetlen.

A második rész a forrás és az információ távolságát mutatja meg:

1: az információ pontosságához nem fér kétség,

2: az információt a forrás személyesen észlelte, de a továbbító hivatalos személy az információt még nem ismerte,

3: ha a forrás nem személyesen észlelte az információt, de azt korábban már rögzített információk megerősítik,

4: ha a forrás nem személyesen észlelte az információt, és az sehogy nem erősíthető meg.

A 4×4-es mellett működik egy kezelési kódokat is tartalmazó rendszer, amelyet az Europol azért hozta létre, hogy védje az információ szolgáltatóját, a fájlba foglalt adatok biztonságát, és meghatározzák, hogy az információkat a jövőben kik használhatják fel. Az alkalmazott kódok a következők:

H-1: az információ bizonyítékként történő felhasználására büntetőjogi eljárásban csak a küldővel történt előzetes egyeztetést követően, és az ő engedélyével kerülhet sor.

H-2: a küldővel történő előzetes egyeztetés szükséges az információ felhasználása, és továbbítása előtt.

H-3: további utasítások adhatók meg az információ továbbítóinak és a hozzáférésre jogosult személyek meghatározására.

Kizárólag azon AWF-adat továbbítható, amelyiket a fent említett jelzésekkel ellátták. Ezek hiányában a NEBEK vezetője – a hiányosság pótlásáig – megtagadhatja a jelzéssel el nem látott irat külföldre továbbítását.

Egy AWF ideális esetben akkor kerül *bezárásra*, amikor a megnyitás alkalmával kijelölt céljait elérte. Az értékelés során azonban az is kiderülhet, hogy a tagállamok érdekeltsége megszűnt így az elemzői csoport felesleges terhelését elkerülendő az ilyen AWF-eket is be kell zárni.

Az Europol tagállamainak egyedi döntése, hogy részt kívánnak-e venni egy-egy AWF keretén belül folyó munkában. Jelenleg összesen 21 féle munkadosszié létezik²⁸, Magyarország jelenleg ezek közül 13-ban vesz részt.²⁹

- *Hydra* - Iszlám terrorizmus
- *EEOC* - Kelet-európai Szervezett Bűnözői Csoportok
- *Mustard* - Heroin csempészzel foglalkozó török szervezett bűnözői hálózatok

²⁸ Neyrinck Chantal: Europol Workshop – TERTRA/TERTRAPOL 2010. június 28-29.

²⁹ A munkafájlok kötőjel előtti része jelenti az adott AWF nevét, az utána következő rész pedig a profilját.

- *Sustrans* - Pénzmosás, gyanús pénzügyi tranzakciók
- *Cola* - Kokain csempészetben érintett latin-amerikai szervezett bűnözői hálózatok
- *Terminal* - Bankkártya-csalások
- *Copper* - Etnikai albán szervezett bűnözői csoportok
- *Maritsa* - Bulgáriai eredetű embercsempészet
- *Synergy* - Szintetikus kábítószer
- *Soya* - Euró-hamisítás
- *Smoke* - Cigaretta-csempészet
- *Checkpoint* - Illegális migráció
- *Phoenix* - Embercsempészet

AWF-tagsággal nem rendelkező országoknak lehetőségük van a feldolgozásokkal kapcsolatos ad-hoc információcserére.

Mi sem bizonyítja jobban a munkafájlok fontosságát, mint az a tény, hogy az Európával történő érdemi együttműködés mindenkor fokmérője a tagállamok AWF-ek keretén belül folyó információcserében való részvétele.

Összességében megállapítható, hogy az Europol számos módon támogatja a magyar bűnüldöző hatóságok munkáját.

- Az összekötő tisztek segítségével kölcsönös és közvetlen információcserét biztosít.
- Operatív bűnelemzéseket készít a hazai nyomozások támogatására.
- Stratégiai jelentéseket állít össze a hazai bűnüldöző szervek által szolgáltatott, valamint más források alapján.
- Kézikönyveket, katalógusokat, módszertani útmutatókat, és információs kiadványokat tesz közzé.
- Lehetővé teszi a szakmai értekezleteken és nemzetközi konferenciákon a külföldi szakértőkkel való közvetlen konzultációt.
- Technikai segítséget nyújt a hazai nyomozások támogatására.

³⁰Az Europol az egyik legnagyobb *műveleti sikerét* 2010. októberében az amerikai titkosszolgálat segítségével érte el, amikor egy Bulgáriában felszámolt pénzhamisító üzemben 130000 hamis euró – és 37500 dollárbankjegyet foglaltak le. A nyomozást az Europol EU euróhamisítás elleni harcért felelős központi hivatala koordinálta.

További sikere az úgynevezett Golf művelet, melynek nyomán 126 embert vettek őrizetbe különböző bűncselekmények gyanújával, és Kelet-Londonban 28, egy román nemzetiségű emberkereskedő-hálózat áldozatává vált gyereket szabadítottak ki.

Az Europol az egyes bűncselekményekben történő nyomozásban több mint két éve elemzői, taktikai, és technikai segítséget is nyújt.

³⁰ Belügyi Szemle 2010/11. A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (2010. október)
- Felelős kiadó: Belügyminisztérium

5. A HATÁRON ÁTNYÚLÓ BŰNÖZÉS ELLENI KÜZDELEMET TÁMOGATÓ REGIONÁLIS MEGÁLLAPODÁSOK

5.1. Schengeni Együtműködés³¹

5.1.1. Az Egyezmény létrehozása és célkitűzései

A Schengeni Egyezmény az európai uniós politika harmadik pillérének részét képezi.

A megállapodást, - amely Németország, Franciaország és a Benelux államok részvételével *jött létre*, - 1985. június 14-én írták alá. Erre egy Schengen nevű községben került sor, amely a Mosel folyó mentén fekszik, és amelyet Németország, Franciaország és Luxemburg határol.

Az egyezmény legfőbb *célja* a belső határőrizet megszüntetése és a külső határok közös ellenőrzése. A megállapodás megvalósításának részletes leírását az 1990. június 19-én létrejött Schengeni Végrehajtási Egyezmény tartalmazza, mely a korábban létrejött megállapodás kibővítéséül szolgál.

A két multilaterális szerződés teljes egészében 1995-ben *lépett hatályba* a fent említett öt alapító tagállam, valamint Spanyolország és Portugália részvételével.

Az idő múlásával egyre több állam csatlakozott az övezethez, - köztük Magyarország is 2007-ben -, jelenleg pedig 24 tagja van az egyezménynek. 2004 óta az Európai Unió Tanácsa a csatlakozás feltételévé tette a Schengeni Egyezményben való részvételt, így azok a tagállamok, amelyek ez után kívántak csatlakozni az unióhoz automatikusan az egyezmény tagjaivá is váltak. Léteznek azonban olyan országok, amelyek tagságuk ellenére nem vesznek részt az egyezményben, ilyen például Nagy-Britannia, aki bár uniós tag, mégsem csatlakozott a megállapodáshoz.

Mint az a tagállamok létszámából is látható, számos ország kívánt élni az egyezmény nyújtotta kedvező lehetőségekkel, melyek többek között lehetővé teszik a belső határok személyi ellenőrzés nélküli átlépését, valamint megkönnyítik az áruszállítás és az áruforgalom lebonyolítását. Azonban az egyezményben foglalt rendelkezések nem csak pozitív következményeket vonnak maguk után, hiszen a személyek szabad mozgása nem csak a jogkövető polgárok számára nyitva álló lehetőség, hanem sajnos magában hordozza a

³¹ Az EU, mint a szabadság, biztonság és jog térsége (222 kérdés és 222 válasz a bel- és igazságügyi együttműködésről) 2004 – Készült: A BM Oktatási Főigazgatóság gondozásában – A Schengeni Egyezmények 151- 168. oldal

Schengeni Egyezmény

Schengeni Végrehajtási Egyezmény

2007. évi CV. törvény a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről

bűnözők, bűnözői csoportok szabad mozgásának lehetőségét is Ezek a személyek ugyanis a belső határellenőrzések megszüntetése által egy-egy bűncselekmény elkövetése után, gyorsan és gyakran nyomtalanul tűnnek el a nemzeti hatóságok szeme elől.

A nemzetközi bűncselekmények számának növekedése, valamint a szervezett bűnözés terjedésének megakadályozása és felderítése érdekében szoros rendőri együttműködésre van szükség, melynek részletes szabályait a Schengeni Egyezmény 39. cikke tartalmazza. E szerint a szerződésben részt vevő államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy rendőri szerveik segítséget nyújtsanak egymásnak a bűncselekmények megelőzésében és felderítésében, mindezt azonban belső jogszabályaik betartásával és kizárólag hatáskörükben teszik. Amennyiben valamely megkeresés teljesítéséhez nem rendelkeznek hatáskörrel, haladéktalanul áttesszik azt az illetékes hatóságnak. A megkeresett fél által szolgáltatott írásos információt a megkereső kizárólag a megkeresett szerződő fél illetékes bírósági szerveinek hozzájárulásával használhatja fel. A szerződő felek hatóságai az egyezmény rendelkezései alapján a fent említett megkeresések teljesítésén kívül, végezhetnek engedélyhez kötött határon túli megfigyelést, meghatározott bűncselekmények esetén folytathatnak előzetes engedély nélküli üldözést, valamint tagjai meghatározott vagy határozatlan időtartamra összekötő tisztként szolgálatot teljesíthetnek más tagállam rendőri szerveinél.

E feladatok, valamint az egyezmény céljainak megvalósításához nyújt segítséget a Schengeni Információs Rendszer (SIS), melyről az egyezmény IV. címe rendelkezik.

5.1.2. A Schengeni Információs Rendszer³²

A SIS egy olyan közös információs rendszer, amely egy adatközlő központból és a nemzeti alrendszerekből áll. Az adatközlő központ Strasbourgban került felállításra, még az alrendszerek létrehozása és működtetése minden állam egyéni feladata volt. A gyors és hatékony adatáramlás biztosítása érdekében az alrendszerek felállítása során a szerződő feleknek figyelembe kellett venniük és be kellett tartaniuk a központ működtetésére vonatkozó jegyzőkönyveket és eljárásokat.

Minden szerződő fél kijelöl egy hatóságot, amely ellátja a nemzeti alrendszerek központi feladatait. A *2007. évi CV. törvény* alapján, - mely a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében megvalósuló együttműködés és információcsere szabályait határozza meg -,

³² A SIS-szel kapcsolatos információk egy része a NEBEK SIRENE Irodájának egyik hivatásos állományú tagjával általunk készített interjúból származik

www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/YU/hu/Konzuliinfo/sis.htm - Tájékoztató a Schengeni Információs Rendszerről (SIS)

hazánkban e feladatot a SIRENE Iroda látja el, mely a SIS információinak cseréjét biztosító nemzeti hatóság.

A rendszert a közrend és a közbiztonság fenntartása érdekében hozták létre. *Feladata*, hogy információt nyújtson a szerződő felek hatóságainak az egyes rendőrségi, vámügyi és egyéb ellenőrzések során bizonyos személyekre vagy tárgyakra vonatkozóan.

A SIS biztosítja a kijelölt rendőri, határellenőrzési, idegenrendészeti, vízumkiadó, vám- és igazságügyi szervek, a forgalmi engedélyek kiadására hatáskörrel rendelkező hatóságok, továbbá az Europol és az Eurojust számára a személyekre, tárgyakra vagy gépjárművekre vonatkozóan bevitt figyelmeztető jelzésekhez való hozzáférést. Ezen műveleteket a felsorolt hatóságok szigorúan célhoz kötötten, hatáskörüknek megfelelően hajthatják végre.

A schengeni információs rendszer kizárólag a tagállamok hatóságai által *kibocsátott adatokat* tartalmaz, melyek a szerződő felek mérlegelése alapján kerülnek az adatbázisba.

A SIS adatbázisa a következő adatokat tartalmazza:

1. harmadik állambeli, azaz nem schengeni tagállambeli állampolgárok tekintetében beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzések,
2. letartóztatandó és európai elfogatóparancs alapján, átadásra vagy kiadásra kerülő személyekre vonatkozó figyelmeztető jelzések,
3. eltűnt személyekre vonatkozóan kiadott figyelmeztető jelzések,
4. bírósági eljárásban keresett személyekre (büntetőeljárásban bíróság által idézett személyekre, büntetés letöltésére felhívott személyekre, tanúkra) vonatkozó figyelmeztető jelzések,
5. személyekre és tárgyakra vonatkozóan leplezett megfigyelés vagy célzott ellenőrzés céljából kiadott figyelmeztető jelzések,
6. lefoglalandó vagy büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználandó tárgyakra vonatkozó figyelmeztető jelzések.

A szignalizációra azonban nem minden adatot érintően kerülhet sor, a felhasználható adatok körét az egyezmény 94. cikke tartalmazza. Ennek 2. bekezdése szerint az adatokat két nagyobb halmazra bonthatjuk. Az egyik a személyekre vonatkozó jelzéseket, a másik a tárgyakra és járművekre vonatkozó jelzéseket tartalmazza. A személyes adatok rendszerbe történő felvétele csak bizonyos korlátozások figyelembevételével valósítható meg, mivel felhasználásuk csak az egyes adatvédelmi rendelkezések - különösen az Európa Tanács 1981. január 28-án keletkezett egyezménye - tükrében valósítható meg. Az Egyezmény 84. cikkének 3. bekezdése szerint a személyekre vonatkozó *adatcsoportok* a következők:

- családi és utónév, valamint a külön nyilvántartott álnevek

- különleges, objektív és megváltoztathatatlan testi ismertetőjegyek
- a második utónév kezdőbetűje
- születési időpont és hely
- nem
- állampolgárság
- utalás arra, hogy az érintett személyek fel vannak fegyverkezve
- a szignalizáció indoka
- a tanúsítandó fellépés

Az egyezmény 95. cikke a kiadatási letartóztatás végett körözött személyekre vonatkozó adatokról rendelkezik. Az ilyen személyekre vonatkozóan a szerződő feleknek a következő lényeges információk küldhetők meg:

- a letartóztatás iránti kérelmet kibocsátó hatóság
- azt, hogy van-e letartóztatási parancs, vagy azzal azonos érvényű aktus, vagy végrehajtó ítélet
- a bűncselekmény jellege és törvényi minősítése
- a bűncselekmény elkövetési magatartásainak leírása
- a bűncselekmény következményei.

Az adatbázisban feltüntethetők továbbá bűncselekmények miatti eljárás vagy a közbiztonság veszélyeztetésének megakadályozása miatti; lefoglalás végett, vagy bizonyítékként keresett tárgyak felkutatására tett jelzések.

A SIS-be történő *adatbevitel* pontosságáért, naprakészségéért és érvényességéért a szignalizációt végző fél felel, valamint csak is ő módosíthatja, egészítheti ki, helyesbítheti vagy törölheti. Amennyiben egy jelzés valamely szerződő fél belső jogát sérti, az úgynevezett megjelöléssel jelezheti azt. Ez egy figyelmeztető jelzéshez csatolt megjegyzés formájában jelenik meg, amellyel a SIS-ben résztvevő állam azt jelzi, hogy a figyelmeztető jelzés alapján végrehajtandó intézkedést a területén nem hajtja végre, mert az nemzeti jogával, nemzetközi kötelezettségeivel vagy alapvető nemzeti érdekeivel nem egyeztethető össze.

Mint már az korábban az említésre került a rendszer használatára csak *szigorú adatvédelmi rendelkezések* mellett kerülhet sor. Az egyes műveleteket a kijelölt hatóságok szigorúan célhoz kötötten, hatáskörüknek megfelelően hajthatják végre.

Az általános adatvédelmi elveknek megfelelően a Schengeni Végrehajtási Egyezmény elismeri a személyeknek a rájuk vonatkozó, SIS-ben tárolt adatokhoz való hozzáférés; illetve a hibás adat kijavítása, vagy törlése iránti kérelmének jogát. Utóbbi esetben a kérelemmel

bírószághoz, vagy az illetékes hatósághoz fordulhatnak a személyek. Ezeket a jogokat az érintettek bármelyik schengeni tagállamban gyakorolhatják. A SIS-be bevitt információk jogszerűségének vizsgálata azon tagállamot illeti meg, amely az adatot az adatbázisban rögzítette. Az elbírálás az adott tagállam nemzeti joga alapján történik.

5.1.3. A Schengeni Egyezmény magyar vonatkozása

³³Hazánkban az Országos Rendőr-főkapitányság **SIRENE** irodájának feladata egyrészt azon személyek tájékoztatása, akik afelől érdeklődnek, hogy adataik szerepelnek-e a rendszerben. Ezen kívül el kell látnia az adatok helyesbítésének, törlésének kérelmével kapcsolatos teendőket, amelyeket szintén a személyek terjesztettek be. Ha a kérelmező úgy ítéli meg, hogy a SIRENE Irodától kapott tájékoztatás nem megfelelő, akkor az Adatvédelmi Biztoshoz fordulhat segítségért.

5.1.4. Jövőbeni célkitűzések

³⁴Bár a Schengeni Egyezmény tartalmaz a nemzeti hatóságok együttműködésére vonatkozó nemzetközi bűnözés megfékezésére tett intézkedéseket, a valódi határok hiányában a határokon átnyúló bűnözés megállítása a modern technikák rohamos fejlődése következtében jelentős próbatétel elé állítja az egyes bűnüldöző szerveket. A hatóságok munkájának megkönnyítése érdekében az információcseréhez szükséges informatikai rendszerek fejlődése és fejlesztése elengedhetetlen, ezért az előzőekben említett SIS fejlesztése is folyamatosan zajlik. A rendszergazdák kilátásba helyezték egy úgynevezett SISII létrehozását, amelynek munkálatai már napjainkban is folynak, és amelynek használatba vételét 2012-re tervezik.

³³ www.kulugyminiszterium.hu – A Schengeni Információs rendszer (SIS)

³⁴ Belügyi Szemle 2011/1. A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (2011. december) - Felelős kiadó: Belügyminisztérium

5.2. A Prümi Szerződés³⁵

5.2.1. A szerződés létrejötte és tartalma

A Prümi Szerződés a határon átnyúló együttműködés fokozása, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött multilaterális megállapodás.

Létrehozásának ötlete Otto Schily, Németország korábbi szövetségi belügyminisztertől indult ki. A kezdeményező országok Németország, a Benelux államok és Ausztria voltak, Franciaország és Spanyolország a későbbiekben csatlakozott a megállapodáshoz; ennek ellenére e két ország is az alapító államok között szerepel. Az alapító tagállamok - Belgium, Németország, Spanyolország, Franciaország, Luxemburg, Hollandia, és Ausztria - 2005. május 27-én írták alá a szerződést. 2006. november 1-jével lépett hatályba Ausztria és Spanyolország, 2006. november 23-án pedig Németország vonatkozásában. Eközben a többi aláíró országban is megkezdődtek a ratifikációs munkák, 2007. folyamán pedig mind a hét alapító tagállamban hatályba lépett a szerződés. Az alapítás időpontja óta Finnország, Szlovénia, Magyarország és Norvégia csatlakozott a szerződéshez; Olaszország, Portugália, Bulgária, Románia, Svédország és Görögország pedig erre irányuló kérelmet jelentett be, amelyre bármely EU-s tagállamnak lehetősége van. A szerződés 51. Cikke alapján „Jelen Szerződés nyitva áll a csatlakozásra az EU bármely tagállama számára...”. 2007. június 8-án az EU bel- és igazságügyi miniszterei német kezdeményezésre jóváhagyták a Prümi Szerződés összes tagállamra való kiterjesztését, valamint egyes elemeinek beemelését az EU joganyagába. Mivel a szerződést több tagállam is ellenezte, mint például Nagy Britannia és Írország, ezért nem sikerült a szerződést egy az egyben átvenni az EU tagállamoknak. A szerződésből kimaradt például, hogy üldözés esetén a nemzeti rendőrségek engedély nélkül átléphetnek egy másik tagállam területére, és nem szerepelnek a dokumentumban az ún. légimarsallok sem, akik az eredeti szöveg szerint külföldi repülőgépekre is felszállhatnak. Annak ellenére, hogy a szerződés teljes tartalma nem került beemelésre az EU-s joganyagba, egyes részeinek elfogadása révén mégis lehetségessé válik, hogy a tagországok hozzáférjenek egymás ujjlenyomatokat és DNS-mintákat tároló rendszereihez.

³⁵ www.pecshor.hu/periodika/2006/VI/stauber.pdf - Stauber Péter: A bel- és igazságügyi együttműködés aktuális kérdései az Európai Unióban – 48-50. Oldal

Prümi szerződés: a terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről

Magyar Rendészet – A Rendőrtiszti Főiskola szakmai, tudományos folyóirata 2008/3. VIII. évfolyam – Nagy Judit: Aktualitások a nemzetközi rendőri együttműködésben – 71-74. oldal

A megállapodás szerint a tagállamok egymás ún. referencia-adataihoz férnek hozzá, ahol automatikus keresést indíthatnak, s összevethetik az általuk keresett DNS adatokat a más nemzeti adatbázisokban találtakkal. A referencia adatok alapján a személyek általában nem azonosíthatóak, kivéve nagyobb eseményekkel kapcsolatos kereséseket, mint például az Európai Tanács ülése vagy nagyobb sportesemények.

A szerződés az EU-n belül a belső biztonság érdekében folytatott nemzetközi együttműködés legígéretesebb produktumának tekinthető. A sajtó Schengen III. vagy Schengen Plus-néven emlegeti, bár nem kötődik a korábbi Schengeni Egyezményekhez.

Amint az már a fentiekben említésre került kezdeményezés kezdetben Németországra, Ausztriára és a Benelux-államokra korlátozódott. A 2004-2005 folyamán lefolytatott tárgyalásokon ez az öt ország vett részt. Az előkészítés során előtérbe került az a gondolat, hogy a Prümi Szerződésben lefektetett eszközök és módszerek a 2004 őszén a kibővült Unió bel- és igazságügyi együttműködésének öt éves fejlesztési keretként elfogadott Hágai Programmal is összhangban állnak, ezért a résztvevő országok modellként szolgálhatnak az egész Unió számára a Hágai Program végrehajtása során. Ennek megfelelően az öt állam a Prümi Szerződés aláírása előtt valamennyi EU-s tagállamot tájékoztatta a kezdeményezésről. Franciaország és Spanyolország élt a felkínált lehetőséggel és bár a tényleges szövegezésben e két állam nem vett részt, a megállapodást végül hét állam írta alá.

A Prümi Szerződés alapvetően meghatározhatja azt a modellt, amely segítségével az EU és tagállamai teljesíthetik a 2004-es Hágai Programban megfogalmazott célkitűzéseket. A program alapvető eléréndő célként határozza meg az úgynevezett hozzáférhetőség elvét (Principle Of Availability). Ez annyit jelent, hogy az Unió egész területén, amennyiben egy bűnüldözési tisztviselőnek az egyik tagállamban feladatainak végrehajtásához információra van szüksége, akkor hozzájuthat egy másik tagállamból. A másik tagállam azon bűnüldözési ügynöksége, amely a szóban forgó információ birtokában van, a kérvényezett célra rendelkezésre fogja azt bocsátani. Az információcsere során 2008. január 1-jei hatállyal viszont meg kell felelni az alábbi feltételeknek:

1. Az információcserére kizárólag jogszerű feladatok végrehajtása céljából kezdeményezhető.
2. A kicserélendő adatok sértetlenségét kötelező biztosítani.
3. Az információforrások számára, az adatok titkosságára a csere valamennyi szakaszában, és ezt követően is védelmet kell biztosítani.
4. Az adatokhoz való hozzáférés egységes szabályainak, és az egységes technikai szabályoknak az alkalmazását biztosítani kell.

5. Kötelező az adatvédelem tiszteletben tartásának felügyelete, valamint az információcserét megelőző és azt követő megfelelő ellenőrzés biztosítása.

6. Az egyéneknek joguk van a helytelen adatok helyesbítését kérni, valamint meg kell védeni őket az adatokkal való visszaéléstől.

7. Az információcsere egyes módszereinek alkalmazásakor teljes egészében fel kell használni az új technológiát, és azokat mindig az adott információtípushoz kell igazítani. Szükséges esetben, a nemzeti adatbázisokhoz történő kölcsönös hozzáférés, vagy azok kölcsönös átjárhatósága útján, illetve a már létező központi uniós adatbázisokhoz, mint például a SIS-hez való, az Europol számára is elérhető közvetlen hozzáférés biztosításával.

A Prümi Szerződés daktiloszkópiái és gépjármű-adatok cseréjére szolgáló rendelkezései kiemelkedő jelentőségűek. Egyéb rendelkezései is olyan szabályokat tartalmaznak, amelyek a terrorizmus, a határokat átlépő bűnözés és az illegális migráció elleni küzdelemben egybeesnek a Hágai Program célkitűzéseivel, javítják a jelenlegi együttműködési formákat, és összeurópai szinten hozzájárulnak a biztonság erősítéséhez. A szerződés legfontosabb előnyei a Hágai Programmal szemben:

1. Gyakorlatorientált.
2. Épít a meglévő együttműködési formákra.
3. A részes államok szuverenitása nem csorbul aránytalanul.
4. A létező nemzeti adatbázisok közötti kommunikációt helyezi a középpontba, ezzel műszakilag és pénzügyileg is a lehető legkisebb ráfordítással kívánja elérni a célt.

5.2.2. A szerződés magyar vonatkozásai

Mint az már említésre került, a Prümi Szerződésre az EP 2007. június 8-án bólintott rá, 2007. június 12-én pedig az EU bel- és igazságügyi miniszterei jóváhagyták a szerződés összes tagállamra való kiterjesztését.

5.2.2.1 A 2007. évi CXII. törvény³⁶

A szerződést a magyar jogrendszerbe történő ratifikálás után a 2007. évi CXII. törvényként hirdették ki. A jogszabály címe: a Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a

³⁶ 2007. évi CXII törvény a Belga Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött Szerződés (Prümi Szerződés) kihirdetéséről, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról

Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött Szerződés (Prümi Szerződés) kihirdetéséről, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról. A jogszabály 8 fejezetből áll.

Az 1. Fejezet megfogalmazza az *alapelveket*, melyek a következők:

- A határon átnyúló együttműködés, különösen az információcsere fokozására történő törekvés.
- Az együttműködés nem sértheti az EU jogát, és a csatlakozás minden tagállam számára lehetséges a szerződésben foglaltaknak megfelelően.
- Célja - a szerződésbe foglalt területeken - az európai együttműködést fokozó kezdeményezések elindítása.
- A hatálybalépést követő három éven belül az Európai Bizottsággal konzultálva, vagy annak javaslatára kezdeményezést kell benyújtani, melynek célja, hogy a szerződés rendelkezéseit az EU jogi keretei közzé illesszék.
- A szerződő felek rendszeresen közös jelentéseket kell, hogy benyújtsanak az együttműködés fejlődéséről az EU Tanácsának és az Európai Bizottságnak.

A 2. Fejezet a DNS-profilok, ujjnyomat- és egyéb adatok tekintetében fogalmaz meg rendelkezéseket. A törvény meghatározza a nemzeti adatbázisok létrehozásával kapcsolatos feladatokat, valamint kötelez a tartalmazott adatok hozzáférhetőségének a biztosítására. A fejezet a DNS-profilok, az ujjnyomat-adatok és a gépjármű-adatok automatizált keresésének jogi viszonyait is szabályozza, megszabja, hogy mely esetekben kötelező az adatszolgáltatás a szerződő felek közt.

A 3. Fejezet a terrorcselekmények megelőzését célzó intézkedéseket tartalmazza. Szabályozza az információk átadását; a légimarsallok alkalmazását; fegyverek, lőszer és egyéb felszerelés szállítását; valamint a nemzeti kapcsolattartó és koordinációs pontokat, melyből egyet minden szerződő félnek ki kell jelölnie az előbb megjelölt feladatok teljesítése céljából.

A 4. Fejezetben az illegális migráció elleni intézkedéseket találjuk. Rendelkezik az úgynevezett *okmánytanácsadókról*, amelyek által beszerzett információkat a szerződő felek

rendszeresen kicserélik. Feladatuk a szerződő felek külképviseleteinek részére tanácsadás és képzés a hamis és meghamisított okmányok felismerése, az okmányokkal való visszaélés és az illegális migráció tekintetében. A fejezet rendelkezik továbbá - ahogy az előzőben is - nemzeti kapcsolattartó és koordinációs pontokról is. A törvény lehetővé teszi ebben a fejezetben a segítségnyújtást hazatelepítési intézkedésekhez. Ennek keretében a feleknek tájékoztatniuk kell egymást hazatelepítési intézkedéseikről, és ha lehetséges a többi szerződő felet is bevonják, ekkor együttesen döntenek a hazatelepítés kísérésre és biztonsági intézkedéseire vonatkozó kérdéseiről. A szakértők a hazatelepítés után egy munkacsoport keretei közt értékelik és elemzik az intézkedést, és észrevételeket fogalmaznak meg a jövőre vonatkozóan.

Az 5. Fejezet az együttműködés egyéb formáit említi meg. Szabályozza, hogy mely intézkedésekre van lehetőség a közös műveletek keretein belül, és hogy mely félnek milyen intézkedéshez van joga. Ilyen például a bűncselekmények megelőzése érdekében végzett közös járőrözés, valamint a közrendet és közbiztonságot fenyegető veszélyek elhárítása, amelyeket az egyik szerződő fél felségterületén hajtanak végre. Utóbbi, sürgős esetben például az egyik ország rendőrtisztviselői a másik szerződő fél előzetes engedélye nélkül átlépheti a határt, és ideiglenes intézkedéseket tehet a veszély elhárítása céljából.

Ugyanezen veszély-elhárítási okokból a törvény rendelkezik egy másik intézményről is, ami az együttműködés megkeresés alapján-címet kapta. Ennek keretében a szerződő felek kompetens hatóságai megkeresésre segítséget nyújtanak egymásnak nemzeti jogukkal összhangban. A törvény felsorol egyes intézkedéseket, ilyen többek között a személyek hollétének és tartózkodási helyének megállapítása; a tárgyak - fegyverek, gépjárművek, hajók – eredetének megállapítása; vagy a fegyverekre, robbanóanyagokra vonatkozó sürgős riasztások is.

A 6. Fejezet általános rendelkezéseket fogalmaz meg fegyverekre, lőszerre, és egyéb felszerelésekre, elsősorban azok hatósági, nemzetközi használatára vonatkozóan; valamint védelem és segítségnyújtás, általános polgári jogi felelősségi szabályok, büntetőjogi felelősség és szolgálati viszony tekintetében.

A 7. Fejezet általános adatvédelmi rendelkezései alapvető meghatározásokat tartalmaznak:

A *személyes adatok feldolgozása* nem más, mint az adatok gyűjtése, rögzítése, rendszerezése, tárolása, átalakítása vagy megváltoztatása, szétválogatása, visszakeresése, mindezeket automatizált vagy nem automatizált formában.

Az *automatizált keresési eljárást* jelent egy másik szerv automatizált adatállományához történő hozzáférés, mely során a válasz is teljesen automatizált formában érkezik.

A *megjelölés* azt jelentési, hogy a tárolt személyes adatot megjelölik a jövőbeni felhasználásuk korlátozási szándéka nélkül.

Zárolás: az előző ellentéte, megjelölik az adatot, mert a feldolgozást korlátozni kívánják. Ezen kívül a szabályok a kompetens hatóságokra, valamint az adatokkal kapcsolatos lényegi kérdésekre terjednek ki. Ilyen az adatvédelmi szint, az adatok feldolgozásnak célhoz kötöttsége, pontossága, időszerűsége, tárolási ideje, a biztonság érdekében hozott technikai és szervezési intézkedések, az adatátadásra és annak dokumentációjára vonatkozó különleges szabályok, és a kártérítéshez fűződő jogok.

A *8. Fejezet* pedig a végrehajtó és záró rendelkezéseket tartalmazza. Ennek első része a *Nyilatkozatok* létrehozásának feladata. Tartalmuk: a szerződés alkalmazásáért felelős hatóságok; valamint a fent említett DNS-elemzésre, ujjnyomatok vonatkozásában, gépjármű-nyílvántartás vonatkozásában, légimarsalok, okmánytanácsadók tekintetében kijelölt kapcsolattartó és koordinációs pontok. Ezen nyilatkozatokat a Magyar Köztársaság a 288/2007.(X.31.) Korm. rendeletben teljesíti, ami a későbbiekben kerül részletes ismertetésre. A fejezet másik fontos eleme a *Miniszterek Bizottsága*. A szerződő felek miniszterei hozzák meg a szerződés végrehajtásához és alkalmazásához szükséges döntéseket.

A törvény *záró rendelkezése* alapján (51. Cikk) lehetősége van a szerződéshez való csatlakozásra az EU bármely tagállamának.

5.2.2.2. A 288/2007.(X.31.) Kormányrendelet³⁷

A 2007. évi CXII. törvény végrehajtásának részletszabályait a 288/2007.(X.31.) Korm. rendelet tartalmazza, melynek címe: a Prümi Szerződésben meghatározott nyilatkozatok megtételéről, valamint a Prümi Szerződés Adminisztratív és Technikai Végrehajtási Megállapodásának kihirdetéséről.

³⁷ A 288/2007.(X.31.) Kormányrendelet a Prümi Szerződésben meghatározott nyilatkozatok megtételéről, valamint a Prümi Szerződés Adminisztratív és Technikai Végrehajtási Megállapodásának kihirdetéséről

A jogszabály megjelöli a nemzeti kapcsolattartó pontokat, amelyeket a fenti törvény a záró rendelkezésekben feladatként tűz ki. A DNS-profilok, ujjnyomat-adatok és gépjármű-nyílvántartások tekintetében ez a *Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala*.

A személyes és nem-személyes adatok átadása, a terrorcselekmények megelőzése, a légimarsalok és a fegyverek, lőszeresek valamint egyéb felszerelések vonatkozásában az *Országos Rendőr-főkapitányság*.

Az 1. Szakasz alapvető meghatározásokat tartalmaz:

- A *DNS-profil* olyan betű- vagy számkód, amely egy elemzett emberi DNS-minta – vagyis az egyes vegyi képletek különböző DNS-helyeken (lókuszok) - nem kódolt régiójának azonosító jelölés-készletét jelöli.
- A *DNS referencia-adat* egy DNS-profil és a hozzá kapcsolódó nem DNS-specifikus adat.
- Az *ujjnyomat-adat* alatt ujjnyomat-képek, ujjnyomat látens képei, tenyérsnyomatok, azoknak látens képei, valamint ezen képek sablonjai (*minutiae*) értendők, amennyiben ezeket automatizált adatbázisokban tárolják és kezelik.
- A *gépjármű-nyílvántartási adat* alatt a C.1. Mellékletben (gépjármű-nyílvántartási adatok automatizált keresésének közös adatkészlete) meghatározott adat értendő, amely automatizált keresési eljárás céljából való kölcsönös hozzáférhetővé tételéről a felek megegyeztek.
- *EUCARIS* alatt az Európai Gépjármű- és Vezetői Engedély Információs Rendszer értendő, amelyet a 2000. június 29-én Luxemburgban aláírt vonatkozó szerződéssel hoztak létre.
- A *TESTA II kommunikációs hálózat* alatt az Európai Bizottság által kezelt Közigazgatásközi Transzeurópai Telematikai Szolgáltatások értendők, valamint ezek bármely módosított változata. Ezt a rendszert a későbbiekben kifejtett adatformák cseréjében alkalmazzák.

A 2. Szakasz fogalmazza meg azon információkat, amelyeket kizárólagosan tartalmaznia kell a DNS-profilok automatizált keresése és összehasonlítása iránti kérelemnek. Meghatározza továbbá a profilok összeállítási és összehasonlítási szabályait, valamint a szabványok használatának körét, mint például az Európai Szabványkészlet (ESS).

A 3. Szakasz az ujjnyomat adatok tekintetében tesz rendelkezéseket, melyek szerint a feleknek kötelességük megteremteni a kölcsönösen hozzáférhető műszaki belépés lehetőségét az automatizált ujjnyomat-azonosító rendszereikhez (AUAR), melyek a bűncselekmények megelőzése és nyomozása érdekében jöttek létre.

Az adatok digitalizálása, és más, szerződésben részt vevő feleknek való átadása az Interfész-ellenőrzési dokumentumban (ICD) történik.

A megkeresett félnek a kérést 24 órán belül kell teljesíteni teljes mértékben automatizált eljárás keretében, és mindig a megkeresések sorrendjében.

Akárcsak a DNS-profiloknál, ezen adatok esetében is a TESTA II az adatok átadására szolgáló kommunikációs hálózat.

A 4. Szakasz tartalmazza a gépjármű-nyílvántartási adatok keresésére és átadására vonatkozó szabályokat. Az automatizált adatátadás tekintetében biztosítaniuk kell a szerződő feleknek, hogy az adat az adott nemzeti kapcsolattartó ponton is áthaladjon. Az adatok átadására vonatkozó kommunikációs hálózatokat is megjelöli a szakasz. Az előzőekhez hasonlóan a TESTA II ezen adatformák esetében is igénybe vehető. Ezen kívül a másik lehetőség a korábbiakban már említett EUCARIS szoftver, illetve ennek bármilyen módosított változata.

Az 5. Szakasz a rendőri együttműködés részleteire kiterjedő rendelkezéseket tartalmazza. A rendelet ezen része szerint a közös műveletek előtt a feleknek szóban vagy írásban meg kell állapodniuk egyes kérdésekben. Ilyenek például a részes felek kompetens hatóságai, a művelet konkrét célja, a földrajzi terület, ahol a művelet zajlik, a részt vevő tisztek, illetve azoknak a fogadó államban gyakorolható jogai.

Az utolsó a 6. Szakasz, ami az általános rendelkezéseket fogalmazza meg. A szakasz szerint Közös Munkacsoportot kell létrehozni, amely elvégzi a szerződés végrehajtásának ellenőrzését, vagy a feladatra egyéb technikai munkacsoportot jelöl meg.

A rendelkezések szabályozzák az automatizált adatcsere rendelkezésre állásának területét is. Ennek alapján a szerződő felek kötelessége, hogy az adatok automatizált online cseréjének lehetőségét a hét minden napján, a nap 24 órájában biztosítsa. Műszaki hiba esetén a felek megfelelő kapcsolattartó pontjai azonnal tájékoztatják egymást, és megállapodnak ideiglenesen használandó kommunikációs csatornáról.

A kritikusok álláspontja szerint a szerződéssel kapcsolatos probléma, hogy bár az EU joganyagába beépítették annak egyes elemeit, mégsem alakult ki egységes jogi szabályozás az

információcserére vonatkozóan. Ennek valószínűsíthető oka, hogy csak az EU egyes tagállamai csatlakoztak a Prümi Szerződéshez, ezért csupán ezen államok alkalmazzák egységesen azt a szabályozási rendszert, amelynek alapjai a szerződésben kerültek meghatározásra.

5.3. A Svéd Kerethatározat³⁸

A svéd kerethatározat az Európai Unió Tanácsának 2006. december 18-án elfogadott, a bűnügyi operatív információcsere hatékonyabbá tételére létrejött jogszabálya. Pontos címe: Az Európai Unió Tanácsának 2006/960/IB Kerethatározata az információknak és bűnüldözési operatív információknak az Európai Unió tagállamai bűnüldöző hatóságai közötti cseréjének egyszerűsítéséről.

A határozat bevezető része szerint az Európai Unió egyik alapvető célja, hogy biztosítsa a polgárok magas szintű biztonságát egy olyan térségben, amely a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapul. Ez a célkitűzés a bűnözés megelőzésével és az ellene való küzdelemmel a tagállamok bűnüldöző hatóságainak szorosabb együttműködésén keresztül érhető el, az emberi jogok, az alapvető szabadságok és a jogállamiság alapelveinek és szabályainak tiszteletben tartása mellett. Az említett feladatok a bűncselekményekre és a bűnözői tevékenységekre vonatkozó információ és bűnüldözési operatív információ cseréjén keresztül érhető el, ami az Unión belül a bűnüldözési együttműködés alapját képezi. Ehhez elengedhetetlen követelmény a pontos, naprakész információhoz és a bűnüldözési operatív információhoz való gyors hozzáférés. Amennyiben a kerethatározat ezen célkitűzése megvalósul, lehetővé válik a bűncselekmények és a bűnözői tevékenységek sikeres felderítése, megelőzése és kivizsgálása, különösen egy olyan – „schengeni” - térségben, ahol a belső határellenőrzéseket eltörölték. Lehetséges lesz továbbá a bűnözők rejtve végzett tevékenységének ellenőrzése, valamint az azokra vonatkozó információcsere különösen gyors elvégzése. A kerethatározat elengedhetetlen kritériumként említi, hogy a bűnüldöző hatóságok a súlyos bűn- és terrorcselekményekre vonatkozó információk és bűnüldözési operatív információk más tagállamoktól való megszerzését horizontálisan kezeljék, ne pedig az alapján, hogy a bűncselekmény típusa vagy a bűnüldözési, illetve igazságügyi hatóságok közötti hatáskörmegosztás miként alakul.

A kerethatározat a nemzetközi bűnüldözés azon problémáját kívánja megoldani, hogy jelenleg az információknak és a bűnüldözési operatív információknak a bűnüldöző hatóságok közötti hatékony és gyors cseréjét a tagállamok jogszabályai által meghatározott hivatalos eljárások, adminisztratív struktúrák és jogi akadályok súlyosan nehezítik. Az információcserére

³⁸ A Rendészeti Szervek Nemzetközi Együttműködése – Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola 2010 – dr. Nagy Judit: A Svéd Kezdeményezés- 48-49. Oldal

Az Európai Unió Tanácsának 2006/960/IB Kerethatározata az információknak és bűnüldözési operatív információknak az Európai Unió tagállamai bűnüldöző hatóságai közötti cseréjének egyszerűsítéséről.

vonatkozó tagállami rendszerek a nyomozás különböző szakaszai tekintetében országonként eltérőek, és ezt a belső struktúrát a határozat nem is kívánja megváltoztatni. Bizonyos típusú információ és bűnüldözési operatív információ tekintetében azonban biztosítani szándékozik egyes, a bűnüldöző hatóságok számára létfontosságú információk gyors cseréjét az Unión belül.

A tagállamoknak 2008 végéig kellett a nemzeti jogszabályaikat összehangolni a kerethatározattal. A Tanács 2011. december 19-ig megvizsgálja, hogy az egyes tagállamok miként teljesítik a kezdeményezésben foglalt előírásokat.

6. A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÖZPONT³⁹

6.1. A nemzetközi bűnügyi együttműködés magyar vonatkozásának jogi alapja⁴⁰

Magyarországon eredetileg a Btk. és a Be. szabályozta az összes, nemzetközi együttműködést szolgáló intézményt, azonban indokoltta vált egy külön törvény megalkotása, amely a bűnügyi együttműködés általános kereteit határozza meg. Ez a ma is hatályos, nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló *1996. évi XXXVIII. törvény*.⁴¹

E törvényen kívül számos jogszabály látott napvilágot, melyek a nemzetközi szerződések magyar jogrendszerbe történő beemeléseül szolgáltak, vagy a nemzetközi bűnügyi együttműködés megvalósulását segítették elő. Ilyenek például a 2003. évi CXXX. törvény, vagy a 2002. évi LIV. törvény. Ezen jogszabályok az alábbiakban kerülnek ismertetésre.

6.2. A NEBEK jogalapja, és létrehozásának okai

Magyarország 2001. október 4-én Budapesten kötött együttműködési megállapodást az Europollal. Ezt a 2001. évi LXXXIX. törvény hirdette ki, és egészen a 2006. évi XIV. törvény hatályba lépéséig hazánk és a szervezet közötti kapcsolat alapját jelentette. Magyarország a 2004. május 1-jei EU-hoz való csatlakozása után ratifikálta az Europolra vonatkozó joganyagot, majd 2004. szeptember 1-jén elnyerte a teljes jogú Europol-tagságot. Ki kellett építeni egy olyan kapcsolattartó pontot, amely lehetővé teszi a bűnüldözéssel kapcsolatos információk cseréjét. Ezen elvárás mellett a kapcsolattartó pont iránti igény már korábban jelentkezett, mivel az Europol már 1999-ben megkezdte együttműködését a tagjelölt országokkal, ami komoly elvárásokat támasztott a Magyar Rendőrség szervezeti és működési rendjével szemben.

³⁹ Dr. Kondorosi Ferenc - Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Kiadó: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Holé Katalin: Magyarország és az Europol – 294. oldal.

Belügyi Szemle 2005/12. Leyrer Richárd: A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ tevékenysége – 94-110. oldal. Felelős kiadó: Belügyminisztérium

⁴⁰ Az EU, mint a szabadság, biztonság, és jog térsége (222 kérdés és 222 válasz a bel- és igazságügyi együttműködésről) – Készült: 2004 – A BM Oktatási Főigazgatóság gondozásában – Milyen alapvető jogszabályok ismerete szükséges a nemzetközi bűnügyi együttműködéshez? 73-74. oldal.

⁴¹ Az 1996. évi XXXVIII. törvény meghatározza a bűnügyi jogsegély formáit, melyek a következők: a kiadatás; a büntető eljárás átvétele és átadása; a szabadságvesztés végrehajtásának átvétele és átadása; eljárási jogsegély; a külföldi állammal kapcsolatos feljelentés.

A követelmények teljesítése alapjául az 1999. évi LIV. törvény⁴² szolgált, amely az EU bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szól.

Célja a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete (INTERPOL) keretében megvalósuló együttműködés megerősítése, a bűnüldözés hatékonyságának növelése, valamint az EU bűnüldözési, határellenőrzési és a külföldiek beutazásának és tartózkodásának ellenőrzését szolgáló információs rendszereivel megvalósuló adat- és információcsere szabályainak megállapítása.

A jogszabály hatálya az Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL), a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete (INTERPOL), a Schengeni Információs Rendszer (SIS), a Vízuminformációs Rendszer (VIS), az Európai Csalásellenes Hivatal (OLAF), valamint a bűnüldöző szervek együttműködését szabályozó két- és többoldalú nemzetközi szerződések keretében, illetőleg az európai közösségi jogi normák alapján megvalósuló együttműködésre és információcserére terjed ki.

A törvény 2000. február 1-én hozta létre a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központot, amely 2002. elején kezdte meg működését.

A magyar bűnüldöző hatóságok a NEBEK-en keresztül a nemzetközi bűnüldözés elősegítése érdekében a következőket tehetik. Adatot, információt továbbíthatnak más Europol tagállamok, valamint harmadik szervezet, harmadik államok részére. Ugyanezen felektől kérhetnek adatokat, illetve információkat, valamint irányukba egyéb intézkedéseket kezdeményezhetnek. A NEBEK jogosult annak a személyes és bűnüldözési adatnak a kezelésére, átvételére és továbbítására, amely a hatáskörébe tartozik, illetve amelyre a bűnüldöző szervek együttműködését szabályozó nemzetközi szerződés, külön törvény, vagy az EU jogi aktusának hatálya kiterjed, különösen, ha az adat az Europol Tanácsi Határozatban meghatározott bűncselekményekre vonatkozik. Továbbá köteles a nemzetközi megkeresés alapján az általa megszerzett adatot külön törvényben, az EU jogi aktusában, vagy nemzetközi szerződésben meghatározottak szerinti biztonsági előírásoknak megfelelően továbbítani a megkereső nemzetközi szervezethez. Ez történhet távadat átviteli hálózat igénybevételével, vagy külföldre telepített összekötője útján.

A NEBEK hatáskörére és feladataira, valamint szervezeti és működési szabályaira vonatkozó részletes rendelkezéseket a 4/2002. (I.30.) BM-PM együttes-rendelet⁴³ tartalmazza, melynek

⁴² 1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a nemzetközi bűnügyi rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről

hivatalos címe: a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről.

⁴⁴A NEBEK az előirányzatok feletti jogosultsága szerint teljes jogkörrel rendelkező költségvetési, gazdálkodása megszervezése módja szerint részben önállóan gazdálkodó szerv. Székhelye Budapest, XIII. kerület Teve utca 4-6, alapítója a belügyminiszter, felügyeletét pedig a Belügyminisztérium látja el.

6.3. A NEBEK szervezeti felépítése⁴⁵

A NEBEK több *szervezeti alegység*ből épül fel, melyek a következők. Az Europol Nemzeti Iroda, az Interpol Magyar Nemzeti Iroda, a Nemzetközi Információs Osztály, és a SIRENE Projekt Iroda, egyéb, az Országos Rendőr-főkapitányság döntése alapján a NEBEK szervezetében elhelyezett szervezeti egység. Ezek feladatait a NEBEK vezetője, szervezeti és működési szabályzatban, illetve ügyrendben állapítja meg.

A NEBEK irodáiban jelenleg megközelítőleg 80 fő dolgozik. Ebből 14 fő a Nemzetközi Információs Osztályon, 20 fő az Interpol Magyar Nemzeti Irodánál, 10 fő az Europol Nemzeti Irodánál, és 33 fő a SIRENE Irodánál. Az úgynevezett Törzsnél pedig a vezető beosztásban lévő tisztek körülbelül 10-en tevékenykednek.

A NEBEK irodái egymástól jól elkülöníthető feladatkörökben működnek.

6.3.1. A Nemzetközi Információs Osztály

A Nemzetközi Információs Osztály ügyeleti feladatokat lát el, 24 órás elérhetőséget biztosít az együttműködés folyamatosága érdekében. A SIRENE Iroda tekintetében azonban nem lát el ilyen feladatokat, ugyanis az iroda önálló és állandó ügyeletet tart fenn.

⁴³ 4/2002. (I.30.) BM-PM együttes-rendelet a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről

⁴⁴ www.police.hu

⁴⁵ A NEBEK hivatásos állományú tagjaival készített interjúk, valamint az ott kapott, belső használatra készített anyagok.

1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a nemzetközi bűnügyi rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről

Dr. Leyrer Richárd r. alezredes, az Europol Nemzeti Iroda Vezetőjének prezentációja a NEBEK felépítéséről és működéséről (2011. április 15.)

A megkeresések rendszerezésére a szerv az úgynevezett MonDoc integrált adatközlő és ügyfeldolgozó számítógépes rendszert használja. A naponta beérkező ügyek száma kb. 500-ra tehető.

A beérkező megkereséseket a teljesítés fontossági sorrendje szempontjából három csoportba oszthatóak, melyeket a rendszer már az üzenet megnyitása előtt is megjelenít. Vannak a „flash” (azonnali) teljesítést igénylő kérések, amelyekhez általában azonnali telefonos visszajelzést is párosít a NEBEK ügyintézője, mely során egyeztetik a teendőket a kérő féllel. Ezen kívül létezik „urgent” (sürgős) – ami az előzőhöz képest az eggyel gyengébb kategóriát jelenti, - és „normal” (normál) szint is, ami a legkevésbé sürgős teljesítést igénylő megkeresések megfelelője.

Fontos megjegyezni, hogy szabálysértési ügyekben, valamint jogsegély iránti megkeresés tekintetében (mint például egy külföldi hatóság kérésére házkutatás lefolytatására) a NEBEK-nek nincs hatásköre, így az ilyen irányú megkeresések a kérő fél tájékoztatásával egyidejűleg teljesítetlenül maradnak.

A fent említett telefonos, szóbeli kommunikáció nyelve főszabály szerint az angol, de a német, a francia, a spanyol, valamint számos egyéb nyelv is képezheti az információcsere alapját. Ugyanígy az elektronikus megkereséseknél az angol az elsődleges nyelv, de például Németország és Ausztria jellemzően németül kommunikálnak. Előfordulnak olyan, például arab nyelven írott megkeresések, amelyeket a NEBEK, a fordítási nehézségek feloldásához kellő túlságosan hosszú idő miatt visszaküld a feladónak, hogy végezze el a szöveg általánosan használt – például angol – nyelvre történő fordítását. Az ilyen megkeresések azonban rendkívül ritkán fordulnak elő.

Ezen írásban történő megkereséseknél átfogó, általánosan használt formai követelményeknek nem kell megfelelni, azonban léteznek olyan elemek, amelyeket szükségesszerűen tartalmaznia kell az elektronikus üzenetnek. Ilyen a megkereső hatóság megnevezése; a teljesítés sürgősségének fokozata; valamint az adott ügy függvényében például a bűncselekmény megnevezését, vagy gépjárműre vonatkozó megkeresés esetén a 17 jegyű alvázszámot. Kezdetben a Svéd Kerethatározat tett egységes formanyomtatvány iránti erőfeszítéseket, de a gyakorlat nem fogadta be a határozat mellékletében található dokumentációs formát.

A Nemzetközi Információs Osztály az elsődleges feldolgozást követően továbbítja a megkeresést az információs csatorna szerinti megfelelő osztálynak, melyek az alábbiakban kerülnek ismertetésre.

6.3.2. Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda

Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda elsősorban a bűnügyi adatok kezelését látja el. A szervezeten belül egy információcserét és egyes különleges eljárásokat végző osztály jogállású szervezeti elem.

Feladatai:

- Feldolgozza a megkereséseket, melyek nemzetközi bűnügyi információcserét igényelnek;
- Együttműködik nemzetközi szerződés, illetve nemzetközi kötelezettség-vállalás alapján meghatározott külföldi hatóságokkal.
- Elvégzi a nemzetközi körözéssel kapcsolatos teendőket.
- Előterjeszti az ideiglenes kiadatási letartóztatás iránti megkereséseket, elvégzi a kiadatás és átadás céljából történő őrizetbe vételt; és az eljárás alá vont személy bíróság elé állítását, valamint segítséget nyújt a kiadatás/átadás lebonyolításához.
- Ellátja a tranzitszállítás és büntetés-végrehajtási átszállításokkal kapcsolatos, a NEBEK közreműködését igénylő feladatokat.
- Kapcsolattartási, és információcserével kapcsolatos feladatokat lát el a magyar, illetve a Magyarországra küldött összekötőtisztekkel.
- Hazai és külföldi bűnüldöző szervek megkeresésének teljesítése. Ezen teljesíthető megkeresések köre információkérésre-átadásra; értesítésre; ujjlenyomat, fénykép, hang, filmanyag továbbítására és érkeztetésére; körözésre; kiadatásra; eljárási cselekmények végrehajtásának kérésére; valamint személyek, és gépkocsik ellenőrzésére terjed ki.

Az Irodánál 1 fő belső összekötő dolgozik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal képviseletében. Külső összekötőként 4 fő működik közre az Europol munkájában, ebből 2 fő az Országos Rendőr-főkapitányság, 1 fő a NAV, és plusz 1 fő EPCTF (European Police Chiefs Task Force) szakértőként az ORFK képviseletében. Ezeken kívül 1 fő a SECI-nél, további 5 fő pedig bilaterálisan működik közre az Interpol munkájában.

6.3.3. A SIRENE Iroda

A SIRENE Iroda 2005. augusztus 1-jén jött létre, és az előzőhöz hasonlóan szintén önálló osztály jogállású szervezeti elem. Tevékenysége során ellátja a Magyarország schengeni tagságával együtt járó köteleességeket, valamint a SIS működtetése kapcsán meghatározott feladatokat. Az irodának hetente kb. 4000 ügyel kell számolnia.

Feladatai:

- Biztosítja a hatékony információcserét a schengeni tagállamok között.
- Részt vesz a schengeni együttműködési feladatok kapcsán felmerülő koordinációs, jogalkotási, képzési és képviseleti feladatok ellátásában.
- Felelősséget vállal a nemzeti hatóságok (főként a Rendőrség, Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámszerve, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, igazságügyi szervek) számára történő kiegészítő információk szolgáltatásáért.
- Kooperál nemzetközi szerződésből, illetve kötelezettségvállalás alapján meghatározott külföldi hatóságokkal.
- Ellátja a SIS és a külföldi társirodaktól származó információk nemzeti felhasználásának általános koordinációs feladatait.
- Megteszi a kellő intézkedéseket a Schengeni Információs Rendszer működtetése kapcsán beérkezett bejelentések és panaszok ügyében.
- Elvégzi a kiadatás és átadás céljából történő őrizetbe vétellel kapcsolatos feladatokat; és az eljárás alá vont személy bíróság elé állítását, valamint segítséget nyújt a kiadatás/átadás lebonyolításához, amely feladatot – mint azt a fentiekben már ismertettük – az Interpol Magyar Nemzeti Iroda is ellátja.
- Az úgynevezett SIRENE Ügyelet 24 órás szolgálat ellátásával garantálja a folyamatos, és közvetlen schengeni tagországi elérhetőséget; elvégzi az együttműködési csatornákon keresztül érkező megkeresések előzményezését; megválaszolja munkaidőn kívül a megkereséseket; valamint munkaidőben gondoskodik az érintett tárgykörökben szükséges, azonnali végrehajtást igénylő intézkedések megtételéről.
- Adatminőség ellenőrzési jogkörrel rendelkezik, melynek keretében napi kapcsolatban áll a végrehajtó szervekkel.

Az iroda kizárólag nyílt adatokkal foglalkozik, minősített információkat nem fogad, nem használ fel, és nem továbbít. Tevékenysége során a SIS-nek egy Portugália által

továbbfejlesztett változatát használja, amely a SISOne4All nevet viseli. Ez a rendszer az eredetihez képest új arculattal rendelkezik, és gyorsabban működik.

A jelenlegi álláspont szerint 2012-re készül el a SIS II, amely az 1985 óta működő, a SIRENE Iroda által 2007. szeptember 1. óta használt SIS-be is felvihető információk mellett (például név, születési hely/idő, állampolgárság, rendszám, alvázszám, okmányszám) biometrikus adatok mellékelésének is lehetőséget fog teremteni (például fénykép, ujjnyomat, vagy elfogatóparancs másolata). Ezen adatok bevitelével összeköthetőek lesznek bizonyos jelzések egymással (például adott személy adott gépjárművel), nagyban elősegítve a bűnügyi együttműködés hatékonyságát.

6.3.4. Az Europol Nemzeti Iroda

Az Europol Nemzeti Iroda a bűnügyi és egyéb adatok kezelését ellátó, információcserét folytató osztály jogállású szervezeti alegység.

Feladatai:

- Koordinálja, véleményezi, feldolgozza azon stratégiai anyagokat, amelyek a nemzetközi bűnügyi információs csatornákat érintik. Ezen csatornák alatt az Interpol, az Europol, valamint a SECI⁴⁶ értendők.
- Ellátja az Europol Egyezményt kihirdető, 2006. évi XIV. törvény⁴⁷ alapján a részére meghatározott stratégiai feladatokat, szerepet játszik különösen a kábítószer-bűnözés, az illegális migráció, a bankkártya-csalás, a terrorizmus, a gépjárműbűnözés, a csalás illetve a sikkasztás, a rablás, az emberölés, a számítógépes bűnözés és a gyermekpornográfia, a pénzmosás, és a cigarettacsempészet elleni fellépésben.
- Az Europol csatorna működtetésével kapcsolatos adattovábbítást elvégzi. Ezek az Europol minősített anyagok fogadását, küldését, valamint az Europol Információs Rendszer adatfeltöltési és lekérdezési feladataival kapcsolatos teendőket jelentik.
- Nemzetközi szerződés, illetve kötelezettség-vállalás alapján együttműködik a külföldi hatóságokkal, amely feladat mindhárom iroda hatáskörében megtalálható.

⁴⁶ SECI (Southeast European Cooperation Initiative): Délkelet-európai Együttműködési Szervezet. 1995-ben hozták létre, a székhelye Bukarest. Célja a határokon átnyúló bűnözés elleni fellépés és a tagállamok ilyen erőfeszítéseinek jobb koordinálása. Jelenleg 13 Délkelet-európai ország vesz részt a szubregionális bűnügyi együttműködésben.

www.secicenter.org

Magyar Rendészet – A Rendőrtiszti Főiskola szakmai, tudományos folyóirata 2008/3. VIII. évfolyam – Nagy Judit: Aktualitások a nemzetközi rendőri együttműködésben – 62-64. oldal

- Rendszeresen tájékoztatja az illetékes magyar bűnügyi szerveket a nemzetközi konvenció segítségével létrejövő bűnüldöző munka tapasztalatairól; valamint ismerteti a bűnözésben tapasztalható új módszereket, tendenciákat;
- Az Interpol Magyar Nemzeti Irodához hasonlóan kapcsolatot tart, valamint információcserét folytat a magyar, illetve a Magyarországra küldött összekötő tisztviselőkkel.
- Szakmai háttéranyagokat fordít le és állít össze.
- Biztosítja a kétoldalú információcserét a hazai rendőri és társszervek, valamint a hágai összekötő iroda között.

A fentiekben kifejtett négy szervezeti alegység feladatait két nagy csoportra, stratégiai (szervezési), és operatív feladatokra oszthatjuk. A két csoport közül csupán az elsőben keletkezik iratanyag, utóbbit – ami elsősorban a megkeresések teljesítését jelenti – a NEBEK elektronikus úton rendezi, ami nagyban elősegíti a feladatok átláthatóságát, és a munka hatékonyságát. A számítógépes terminálok segítségével végzett tevékenységek esetében azonban a legnagyobb veszélyt egy esetleges áramszünet, egy technikai üzemzavar jelentheti. A szervezet munkájának folyamatossága, és az említett vis maior-októl mentes működése az ORFK épületében állandó áramforrással, és „háttérrendszerre” való átállás lehetőségével biztosított.

6.3.5. Az Europol Magyar Összekötő Iroda

Az Europol Magyar Összekötő Iroda a NEBEK szervezeti részeként az Europol hágai központjában működik. A Rendőrség, és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámszervének összekötő tisztjei dolgoznak együtt 24 órás elérhetőséget biztosítva a hazai műveleti munka támogatása érdekében. Ezen tisztviselők pályázat alapján kerülhetnek az elhelyezési körletükbe. Megbízatusuk 4 évig tart, amely egy alkalommal 4 évre meghosszabbítható.

6.4. A NEBEK személyi állománya

⁴⁷ 2006. évi XIV. törvény az Európai Unióról szóló Szerződés K.3. cikkén alapuló, az Európai Rendőrségi Hivatal létrehozásáról szóló, 1995. július 26-án kelt Egyezmény (Europol Egyezmény) és Jegyzőkönyveinek kihirdetéséről, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény módosításáról

A 4/2002. (I.30.) BM-PM együttes-rendelet⁴⁸ alapján a NEBEK személyi állománya kinevezett rendőrökből; köztisztviselőkből és közalkalmazottakból; vezényelt rendőrökből és pénzügyőrökből – együttes nevén belső összekötőkből -; és a nemzetközi és regionális bűnüldözési szervezetekhez, illetve külföldi bűnüldöző szervekhez kiküldött összekötőkből – úgynevezett külső összekötőkből - áll. A NEBEK vezetője⁴⁹ az ORFK Bűnügyi Főigazgatójának helyettese, akit az ORFK vezetője a szervezetben együttműködő országos hatáskörű szervek vezetőinek egyetértésével nevez ki. Az előzőekkel ellentétben az Europol Iroda vezetőjének kinevezéséhez az ORFK vezetője csupán a fent említett szervek vezetőjének csupán véleményét kéri. Az összekötő tisztek feladatainak ellátásához szükséges feltételeknek a NEBEK elhelyezési körletében történő biztosításáról az országos rendőrfőkapitány gondoskodik.

Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda, az Europol Nemzeti Iroda, és a SIRENE Iroda tisztjei hivatali munkaidőben dolgoznak, míg a Nemzetközi Információs Osztály hivatásos állománya (és a SIRENE Iroda néhány tisztje) 24/72-es beosztásban látja el szolgálatát, biztosítva ezzel a 24 órás ügyeletet.

6.5. A NEBEK hatásköre és feladatai

A NEBEK hatáskörének ismertetése előtt tekintsük át a 2002. évi LIV. törvényben⁵⁰ meghatározott, a bűnüldöző szervekre általánosságban vonatkozó nemzetközi együttműködési formákat, amelyekről a jogszabály II. fejezete rendelkezik.

- közvetlen információcsere,
- EU tagállamának bűnüldöző szervével történő információcsere,
- ellenőrzött szállítás,
- közös bűnfelderítő-csoport létrehozása,
- bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevétele,
- fedett nyomozó alkalmazása,
- határon átnyúló megfigyelés,
- forrányomon üldözés,

⁴⁸ 4/2002. (I.30.) BM-PM együttes-rendelet a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről

⁴⁹ A dolgozat megírásának időpontjában Tarr László r. alezredes tölti be a tisztséget.

⁵⁰ 2002. évi LIV. törvény a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről

- összekötő tisztviselő alkalmazása,
- titkos információgyűjtés nemzetközi együttműködés alapján,
- Tanúvédelmi Program alkalmazása nemzetközi együttműködés alapján,
- EU tagállamának különleges intervenciós egységével való együttműködés.

A 4/2002. BM-PM együttes-rendelet alapján a NEBEK *hatásköre* az Interpollal, az Europollal, a regionális bűnüldözési szervezetekkel, a bűnüldöző szervek bűnügyi tárgyú együttműködést szolgáló bilaterális és multilaterális szerződések keretében, valamint a jogszabály által a NEBEK hatáskörébe utalt feladatok ellátása keretében történő információcserére és az együttműködés koordinációjára, valamint a Schengeni Információs Rendszerben (SIS) történő részvétel előkészítésére terjed ki.

A szervezet *feladata* az előző bekezdésben említett szervezetekkel való kapcsolattartás és információcsere, továbbá bűnüldözési és egyéb személyes adat, operatív és egyéb információ, valamint megkeresések átvétele is a tevékenységei közt szerepel. Feladata ezen kívül a magyar bűnüldöző szervek és a külföldi bűnüldöző szervek között a megkeresések, illetve az adat- és információkérés továbbítása, amellyel, hogy biztosítja a megkereső által meghatározott határidőben és megfelelő minőségben történő teljesítést, melyekre vonatkozóan a 2002. évi LIV. törvény is tartalmazza rendelkezéseket. Ennek értelmében a magyar bűnüldöző szerv a hatáskörébe és illetékességébe tartozó ügyekben a külföldi állam illetékes szervével *közvetlen információcsere*t folytathat, ha az információcsere az ügy szempontjából halaszthatatlan, vagy a határterületen illetékességgel rendelkező magyar bűnüldöző szerv által a külföldi állam határterületén illetékes szervétől kért, vagy annak szolgáltatott információ kizárólag az adott határterülethez kapcsolódik. Az információ akkor tekinthető az adott határterülethez kapcsolódónak, ha az adat a megkereséssel érintettre vonatkozóan a következő kritériumokat tartalmazza:

- olyan személyre vonatkozik, akinek állandó bejelentett lakóhelye, tartózkodási helye a határterületen van, vagy valószínűsíthető, hogy az érintett személy a megkeresés időszakában ott tartózkodik;
- a személynek a határterületen kifejtett tevékenységére vonatkozik;
- olyan dologra vonatkozik, amelyről valószínűsíthető, hogy a határterületen található;
- a jogi személynek a határterületen lévő székhelyére, illetve tevékenységére vonatkozik.

A pontokba foglalt helyzetek nem szükséges, hogy konjunktívan meglegyenek.

A közvetlen információcsere számos területen alkalmazható. A törvény alapján különösen a következőkre irányulhat:

- a különleges szakértelemmel rendelkező személy felkutatása
- a bünygyi nyilvántartási rendszerben, valamint a bünygyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásában szereplő adatok szolgáltatása
- a Rendőrségről szóló 1994. Évi XXXIV. törvény (Rtv.) 68. §-ának (1) bekezdésében meghatározott adatok szolgáltatása, amely a kétévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő, szándékos bűncselekmény felderítése érdekében az ügygel összefüggő adatok szolgáltatását jelenti
- gépjármű esetében az egyedi azonosító adatok szolgáltatása (rendszer, alvázszám, motorszám)
- jármű, szállítóeszköz üzemen tartójának megállapítása
- közúti, vízi és légi jármű vezetője személyazonosságának megállapítására, illetőleg felkutatása
- vezetői engedély, hajózási és repülési engedély meglétének, érvényességének, illetőleg korlátozásainak vizsgálata
- lőfegyvertartási-engedély meglétének, érvényességének, illetőleg korlátozásainak vizsgálata
- a személyazonosság, tartózkodási hely és lakcím megállapítására, illetőleg igazolása
- távközlési eszköz tulajdonosának, előfizetőjének, illetőleg használójának megállapítása
- tárgyak, minták utáni tudakozódás

A jogszabály III. fejezete az EU tagállamának bűnüldöző szervével történő információcsere vonatkozó *határidőket* is megállapítja.

Amennyiben a magyar hatóság meghatározott formanyomtatványon előterjesztett információcsere iránti megkereséssel fordul valamely tagállam bűnüldöző szervéhez, a megkeresés teljesítése végett 14 napos határidőt határozhat meg a megkeresett szerv számára. Abban az esetben ha a megkeresés az EU tagállamaival folytatott bünygyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény⁵¹ 1. Számú mellékletében meghatározott bűncselekmények valamelyikére vonatkozik, a magyar bűnüldöző szerv a teljesítésre 7 napos, illetve sürgősségi megkeresés esetén 8 órás határidőt határozhat meg a megkereséssel megbízott külföldi hatóság számára. Ezen határidők akkor is érvényesek, ha a magyar hatóság a megkeresett fél.

⁵¹ 2003. évi CXXX. törvény az Európai Unió tagállamaival folytatott bünygyi együttműködésről

A nemzetközi együttműködés alapján *titkos információgyűjtés* is végezhető. Az erre vonatkozó szabályokat a 2002. évi LIV. törvény 35-38. §-ai tartalmazzák.⁵² Titkos információgyűjtést a magyar hatóság, valamint a külföldi hatóság egymástól kölcsönösen kérhet, illetve egymásnak teljesíthet. A magyar bűnüldöző szerv a külföldi hatóságtól érkezett megkeresést kizárólag bírói engedéllyel végezheti el, valamint a magyar hatóság a titkos információgyűjtés iránti megkeresést szintén a fent említett engedély beszerzését követően kezdeményezheti. A külföldi hatóságtól érkező megkeresés további feltétele, hogy a kérő fél a saját államának joga szerinti engedéllyel rendelkezzen.

A megkeresés tartalmazza a megkereső hatóság megnevezését; annak megerősítését, hogy a titkos információgyűjtést a megkereső államból folyamatban levő bűnügyi felderítéshez kapcsolódóan szabályszerűen engedélyezték; a titkos információgyűjtés célszemélyének és tárgyának azonosítására szolgáló adatokat; a bűnügyi felderítés alapjául szolgáló bűncselekmény megnevezését, valamint a teljesítéshez szükséges technikai és adminisztrációs adatokat. Amennyiben a megkeresés titkos lehallgatásra irányul, a fent felsoroltakon kívül tartalmazza a titkos lehallgatással érintett távközlési eszköz, vagy módszer megnevezését, a továbbítandó adatok körét és a lehallgatás időtartamát.

A magyar bűnüldöző szerv a megkeresés alapján megfigyelt, illetve rögzített adatot a megkereső külföldi hatóságnak továbbítja. Továbbá a megkeresés alapján a távközlési hálózaton, és távközlő eszközzel továbbított közleményt átírányíthatja a megkereső külföldi hatóság lehallgató eszközére, a kísérő és járulékos adatokat rögzítheti, továbbíthatja, és más államban folytatott titkos információgyűjtéshez segítséget nyújthat.

A 4/2002. BM-PM együttes-rendelet szerint a NEBEK közreműködik a bűnügyi elemzések és statisztikák összeállításában, és statisztikai adatok továbbításában a magyar bűnüldöző szervek, valamint a nemzetközi bűnüldöző szervek között. Tevékenységi körébe tartozik az adatvédelmi ellenőrzést szolgáló, valamint jogszabályban előírt egyéb adatállományok fenntartása, kezelése, és feldolgozása. Az előzőekben felsorolt feladatok végrehajtásához a NEBEK megfelelő számítástechnikai és távadat-átviteli infrastruktúrát üzemeltet. A szervezet meghatározza az adatigénylések és megkeresések egységes formai követelményeit. A fentiekén kívül nemzetközi kötelezettségvállalásban vagy jogszabályban meghatározott egyéb feladatok ellátására is kötelezhető a szervezet.

⁵² 2002. évi LIV. törvény a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről

A 2001. évi XVIII. törvény⁵³, amely a személy- és tárgykörözésről szól, a fentiek túlmenően a NEBEK hatáskörébe utalja a nemzetközi körözéssel kapcsolatos feladatokat. Ennek alapján a külföldre irányuló, és a külföldi hatóságok megkeresései alapján kiadott körözésekkel kapcsolatos teendők a szervezet segítségével végezhetők el.

A törvény rendelkezései alapján a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ feladatai a nemzetközi körözés kapcsán sokrétűek. Egyrészt elrendeli a más állam hatósága által kezdeményezett körözést a személy, tárgy felkutatására, vagy személy, holttest személyazonosságának megállapítására irányuló megkeresés alapján. Ezen kívül a magyar hatóság által elrendelt körözés más állam hatóságához történő továbbítását is elvégzi; valamint a más állam hatóságának kezdeményezésére elrendelt körözést visszavonja. Értesíti a résztvevő másik állam hatóságát arról, ha az oda továbbított körözést a magyar hatóság visszavonta; illetve értesítést ad a más állam hatóságának, illetve az illetékes magyar hatóságnak arról, ha a nemzetközi körözés során a személy, tárgy hollétét, illetőleg a személy, holttest személyazonosságát megállapították.

Magyar hatóság esetében a NEBEK segítségével külföldre kiterjesztett körözés belföldi visszavonásáról haladéktalanul értesíteni kell a szervezetet, hogy az ilyenkor szükséges intézkedéseket megtehesse.

A 4/2002. BM-PM együttes-rendelet alapján a NEBEK 24 órás közvetlen elérhetőséget biztosít nemzetközi bűnüldözési szervezetek, a külföldi bűnüldöző szervek, a magyar bűnüldöző szervek, a külső, a belső és a telepített összekötők részére. Feladatainak ellátásában az ORFK szervei, továbbá a Határőrség, a Vám- és Pénzügyőrség bűnüldöző szervei vesznek részt belső összekötők útján.

A NEBEK vezetője engedélyezi a minősített adat és bűnüldözési információ külföldre történő továbbítását, külföldi nyomozóhatóság, vagy nemzetközi bűnüldöző szervezet megkeresésére kezdeményezi titkos információgyűjtő eszközök és módszerek alkalmazását a titkos információgyűjtés végzésére jogosult szervnél. Ha az adott megkeresés teljesítése az abban meghatározott módon nem, vagy csak részben végezhető el, a NEBEK megjelöli azokat a feltételeket, amelyek megléte esetén a megkeresés teljesíthető, és erről haladéktalanul tájékoztatja a megkereső szervet, illetve összekötőjét. Amennyiben a megkeresés teljesítése csorbítaná Magyarország felségjogait, veszélyeztetné biztonságát, sértené közrendjét, illetve ha azt a magyar jogszabályok nem teszik lehetővé, annak nem lehet eleget tenni. A megkeresések teljesíthetőségét a NEBEK vezetője vizsgálja.

⁵³ 2001. évi XVIII. törvény a személy- és tárgykörözésről

A magyar és a külföldi bűnüldöző szerv közötti halaszthatatlan bűnüldözési érdekből történt közvetlen kapcsolatfelvételtől az érintett magyar bűnüldöző szerv köteles 48 órán belül tájékoztatni a NEBEK-et.

6.6. A NEBEK működésével kapcsolatos adatvédelmi és adatkezelési szabályok

A NEBEK munkájával kapcsolatos *adatkezelést* a szervezet alapjául szolgáló jogszabály⁵⁴ részletesen szabályozza, ezzel is kihangsúlyozva az adatvédelem jelentőségét. Minősített bűnüldözési adatot a NEBEK szervezetén belül kizárólag olyan személy kezelhet, aki megfelel az előírt nemzetbiztonsági ellenőrzés követelményeinek. A szervezet adatkezelésére, adatfeldolgozására, és információtovábbítására vonatkozó szabályokat a NEBEK vezetője, és az adatvédelmi felelős által megállapított Adatvédelmi és Biztonsági Kézikönyv szabályozza az Europol Biztonsági Kézikönyvével és Minősítési Szabályzatával összhangban. Adatbiztonsági célból a minősített adatok külföldre továbbítása során használt adathordozókon a magyar titokvédelmi szinteknek megfelelő jelöléseket kell alkalmazni a nemzetközi viszonylatban elfogadott és használt nyelven. E jelöléseket két részre oszthatjuk az alapján, hogy az Europol vagy egyéb nemzetközi viszonylatban vizsgáljuk őket.

Előbbi szerint megkülönböztetünk Europol 1, Europol 2, és Europol 3 nevezetű adatot. Az első kettőnek magyar viszonylatban a „Titkos” (Secret), a harmadiknak pedig a „Szigorúan titkos” (Top Secret) adat felel meg.

Utóbbi szempont szerint ismerünk „Bizalmas” (Confidential), „Titkos” (Secret), és „Szigorúan titkos” (Top Secret) adatot. Az egyes szintek jelentésével kapcsolatban az Europol adatvédelméről szóló részben kifejtettek az irányadók.

A védettként jelzett Europol dokumentumokat nemzetközi szabvány szerint kell biztonságossá tenni. A személyi számítógépeket, amelyekről a védettként jelzett információkhoz hozzá lehet férni, olyan biztonsági rendszerrel kell felszerelni, amely az ilyen számítógépekhez való hozzáférést kizárólag az arra jogosultak számára teszi lehetővé. Ezeket az eszközöket a biztonsági koordinátorok hagyják jóvá a Biztonsági Bizottság véleményének kikérése mellett. Az ilyen eszközöket a biztonsági tiszt felhatalmazásával kell kibocsátani. Ezen eszközök elvesztése a biztonsági szabályok megsértését jelentik.

⁵⁴ 1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a nemzetközi bűnügyi rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről

Ha a továbbított adatok felhasználásával kapcsolatban a küldő kifejezetten nem fogalmaz meg korlátozásokat, akkor a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Europol 1 jelzéssel ellátott védett információ esetében az operatív felhasználás lehetséges előzetes felhatalmazás nélkül; az Europol 2 jelzéssel ellátott védett információ esetében az operatív felhasználás kizárólag az adatokat átadó tagállam, illetve ha az információt harmadik fél vagy az Europol adta, csak az Europol előzetes felhatalmazásával lehetséges; az Europol 3 jelzéssel ellátott védett információ esetében az operatív felhasználás tilos.

Ha A NEBEK vezetője eltérően nem rendelkezik, az arra jogosított személyzet kizárólag a NEBEK titkos ügykezelése irodájában végezhet minősített dokumentumokkal, ügyiratokkal műveleteket. Ezen dokumentumok a titkos ügykezelése irodájából nem vihetők ki. A NEBEK számítógépes rendszerében a minősített adatokat tartalmazó dokumentumokat a nem minősített információktól elkülönítetten, minősített alfájlokban kell tárolni. A nyomtatott formájú dokumentumokat a NEBEK titkos ügykezelése irodájában minősített dossziékban kell tárolni. Sem a számítógépes rendszerben tárolt, sem a nyomtatott formában tárolt adatokat nem lehet postai úton továbbítani.

Az 1/2002. BM-PM együttes-utasítást,⁵⁵ rendelkezései alapján a NEBEK által folytatott nemzetközi információcsere során kezelt bűnügyi, valamint bűnüldözési operatív adatok értéke, és megbízhatósága jelzésének, továbbá felhasználhatósága egységes értelmezésének, és forrása védelmének biztosítása érdekében hozták meg. Az utasítás szerint *bűnüldözési operatív információ* az adatgyűjtő, adatpontosító és adatelemző tevékenységgel - ideértve a titkos információgyűjtés során alkalmazott erők, eszközök és módszerek igénybevételét is - létrehozott olyan információcsomag, amely személyes adatok csatolása nélkül is alkalmas konkrét bűncselekmények megelőzését vagy megszakítását, illetve szervezett bűnöző csoport bomlasztását célzó intézkedések bevezetésére az információt fogadó szervnél.

Az ilyen információt tartalmazó adathordozón fel kell tüntetni az információ és forrása megbízhatóságát, valamint az információ felhasználhatóságát, ami a következő kódok alapján történik. Az információforrás megbízhatóságának jelölése *A*, *B*, *C* és *D* kódok szerint; az információ megbízhatóságának jelölése *1*, *2*, *3* és *4* kódok alapján; az információ felhasználhatóságának jelölése *H-1*, *H-2*, *H-3* kódokkal történik. Az egyes jelölések jelentése az AWF-ek bemutatásánál már ismertetésre került. Az információcserében alkalmazandó, jelentésre vonatkozó formanyomtatványt ezen utasítás tartalmazza.

⁵⁵ 1/2002. (BK 5.) BM-PM együttes utasítás a nemzetközi bűnügyi együttműködésben továbbított bűnügyi, valamint bűnüldözési operatív információ jelölésének szabályairól

A korábbiakban említett *biztonsági tiszt* az adatbiztonsági intézkedések betartásának ellenőrzését a szervezet alegységeitől függetlenül, a NEBEK vezetőjének közvetlen alárendeltségében működő, neki beszámolni tartozó tisztként végzi, és az adatvédelmi felelős véleményének kikérése után a NEBEK vezetője nevez ki. Adatbiztonsági feladatkörében irányítja a NEBEK személyzetét és az összekötő tiszteket a 4/2002. BM-PM együttes-rendelet, valamint az Adatvédelmi és Biztonsági Szabályzat rendelkezéseiből fakadó feladataikkal kapcsolatos kérdésekben. Betartatja a titokvédelmi és adatbiztonsági előírásokat, és ezek megszegése esetén jelzi azt a NEBEK vezetőjének. Folyamatosan felülvizsgálja a biztonsági előírások hatékonyságát, valamint havonta egy alkalommal - vagy ha szükséges, akkor gyakrabban – jelentést készít a biztonsági helyzetről, és javaslatot tesz az esetlegesen feltárt biztonsági kockázat megszüntetésére. Ezen kívül a tiszt az Europol minősítéssel és jelöléssel ellátott információk és adatok védelmi helyzetéről, valamint a titokvédelmi szabályok betartásáról évente jelentést készít a titokvédelem szakmai felügyeletét ellátó belügyminiszter részére. Évente ellenőrzi az Europol minősítéssel és jelöléssel ellátott információk továbbításában résztvevő szerveknél az ezen adatok védelmére vonatkozó szabályok betartását, amiről szintén jelentést készít.

A NEBEK vezetője a biztonsági tiszt javaslatára állandó, illetőleg eseti felhatalmazást ad ki a szervezet személyzetének azon tagjai számára, akiknek feladatkörük ellátásához szükséges, az Europol minősítés és biztonsági szint alá tartozó információk megismerésére, valamint meghatározza az ezen adatok megismerésének általános szabályait és a hozzáférés rendjét.

6.7. A NEBEK számítógépes rendszere és nyilvántartásai⁵⁶

A NEBEK *számítógépes rendszeréhez* az Europol-hálózat felhasználói egy bejelentkező jelszó használatával férhetnek hozzá. Ennek szabályait, a jelszavak érvényességi időtartamát és a változtatási eljárást a NEBEK vezetője a biztonsági tiszttel egyetértésben határozza meg. A hálózatba történő be- és kijelentkezést, valamint a hálózatba beérkező és onnan kimenő elektronikus postai üzeneteket naplózni kell. A naplózott adatokat legalább 5 évig meg kell őrizni. A szervezet számítógépes rendszerében adattovábbítási nyilvántartást kell működtetni, mely tartalmazza a továbbított adattal érintett ügyirat iktatószámát, az ügyintéző nevét, az

⁵⁶ 2009. évi XLVII. törvény a bünygyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünygyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról

adattovábbítás alapját képező bűncselekmény megnevezését, az adattovábbítás célját, címzettjét, idejét és módját. A nyilvántartásba felvett adatokat szintén 5 évig kell megőrizni.

A rendelet olyan szabályozásokat tartalmaz, amely az Európai Rendőrségi Hivatal létrehozásáról szóló, 1995. július 26-án aláírt, valamint a közös határokon történő ellenőrzés fokozatos eltörléséről szóló, Schengenben, 1985. június 14-én létrejött Megállapodás végrehajtásáról szóló, és a szintén Schengenben, 1990. június 19-én aláírt Egyezmény rendelkezéseivel összeegyeztethető.

Mind a NEBEK, mind az egyéb magyar bűnüldöző hatóságok tevékenységében jelentős szerepet töltenek be a *nyilvántartások*, hiszen ezen adatbázisok jelentik az egyik legnagyobb információforrást feladataik ellátásához. Ezekre vonatkozóan a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az EU tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról a 2009. évi XLVII. törvény tartalmazza a legfontosabb rendelkezéseket.

A bűnügyi nyilvántartási rendszer két részre osztható, a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartására, valamint a bűnügyi nyilvántartásokra. Utóbbin belül ismerjük a büntetéseket nyilvántartását, a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartását, a büntetőeljárás hatálya alatt állók nyilvántartását, valamint a kényszerintézkedések hatálya alatt állók nyilvántartását.

A bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartása daktiloszkópiai nyilvántartásból, és DNS-profil-nyilvántartásból áll. Előbbi a bűncselekmény helyszínén és a bűncselekmény elkövetésének nyomait hordozó tárgyon rögzített, a büntetőeljárás alá vont személyek, valamint a bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélt személyek ujj- és tenyérnyomatainak nyilvántartásaiból épül fel.

Míg az előzőekben említett két rendszer elsősorban hazai viszonylatban tölti be szerepét, az EU tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartása uniós államok közötti együttműködést igényel, ezért a dolgozatunk szempontjából ezen rendszer bír a legnagyobb jelentőséggel, így részletesebb kifejtésre kerül.

A nyilvántartás célja az említett személyekkel szemben hozott, bűnösséget megállapító, jogerős ítéletben foglalt adatok tagállamok közötti kölcsönös cseréjének elősegítése; valamint az elítélttel szemben más bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt folytatott büntetőeljárásban való figyelembe vétele. A rendszer a következő adatokat tartalmazza.

- az érintett személyazonosító adatait,

- az ítélet keltét, jogerőre emelkedésének időpontját, valamint az ítéletet hozó bíróság megnevezését,
- az ítélet alapjául szolgáló bűncselekmény megnevezését, a bűncselekmény jogi minősítését, a bűncselekmény elkövetésének időpontját,
- a büntetésekre, az intézkedésekre és azok végrehajtására vonatkozó adatokat.

Ezekon felül az EU más tagállamának kijelölt központi hatósága a bűnügyi nyilvántartó szerv részére a következő adatokat is megküldheti.

- az érintett szüleinek nevét,
- az ítélet ügyiratszámát,
- a bűncselekmény elkövetésének helyét,
- az érintett személyi azonosítóját, ennek hiányában személyazonosító okmánya típusát és számát,
- az érintett ujjnyomatát,
- az érintett álnévét,
- a mentesítés várható időpontját.

Az adatokat a tagállami ítéletről szóló tájékoztatásban meghatározott mentesítés beálltának idejéig kell nyilvántartani. amennyiben erre vonatkozóan a tájékoztatóban nem szerepel információ, az adatokat akkor kell törölni, amikor azt az érintett tagállam bűnügyi nyilvántartásából a tagállam kijelölt központi hatóságának tájékoztatása szerint törlik.

A fent említett nyilvántartásokon kívül a NEBEK-nek közvetlen hozzáférése van a magyar körözési rendszerhez, a HERMON-hoz; a gépjármű-nyilvántartásokhoz; a határellenőrzési szakrendszerhez, azaz a HERR-hez; valamint a NetZsaru rendszerhez is. A SIRENE Irodán keresztül pedig kapcsolatban áll az idegenrendészeti nyilvántartással, a CSIS, valamint az NSIS-sel.

⁵⁷A NEBEK a Nemzetközi Információs Osztályon keresztül közvetlen információcserét folytat az államhatárainknál található *Közös Kapcsolattartó Szolgálati Helyekkel*, amely a kétirányú adatcserével hatékonyabbá teszi a bűnügyi együttműködést. Így például ha egy külföldi jogosítvány ellenőrzésénél a kapcsolattartó pont az adatokat haladéktalanul továbbítja a NEBEK-hez, ott elvégezhetőek a megfelelő nyilvántartásokban történő priorálások.

⁵⁷ A NEBEK hivatásos állományú tagjaival készített interjúk során szerzett információk alapján.

Ilyen kapcsolattartó szolgálati hely hét helyen található az országban: Hegyeshalom (Ausztria), Rajka (Szlovákia), Balassagyarmat (Szlovákia), Sátoraljaújhely (Szlovákia), Kiszombor (Románia), Ártánd (Románia), Dolga (Szlovénia).

A szervezet *anyagi ráfordításai* az elektronikus ügyintézésnek köszönhetően számottevően nem a megkeresések teljesítésében keresendőek. A NEBEK tevékenységének legköltségesebb tényezőjét a külföldi állam által kiadatott magyar állampolgárok Magyarországra történő szállítása jelenti. A folyamat zavartalan lefolyását a NEBEK ügyintézője biztosítja a hazaszállítás megszervezésével. A feladat végrehajtásához egy, a NEBEK-nél szolgálatot teljesítő tiszt, valamint a Készenléti Rendőrségtől két, az ilyen feladatra is kiképzett rendőr szükséges. A külföldi, átadó szervvel történő kommunikációt is értelemszerűen az ügyintéző tiszt végzi a magyar hivatásosok odaérkezése előtt. Ezen kívül a folyamatban lévő hazaszállításnál szárazföldi határ esetében értesíti a határátkelőn szolgálatot teljesítő állományt, egyéb esetben pedig az RRI-t⁵⁸ a személy átvétele miatt.

⁵⁸ Repülőtéri Rendőr Igazgatóság

7. AZ EURÓPAI BŰNÜGYI HÍRSZERZÉS MODELL⁵⁹

7.1. A modell létrehozásának előzményei

A technikai fejlődés a személyek, áruk, szolgáltatások és a tőke szabadabb mozgása következtében a bűncselekmények egyre inkább nemzetközivé válnak, nem feltétlenül csak egy állam területére korlátozódnak. Az egyes bűnelkövetők és bűncselekmények felderítése érdekében a szervezett bűnözés elleni nemzetközi szintű fellépés reformjára van szükség. Ennek egyik alapvető uniós eszköze a Harmony projekt néven futó Európai Bűnügyi Hírszerzési Modell, amely 2005 óta egyre nagyobb jelentőséggel bír, és meghatározza a rendvédelmi szervek együttműködésének alapját jelentő releváns információk beszerzésének, valamint a súlyos bűncselekményekre ez alapján adandó válaszok kidolgozásának metódusait. A szervezett bűnözés elleni fellépés az EU bel- és igazságügyi együttműködésének alapját képezi. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megerősítését célzó, 2004-ben elfogadott *Hágai Program* 10 célkitűzést fogalmazott meg az uniós tagállamok és intézmények számára. A program meghatározó eleme a szervezett bűnözés elleni fellépéshez szükséges stratégiai terv, és egy, a bűnügyi hírszerzésre vonatkozó európai koncepció kialakítása.

⁶⁰2009 második félévében kifutó Hágai Programot egy új ötéves munkaprogram, az ún. *Stockholmi Program*⁶¹ váltotta fel. A súlyos- és szervezett bűnözés elleni összeurópai küzdelemben a közös értékek és hagyományok továbbörökítése, az összehangolt cselekvés a belső biztonság területén nem csupán a politikai kinyilatkoztatások szintjén, hanem a hatáskörrel rendelkező EU-ügynökségek közötti operatív együttműködésben is szükséges. Ez utóbbi elősegítése érdekében a belga EU-elnökség kezdeményezésére, az Európai Bizottság támogatásával, az Egyesült Királyság, Hollandia és az Europol partnerségében 2009. szeptember 1. és 2010. december 31. között valósul meg a Harmony Projekt.

⁵⁹ Dr. Belus Fruzsina – Harmony – Európai Bűnügyi Hírszerzés Modell

⁶⁰ Nemzet és Biztonság - Urszán József - A súlyos és szervezett bűnözés elleni fellépés feladatai az Európai Unióban - Stockholmi Program, 2011. március – 65-69. oldal

⁶¹ A 2010-2014 közötti időszakra szóló Stockholmi Program az európai polgárok jogaival, a bevándorlással, a rendőrségi és igazságügyi együttműködéssel, a határőrzéssel és a terrorizmus kérdéseivel foglalkozik.

7.2. A Harmony alapelvei és célja

A Projekt legfontosabb *alapelvei* ez Egyesült Királyság területén 2005-ben, a koncepció kidolgozásának tárgyában megrendezett konferencián kerültek megfogalmazásra, melyek közül a legfontosabb, hogy a programnak a súlyos és szervezett bűnözés elleni harc alapvető eszközévé kell válnia. E konferenciát követően számos kezdeményezés született európai szinten a fent nevezett célok elérése érdekében. Belgium az Europollal való szoros együttműködése következtében, az Egyesült Királyság és Hollandia részvételével célul tűzte ki, az európai viszonylatban meglévő eszközök egységesítése folytán egy még hatékonyabb megközelítés alkalmazását. Ennek során létrejött egy kizárólag Európára szorítkozó, de a kontinensen széleskörűen alkalmazható döntéshozó folyamat, amely a Harmony nevet kapta.

A projekt *célja* az európai és nemzeti szintű stratégiák közötti összhang megerősítése, valamint különböző uniós szintű rendvédelmi ügynökségek műveleti tevékenységének megfeleltetése a politikai döntéseknek. További célja horizontális szinten, hogy az uniós ügynökségek bűnüldöző tevékenysége közelítsen az EU Bel- és Igazságügyi Tanácsának politikai célkitűzéseéhez. Vertikális irányban azt kívánja elérni, hogy az egyes tagállamok az európai döntéshozó folyamatot beintegrálják nemzeti szintű stratégiáikba. A fent említett célok elérése érdekében a meglévő uniós eszközök (pl.: OCTA) egyszerűsítésére és integrálására törekszik. A modell az OCTA⁶², az Europol több évre szóló munkaterve és a COSPOL (Comprehensive, Operational, Strategic Planning for the Police) projektek közötti szorosabb kapcsolat kialakítását célozza. Ezeken túlmenően a modell kidolgozói azt tartanák ideálisnak, ha mind az Europol munkaterve, mind pedig a COSPOL projektek tartalmazzanak kidolgozott akcióterveket, melyhez az összes érintett fél részvétele szükséges.

7.3. A Projekt elméleti alkalmazása

A modell elméleti alkalmazásának első lépése a megszerzett ismeretanyag elemzése és értékelése az úgynevezett hírszerzési-keretrendszer alkalmazásával valósul meg. A második lépés. a rendelkezésre álló információk alapján történő bűnügyi fenyegetettség felmérése. Ennek érdekében az Europol évente elkészíti az OCTA-jelentést, amelyre a korábbiakban már kitértünk. Ez alapján megállapíthatóak az EU területén bűnügyi szempontból

legveszélyeztetettebb földrajzi egységek, valamint felmérhető, hogy mely tagállamokban áll a rendvédelmi szervek rendelkezésére a legkevesebb ismeretanyag, mely területen kevés az információ. Az információgyűjtési folyamat beindításában nagy szerepet játszanak az Europol nemzeti irodái. Az Europol az információgyűjtés, - tárolás és – elemzés központjaként működik. Az EIS segítségével az elemzők értékelik a begyűjtött információt a prioritásokra vonatkozó ismeretanyag továbbfejlesztése, és a legnagyobb veszélyt jelentő bűnözők, bűnszervezetek, valamint új prioritások beazonosítása érdekében. A prioritások alapján a tagállamok nyomozóhatóságai határon átnyúló nyomozásokat, közös akciókat szerveznek a súlyos bűncselekmények elleni fellépés érdekében. A hírszerzési-keretrendszer az eredmények kommunikálásával zárul. A folyamat azonban csak képletesen fejeződik be ezzel a lépéssel, hiszen az újabb eredmények alapján ismét elkezdődik a bűnügyi fenyegetettség kiértékelése, mellyel egy újabb folyamat indul meg.

7.4. A modell fejlesztési tervei

Az előzőekben említett rohamos fejlődés miatt a Harmony is fejlesztésre szorul. 2010 áprilisában a koncepció alapelveinek megvitatása érdekében egy újabb konferenciát tartottak, melynek során a résztvevők a projekt továbbfejlesztésére jövőbeli irányát meghatározó, számos ajánlást fogalmaztak meg. Az ajánlások szerint a keretrendszer ideális időtartama 4 év, amelynek alkalmasnak kell lennie a beazonosított fenyegetéssel szemben alkalmazott hatékony intézkedések megtervezésére és végrehajtására. A résztvevők további észrevétele, hogy egy nemzeti szinten meglévő információ alapú megközelítés elősegítené a politika uniós szinten történő hatékony végrehajtását. A tagállamok teljesítményének növeléséhez az uniós szervek aktív közreműködésére lenne szükség. A COSI-nak⁶³ központi szerepet kellene betöltenie az információszerzési-keretrendszer biztosítása végett. További megállapítás, hogy a keretrendszer első lépéseként szükség van a fenyegetettség-értékelésre, amely a Harmony projekt alapján egy beazonosított jelenlegi, új vagy kialakulóban lévő fenyegetés meghatározása egy adott földrajzi terület vonatkozásában. Szakértők megállapítása szerint a fenyegetettség-értékelés módszertanának kifejlesztése az Europol feladata az OCTA-ból

⁶² OCTA (Organised Crime Threat Assessment) : Szervezett Bűnözés Fenyegetettség Értékelését

⁶³ COSI (Comité permanent de coopération Opérationnelle en matière de Sécurité Intérieure): a belső biztonságra vonatkozó operatív együttműködéssel foglalkozó állandó bizottság. Létrehozásáról a Tanács 2010. február 25-én határozott. A határozat 2. Cikke alapján a bizottság segíti, előmozdítja és megerősíti a belső biztonság területén hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságok operatív intézkedéseinek összehangolását

eredő tapasztalatok alapul vételével, melyet egy az érintetteket és a tagállamokat egyaránt képviselő, véleményező testület hagy jóvá. A résztvevők javasolták továbbá stratégiai tervek kidolgozását, melyek végrehajtásához az Európai Bizottságnak kellene anyagi támogatást nyújtania, valamint szükséges lenne ezen tervek végrehajtásának éve szintű ellenőrzése, amelyet egy átlátható jelentéstételi rendszer felállítása tenne lehetővé. A négy éves ciklusok stratégiai terveinek megvalósulása után egy független, átfogó jellegű értékelést kellene végezni, amely az újonnan induló keretrendszer alapjául szolgálna. A résztvevők szerint a fent említett ajánlások megvalósítása elősegítenék a Harmony projekt által kitűzött célok megvalósítását.

7.5. A koncepció előnyei, hátrányai és működésének feltétele

A koncepció *előnye*, hogy keretet kínál a rendvédelmi szervek közös fellépésének alapját jelentő információ beszerzéséhez, valamint a súlyos bűncselekményekre adandó válaszok kidolgozására. További pozitívum, hogy a projekt összhangteremtésre törekszik az uniós és a nemzeti szintek között, valamint a meglévő uniós eszközök integrálására épít.

Hátránya, hogy nehezen érthető, és az egyes ajánlások gyakorlatba ültetése hosszú folyamatot igényel. További problémát jelent, hogy a rendszer működőképességéhez a programban meghatározott alapelvek tagállamok részéről történő tiszteletben tartása szükséges.

A rendszer *működésének feltétele*, hogy a tagállamok megfelelően kezeljék az információkat. Ehhez szükséges a rendvédelmi szervek közötti bizalom kiépítése, valamint érdekeltté tétele az információk megosztásában. További feltétel a tagállamok konkrét ügyekkel kapcsolatos nyomozásokban történő részvételi hajlandósága. Ezen feltételek érvényesülésének hiánya szintén akadályát jelentheti a modell problémamentes működésének.

8. VÉGKÖVETKEZTETÉSEK

A dolgozatunk során feltárt problémákkal kapcsolatosan a feldolgozott anyagok és az interjúk során tudomásunkra jutott információk tükrében véleményünk szerint a következő konzekvenciák vonhatóak le.

Láthatjuk, hogy a bemutatott nemzetközi bűnügyi együttműködést szolgáló szerződéseknek és szervezeteknek számos állam a részese, valamint idővel egyre több ország csatlakozik ezen együttműködési formákhoz. A szerződések, valamint a szervezetek jogalapját képező joganyagok így más és más jogrendszerekbe kerülnek beépítésre, ami országonként eltérő jogalkalmazáshoz vezethet. A gyakorlatban ez például az Europol és a hazai minősítési szintek különbözőségének problémakörében mutatkozik meg. Mint már említettük Magyarországon a háromszintű adatbiztonsági rendszer szerint az Europol 1 titkos adatot, az Europol 2 és az Europol 3 szigorúan titkos adatot jelöl, vagyis amíg a szigorúan titkos adatnak két Europol-minősítési szint is megfelel, addig a hazai jogrendszerben már minősített bizalmas és korlátozott terjesztésű adat Europol-minősítési szint nélkül kerülhet csak továbbításra. Ezen probléma megoldása véleményünk szerint az Europol-minősítési szintek kibővítésében található meg.

⁶⁴A nemzetközi megállapodások nemzeti jogrendszerekbe történő beépítésével kapcsolatos további probléma, hogy az államok gyakran elmulasztják az együttműködésre vonatkozó nemzetközi jogi szabályok inkorporálását és végrehajtását. Ezen kívül számos esetben elmarad a megfelelő nemzeti szabályozás kialakítása. Erre a jogi hiányosságra megfelelő megoldást nyújthatna, ha a nemzetközi szerződések ratifikáció nélkül kötelező érvényűek lennének a felekre. Ennek példája az Europol Egyezmény, melyet 2009-ben felváltott az Europol Tanácsi Határozat, ami minden tagállamra nézve kötelező.

A következő probléma a *közös nyelvhasználat*tal kapcsolatban merül fel. Az interjúk alapján megállapítható, hogy a problémát sok esetben hanyagság, néhány esetben pedig tényleges nyelvi hiányosság okozza. Sokszor előfordul, hogy a megkereső, vagy a megkeresett szerv saját – nemzetközi viszonylatban ritkán használt – nyelvén küldi el a megkeresését vagy az arra adott választ annak ellenére, hogy minden szervnek van meghatározott belső munka- és levelezési nyelve, ami például az Europolnál az angol,⁶⁵ az Interpolnál pedig az angol és a francia. Ezen problémára a gyakorlatban az Interpol Magyar Nemzeti Irodánál tett

⁶⁴ Magyar Rendészet – A Rendőrtisztviselői Főiskola szakmai, tudományos folyóirata 2008/3. VIII. évfolyam – Szabó Andrea: A regionális politika vetületei az Európai Unióban – 102. oldal

⁶⁵ Dr. Dános Valér – Bobák Artúr: Az Európai Rendőri Együttműködés - Budapest, 2000. Az Európai Rendőrségi Hivatal - 117. oldal

látogatásunk során láttunk példát. Az egyik megkeresést arabul írták, amely a NEBEK állománya számára értelmezhetetlen volt. Ennek okán a megkeresés visszaküldésre került az indító országnak azzal a kéréssel, hogy fordítsák le azt angol nyelvre. Ez a későbbiekben meg is történt, nagyban lelassítva az információcserét, amelyet sokan amúgy is az Interpol gyenge pontjának tartanak. Ennek egyik megoldása lehetne az Interpol által kiadott tájékoztatókban, és a szervezet által tartott konferenciákon a munkanyelvek kizárólagos használatának fontosságára való figyelemfelhívás. A másik, sokkal radikálisabb megoldás bizonyos szankciók kilátásba helyezése lehetne a kijelölt munkanyelvektől eltérő nyelv használata esetén.⁶⁶ Megoldás lehet továbbá az EIH keretében működő úgynevezett SOLON program, mely egy olyan adatbázist tartalmaz, ami a tagállamok közötti nyelvi különbségekből adódó esetleges félreértések kiküszöbölésére szolgál. A rendszer a jogsegélyeljárásokkal kapcsolatos jogi szakkifejezések idegen nyelvű megfelelőit tartalmazza, így jogi szakszótárként szolgálhat a tagállami hatóságok számára. További megoldás lehetne egy olyan automatikus fordítórendszer kialakítása, ami egységes nyelvezetűvé tenné a tagállamok közötti információközlést.

Szintén a megfelelő tájékozottság hiányára vezethető vissza az a probléma, hogy az együttműködő felek egymás államaiban hatályos jogi szabályozásra vonatkozó ismeretei hiányosak. Ezen nehézség feloldására jöttek létre az EIH által fenntartott honlap ATLAS és fitchés belges szolgáltatásai. Az ATLAS szolgáltatás tartalmazza a tagállamok anyagi és eljárásjogi rendszerére vonatkozó jogforrásokat, a fitchés belges pedig a jogsegélykérelemhez kapcsolódó definíciókat és szabályokat országonkénti bontásban.

Az interjúk során azt is megtudhattuk, hogy ritkán ugyan, de egyes esetekben előfordulhat, hogy egy-egy megkeresést a megkeresett szerv tisztségviselői helytelenül fordítanak le, ezáltal új információkat generálva. Jelenleg ez a probléma úgy küszöbölhető ki, hogy egy-egy, nemzetközi viszonylatban ritkán használt nyelven írt megkeresést több tisztségviselő is lefordít. Annak ellenére, hogy az egyes szervek nemzeti irodáiban kiemelkedő idegennyelv-tudással rendelkező személyek dolgoznak, véleményünk szerint nekik is szükségük lenne rendszeres szakmai nyelvi továbbképzésre, amelyeket akár a közös konferenciák alkalmával is meg lehetne valósítani. Úgy gondoljuk, hogy a tisztségviselők szakmai nyelvi képzésére Magyarországon már az egyetemi, főiskolai tanulmányok során nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Ennek előmozdítására szolgálhat az elmúlt két évben a Rendőrtiszti Főiskolán több ország részvételével megrendezett két hetes intenzív nyelvi tanfolyam, amely mindig

⁶⁶ Dr. Kondorosi Ferenc - Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Kiadó: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Garamvölgyi Balázs: Az Európai Igazságügyi Hálózat adatbázisa – 317-318. oldal.

valamilyen rendészeti témát dolgoz fel. A nyelvi akadályok leküzdésére megoldásként említhető továbbá a SIS-ben található adatlap, amely az egyszerűsége törekszik, és csak meghatározott módon lehet kitölteni.

További problémának tekintendők a bűnügyi információcserét szolgáló *számítógépes rendszerek* használatával és működtetésével kapcsolatos akadályok. A programok nehezen korszerűsíthetőek és állíthatóak munkába, mert egyrészt sok szoftver már a tesztelések során összeomlik az óriási mennyiségű adatállomány miatt, másrészt a létrehozott programok használatba lépésének időpontja sok esetben több évet is csúszik. Továbbá az is nehezíti ezen programok használatba vételét, hogy beüzemelésükhöz a szervezet minden tagállamának meg kell teremtenie a működtetéshez szükséges anyagi feltételeket.

Frissítésre váró program például a Schengeni Együtműködés során alkalmazott SIS, amely új változatának, a SISII-nek beindítását 2009-re tervezték. Ez azonban a mai napig nem valósult meg.⁶⁷

A szoftverek gyorsabb működésbe léptetése érdekében véleményünk szerint a nemzetközi bűnüldöző szervezeteknek hangsúlyosabb anyagi ráfordításokkal kellene élniük.

Végül, de nem utolsó sorban említést kell tennünk a mindennapi nemzetközi bűnügyi információcsere egyik legfontosabb tényezőjéről, az együtműködő felek közötti *bizalomról*, mely a 2001. szeptember 11-i terrortámadás óta megrendült⁶⁸. A több mint 10 éve történt események óta az információcserében részt vevő felek csak huzamosabb mérlegelést követően hajlandóak bizonyos információkat a megkereső állam rendelkezésére bocsátani, ami nagyban lelassítja az operatív munkát.

Ezzel szemben alapvető fontossággal bír a kölcsönös bizalom a közreműködő hatóságok között ahhoz, hogy az együtműködés terén javulás történjen. Annak érdekében, hogy a közreműködő hatóságok megismerjék egymást, és a kooperáció során nagyobb bizalommal forduljanak egymáshoz, segítséget nyújtana a szakemberek közös képzése, és olyan kapcsolattartási lehetőségek biztosítása, melyek személyes találkozások révén megalapozhatják a későbbi szakmai együtműködést. Ezen találkozók egyik leghasznosabb

⁶⁷ A NEBEK egyik hivatásos állományú tagjának álláspontja szerint a rendszeresítésre kitűzött 2012-es időpont is beláthatatlan időre halasztásra kerül.

⁶⁸ www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2004/2/2004-2-3.html- Bencze József - A terrorizmus elleni fellépés és a külső határok fokozott védelme

módját a közös nyomozócsoportok kialakítása, és az ilyen módon történő operatív együttműködés jelentheti.⁶⁹

Ennek kiküszöbölésére azonban születtek kezdeményezések az EU tagállamai között, amelyek az erősebb és mélyebb rendészeti információcserére épülő együttműködést szorgalmazzák. Ezen kezdeményezések később kinőtték az EU területét, és például az Egyesült Államok is a fórumok résztvevőjévé vált. A tárgyalások a bizalmat a biztonság egyik előfeltételként határozták meg. Ilyen kezdeményezés volt például a Prümi Szerződés is, amely újraértelmezte a szabadság és a biztonság fogalmi körét.

⁶⁹ Rendvédelmi Füzetek 2010/1. szám – Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola 2010. – Nagy Judit – A közös nyomozócsoportokról „dióhéjban” – 166-168. oldal

9. FELHASZNÁLT IRODALOM

9.1. Könyvek, folyóiratok

- A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (2010. október) Belügyi Szemle - Felelős kiadó: Belügyminisztérium - 2010/11.
- A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (2011. december) - Belügyi Szemle - Felelős kiadó: Belügyminisztérium - 2011/1.
- Az EU, mint a szabadság, biztonság és jog térsége (222 kérdés és 222 válasz a bel- és igazságügyi együttműködésről) 2004 – Készült: A BM Oktatási Főigazgatóság gondozásában – A Schengeni Egyezmények 151- 168. oldal
- Az EU, mint a szabadság, biztonság, és jog térsége (222 kérdés és 222 válasz a bel- és igazságügyi együttműködésről) – Készült: 2004 – A BM Oktatási Főigazgatóság gondozásában – Milyen alapvető jogszabályok ismerete szükséges a nemzetközi bűnügyi együttműködéshez? 73-74. oldal.
- Dr. Belus Fruzsina – Harmony – Európai Bűnügyi Hírszerzés Modell
- Dr. Dános Valér – Bobák Artúr: Az Európai Rendőri Együttműködés - Budapest, 2000. Az Európai Rendőrségi Hivatal - 117. oldal
- Dr. Kondorosi Ferenc - Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Kiadó: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Holé Katalin: Az Europol – 286-291. oldal
- Dr. Kondorosi Ferenc - Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Kiadó: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Holé Katalin: Magyarország és az Europol – 294. oldal.
- Dr. Kondorosi Ferenc - Dr. Ligeti Katalin: Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Kiadó: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó – Garamvölgyi Balázs: Az Európai Igazságügyi Hálózat adatbázisa – 317-318. oldal.
- Dr. Kondorosi Ferenc – Dr. Ligeti Katalin : Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – A nemzetközi bűnügyi együttműködés Európában 35-38. Oldal
- Dr. Kondorosi Ferenc – Dr. Ligeti Katalin : Az Európai Büntetőjog Kézikönyve – Az uniós bűnügyi együttműködés szervezeti keretei 275-320. oldal
- Dr. Leyrer Richárd r. alezredes, az Europol Nemzeti Iroda Vezetőjének prezentációja a NEBEK felépítéséről és működéséről (2011. április 15.)

- dr. Nagy Judit: A Svéd Kezdeményezés - A Rendészeti Szervek Nemzetközi Együttműködése – Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola 2010 –48-49. oldal
- Dr. Varga János: A rendőrség kétoldalú nemzetközi szerződéseken alapuló, államhatárral kapcsolatos feladatainak végrehajtására létrejött nemzetközi szervek tevékenysége - A Rendészeti Szervek Nemzetközi Együttműködése – Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola 2010 - 56. oldal
- Európai Rendőrségi Hivatal - Európai nyomozó – Bűnözők elleni fellépés határokon át – 2011 - 9. oldal
- Europol Review — General Report on Europol Activities European Police Office - Luxembourg: Publications Office of the European Union 2011.– 12-14. oldal
- Kozáry Andrea – Nemzetközi Összehasonlító Szervezettan - Kézikönyv a Rendőrtiszti Főiskola Mester szak hallgatóinak, Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola - Budapest, 2008. 82-84. oldal
- Leyrer Richárd: A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ tevékenysége - Belügyi Szemle - Felelős kiadó: Belügyminisztérium - 2005/12. – 94-110. oldal.
- Luxembourg: Útmutató az Europol Információs Rendszerhez - Az EU Kiadóhivatala
- Nagy Judit: A közös nyomozócsoportokról „dióhéjban” - Rendvédelmi Füzetek - Kiadó: Rendőrtiszti Főiskola - 2010/1. – 166-168. oldal
- Nagy Judit: Aktualitások a nemzetközi rendőri együttműködésben - Magyar Rendészet – A Rendőrtiszti Főiskola szakmai, tudományos folyóirata 2008/3. VIII. évfolyam – 62-64. oldal
- Nagy Judit: Aktualitások a nemzetközi rendőri együttműködésben - Magyar Rendészet – A Rendőrtiszti Főiskola szakmai, tudományos folyóirata 2008/3. VIII. évfolyam — 71-74. oldal
- Neyrinck Chantal: Europol Workshop – TERTRA/TERTRAPOL 2010. június 28-29.
- Szabó Andrea: A regionális politika vetületei az Európai Unióban - Magyar Rendészet – A Rendőrtiszti Főiskola szakmai, tudományos folyóirata 2008/3. VIII. évfolyam — 102. oldal
- Szakmai anyag az Interpol Európai Regionális Konferenciájához (Málta, 2011. május 11.)
- Urszán József - A súlyos és szervezett bűnözés elleni fellépés feladatai az Európai Unióban, Stockholmi Program - Nemzet és Biztonság - 2011. március – 65-69. Oldal

9.2. Jogforrások

- 1/2002. (BK 5.) BM-PM együttes utasítás a nemzetközi bűnügyi együttműködésben továbbított bűnügyi, valamint bűnüldözési operatív információ jelölésének szabályairól
- 1978. évi IV. törvény a büntető törvénykönyvről
- 1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről
- 2001. évi XVIII. törvény a személy- és tárgykörözésről
- 2002. évi LIV. törvény a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről
- 2003. évi CXXX. törvény az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről
- 2006. évi XIV. törvény az Európai Unióról szóló Szerződés K.3. cikkén alapuló, az Európai Rendőrségi Hivatal létrehozásáról szóló, 1995. július 26-án kelt Egyezmény (Europol Egyezmény) és Jegyzőkönyveinek kihirdetéséről, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény módosításáról
- 2007. évi CV. törvény a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről
- 2007. évi CXII. törvény a Belga Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött Szerződés (Prümi Szerződés) kihirdetéséről, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról
- 2009. évi XLVII. törvény a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról
- 4/2002. (I.30.) BM-PM együttes-rendelet a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar bűnüldöző hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről
- A 288/2007.(X.31.) Kormányrendelet a Prümi Szerződésben meghatározott nyilatkozatok megtételéről, valamint a Prümi Szerződés Adminisztratív és Technikai Végrehajtási Megállapodásának kihirdetéséről

- A Tanács Határozata (2007. október 15.) az Europol elemzési fájljaira alkalmazandó szabályzat
- A Tanács Határozata (2009. április 6.) az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról (2009/371/IB)
- A Tanács Jogi Aktusa (1998. november 3.) az Europol elemzési fájljaira alkalmazandó szabályzat elfogadásáról (1999/C 26/01)
- Az Európa Tanács Parlamenti Gyűlésének az 1968-as 509. számú Ajánlása
- Európai Adatvédelmi Egyezmény
- Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet által kiadott „A személyhez fűződő jogok védelméről és a személyes adatok nemzetközi áramlásáról” szóló irányelv
- Prümi szerződés: a terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről
- Schengeni Egyezmény
- Schengeni Végrehajtási Egyezmény

9.3. Internetes oldalak

- www.euvonal.hu
- www.police.hu
- www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2004/2/2004-2-3.html- Bencze József - A terrorizmus elleni fellépés és a külső határok fokozott védelme
- www.secicenter.org
- www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/YU/hu/Konzuliinfo/sis.htm - Tájékoztató a Schengeni Információs
- www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Konzuli_informaciok/Kulfoldiek_beutazasa/schengen/schengen_informacios_rendszer_sis.htm - A Schengeni Információs Rendszer (SIS)
- www.pecshor.hu/periodika/2006/VI/stauber.pdf - Stauber Péter: A bel- és igazságügyi együttműködés aktuális kérdései az Európai Unióban – 48-50. Oldal
- www.jogiforum.hu
- mobile.europol.europa.eu

10. MELLÉKLETEK

1.

Az egyéb súlyos bűncselekmények felsorolása, amelyekre vonatkozóan az Europol – a 4. cikk (1) bekezdésével összhangban – hatáskörrel rendelkezik:

tiltott kábítószer-kereskedelem,
pénzmosási tevékenységek,
nukleáris és radioaktív anyagokkal kapcsolatos bűncselekmények,
embercsempészet,
emberkereskedelem,
gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekmények,
szándékos emberölés, súlyos testi sértés,
emberi szervek és szövetek tiltott kereskedelme,
emberrablás, személyi szabadság megsértése és túszejtés,
rasszizmus és idegengyűlölet,
szervezett rablás,
kulturális javak – ideértve a régiségeket és műtárgyakat is – tiltott kereskedelme,
csalással kapcsolatos bűncselekmények,
zsarolás és védelmi pénz szedése,
iparjogvédelmi jog megsértése és termékhamisítás,
hivatalos okmányok hamisítása és hamisított okirattal való kereskedelem,
pénz és más fizetőeszközök hamisítása,
számítógépes bűnözés,
korruptió,
fegyverek, lőszer és robbanóanyagok tiltott kereskedelme,
veszélyeztetett állatfajok tiltott kereskedelme,
veszélyeztetett növényfajok és -fajták tiltott kereskedelme,
környezettel kapcsolatos bűncselekmények,
hormontartalmú anyagok és más növekedésserkentők tiltott kereskedelme.

2.

1. melléklet a 2002. évi LIV. törvényhez - E törvény 16/A. § (1) bekezdése szerinti formanyomtatvány az alábbi adatokat tartalmazza:

INFORMÁCIÓCSERE A(Z) 2006/960/IB TANÁCSI KERETHATÁROZAT SZERINT A KÉRELMEZŐ TAGÁLLAM ÁLTAL KITÖLTENDŐ FORMANYOMTATVÁNY INFORMÁCIÓRA ÉS BÜNYLDÖZÉSI OPERATÍV INFORMÁCIÓRA VONATKOZÓ KÉRELEM

Ez a formanyomtatvány információknak és bünyldözési operatív információknak a(z) 2006/960/IB kerethatározat* szerinti kérelmezésére szolgál.

- Adminisztratív információ

Kérelmező hatóság (név, cím, telefon, fax, e-mail, tagállam):

Ügyintéző adatai (opcionális):

A kérelem címzettje a következő tagállam:

Ezen kérelem dátuma és időpontja:

E kérelem hivatkozási száma:

Előző kérelmek

☐ Erre az ügyre vonatkozóan ez az első kérelem

☐ A kérelem az ugyanarra az ügyre vonatkozó előző kérelmeket követ

Előző kérelem/kérelmek

Válasz(ok)

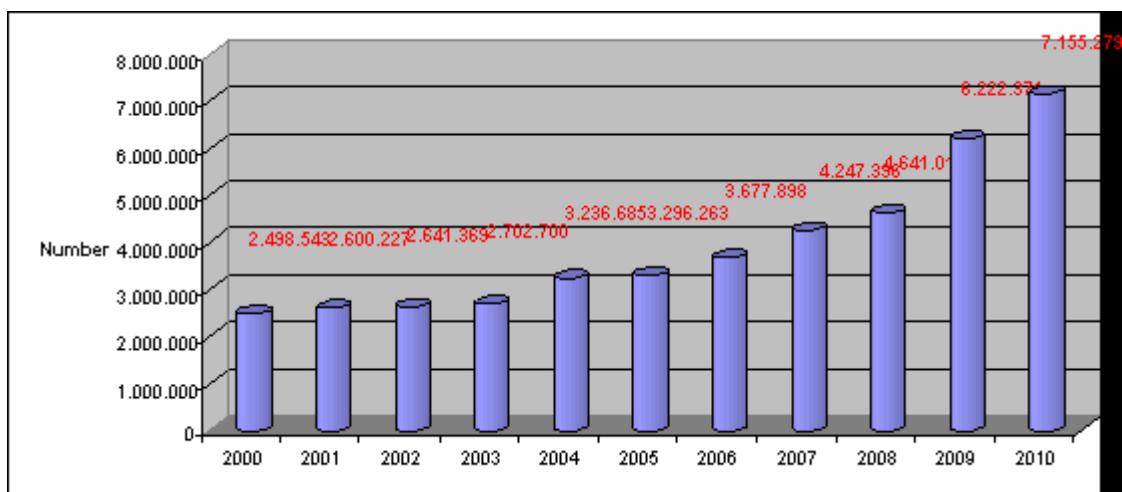
Dátum	Hivatkozási (a kérelmező tagállamban)	szám	Dátum	Hivatkozási (a megkeresett tagállamban)	szám
-------	--	------	-------	--	------

Amennyiben a kérelmet a kérelmező tagállamban egynél több hatóságnak küldik meg, kérjük valamennyi felhasznált csatorna megnevezését

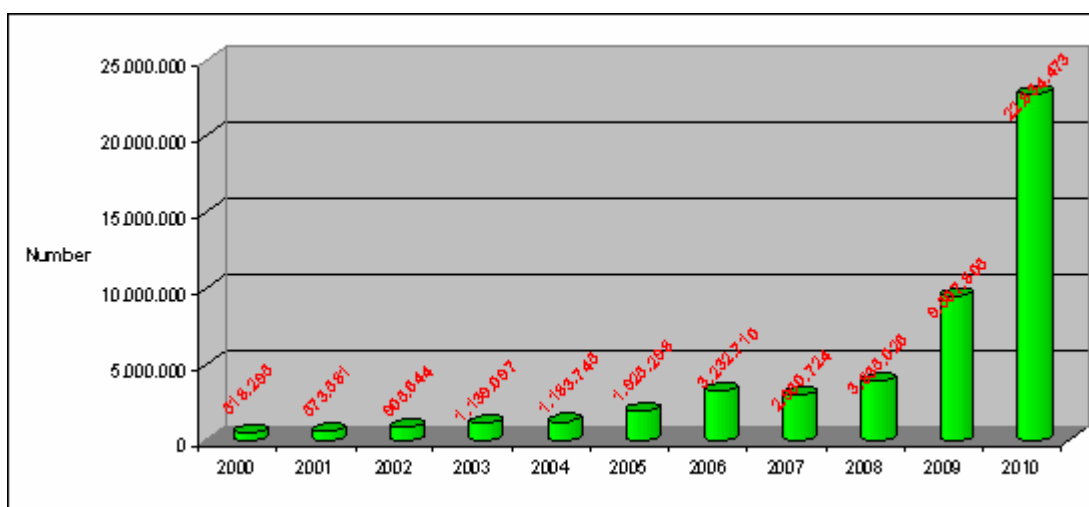
☐ ENU/Europol összekötő tisztviselő	☐	Információért
	☐ Végrehajtásért	
☐ Interpol nemzeti központi iroda (NCB)	☐	Információért
	☐ Végrehajtásért	

3.

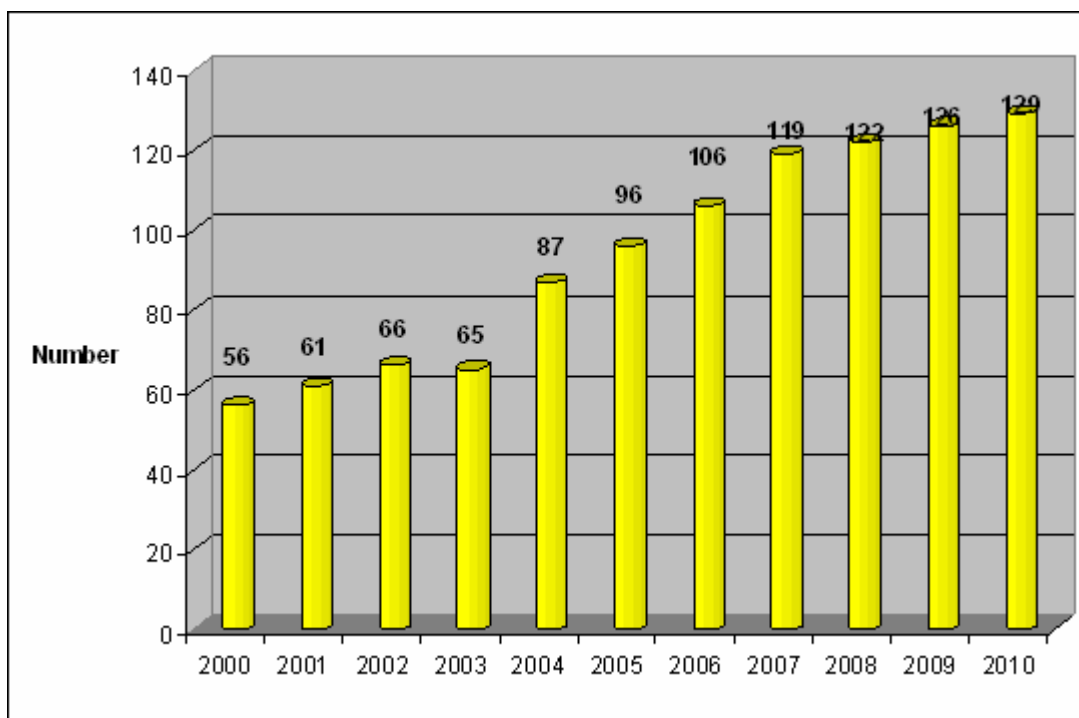
A bejegyzések mennyiségének alakulása 2000 és 2010 között az Interpol adatbázisaiban

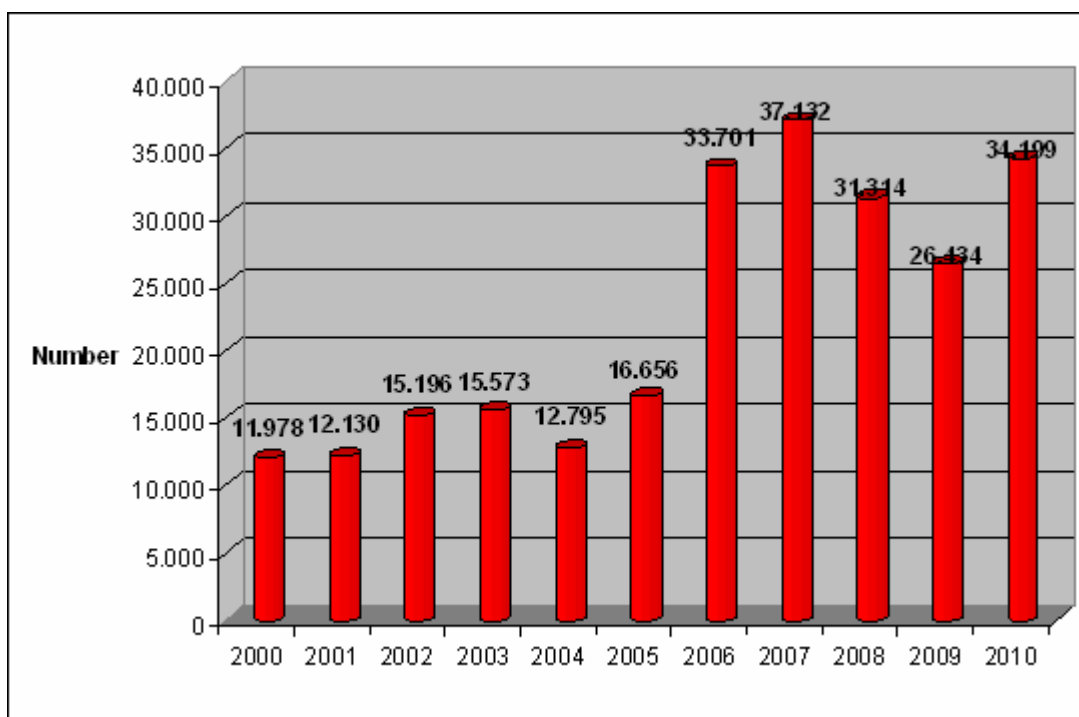
A keresések mennyiségének alakulása 2000 és 2010 között az Interpol adatbázisaiban

Az adataikat az Interpallal megosztó országok számának alakulása 2000 és 2010 között

A pozitív találatok mennyiségének alakulása 2000 és 2010 között az Interpol adatbázisaiban

4.

A Jelenleg használt bűnügyi munkadossziék

Területközpontú AWF-ek

Regional Support Model + Crime Areas Expertise + Focus on Organised Crime Networks		
O6	Organised Crime Networks in the Western European Region	▪ AWF Synergy ▪ AWF Cola ▪ AWF Cannabis ▪ AWF Checkpoint ▪ AWF Marit. Piracy
O7	Organised Crime Networks in the North Eastern European Region	▪ AWF EEOC ▪ AWF Monitor
O8	Organised Crime Networks in the South Eastern European Region	▪ AWF Copper ▪ AWF Heroin ▪ AWF Phoenix ▪ AWF Furtum

Tárgyközpontú AWF-ek

O3	Unit for Criminal Finances and Technology High Tech Crime Centre	▪ AWF Smoke ▪ AWF Copy ▪ AWF MTIC ▪ AWF Sustrans ▪ AWF Cyborg ▪ AWF Twins
O4	Counter Terrorism Unit	▪ AWF Hydra ▪ AWF Dolphin
O5	Forgery of Money Unit	▪ AWF Soya ▪ AWF Terminal

